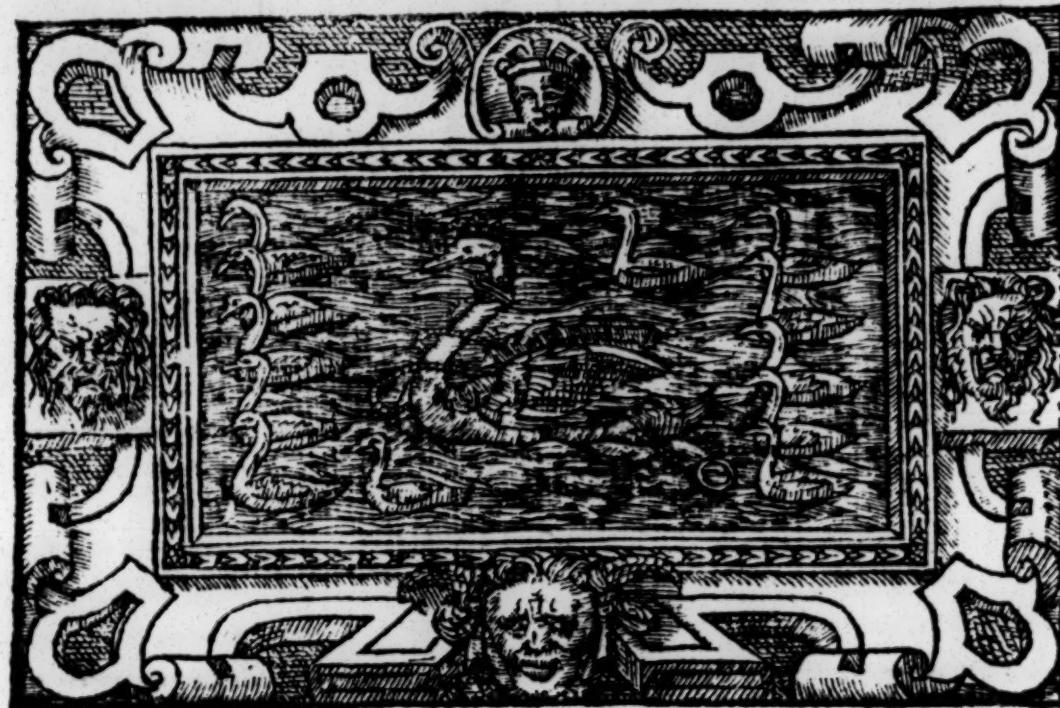

ΑΚΥΚΝΕΙΟΝ
ΑΣΜΑ.
Cygnea cantio.

AU TORE IOANNE
LELANDO ANTI-
QUARIO.

CYgni NOSTER AMOR.

IN CYGNEAM POMPAM.

Aspice qua pompa Tamesinis fertur in undis
Istiaca ueniens Cygnus speciosus ab urbe.
Utque ducem placide sequitur chorus almus ouantē.
Ille suas resono celebrabit carmine ripas,
Nonen & Henrici Regis feliciter amplum
Concentor sublime feret super æthera latus.
Præbeat attentas auditor musicus aures.
Rara quidem Cygnum res est audire canentem:
Concinuisse tamen doctorum turba uirorum
Prædicat, & melicæ uocis punctum omne tulisse.

56...767

Longe inuictiss. Hen-
RICO EIVS APPPELLA-
tionis Octauo, Regi Angliae, Franciae, &
Hiberniae. Fidei defensori, ac Anglicane,
& Hibernicæ ecclesiæ proxime à Chri-
sto supremo capiti Ioannes Lelan-
dus Londinenſis felicitatem
optat perpetuam.

ANTA est tui nominis cum
celebritas, tum gloria cum maie-
state coniuncta Rex illustrissime,
ut me scribentem magnitudine
quadam sua facile deterreant. At
rursus cum mecum cogito qua te natura totum
solers facilitate, humanitate, benevolentia, can-
dore, denique ingenuitate beauit: non possum
certè calamo temperare, quo minus animum, at-
que adeò officium erga te meum luculento ali-
quo contester exemplo. Accipe igitur quid mu-
neris in præsentia apportem. Adolescens totus
planè conflagrabam Camœnarū amore: qui ar-
dor eo tandem impulit, ut treis Epigramma-
ton libellos scriberem diligentia quidem magna,
at interim an pari eloquentia, felicitate, & gratia
nescio

P R A E F A T I O

nescio. Primo Græcum addidi titulum, uidelicet Εγκωμιαστικόν. Secundo uero Latinum Sales nomen inditum. Tertius & Græcè inscriptus Επικήδος. Nec sic contentus Musas demeruisse, aggressus sum, magnis quidem ausis, Eadueardi Principis filij tui incomparabilis natalem diem percelebrare. Qui libellus, quanuis gratias, ueneres, & lepores antiquitatis maiestatem inimitabilem quidem illam exprimenteis à mea tenuitate accipere non potuit, futurum tamen sperat, de tuo tanta existimatio est Ascanio, quem prædicat, quem suspicit, quem denique colit, ut si non ingentem laudem, at interim suffragia qualiacunque & uitam à docta facile impetret posteritate. Decreueram hoc libello ædito manum de tabula tollere, & Musas eruditę iuuentuti relinquere. Nam me aliò iam olim uocauerat noua cura historiæ, atque adeò antiquitatis Britannicæ studium, quam uidebam quorundam non modo negligentia, & socordia, uerum etiam ingratitudine pressam, & tenebris plus quam Cimmerijs obuolutam. Senserat Calliope Musarum prima si non desertorē, saltem cessatorem esse me: monuitq; ut, si iam planè apud me cōstituissē seueriora amplecti studia, cygneum aliquid decedens canerem, Musisq; symmista consecrarē. Non potui certè tam æqua petenti operā pernegare meam. At interim sollicitè

I N C Y G. C A N T.

licite quærenti mihi unde potissimum cantionis exordium desumerem : Tamesis fluuiorum omnium, qui Britanniam alluunt tuam, facile princeps mihi in mentem uenit. Huius ego aliquando, uel ab ipsis fontibus, ripas, sinus, anfractus, diuoria, mæandros, denique & mediamnes insulas omnis curiosissimè collustravi, & memoriæ commendau. Tamesim nemo ignorat cygnorum & altorem, et cultorem esse maximum, eo præcipue loco, quo insulas prope Isidis uadum, urbem bonarum literarum cognitione uel ad æthera notā, medijs complectitur ulnis. Ego uerò cum nuper à te huc missus essem non sine honorifico munere ad Cygnos, ita delibutus sum loci tum amoënitate, tum gratia, ut meritò gaudeam me iam tandem naçtū esse occasionē oportunā, qua Cygnos, & Tamesim pro dignitate celebrē, admirer, suspiciam: cuius tu etiam in ripis & faustissimo natus es sidere, & altus. Cygnum igitur ab Isidis uado ad Grenouicum palatium illud excelsum tuum secundo nauigantem flumine, multaq; ex penetralibus antiquitatis de Tamesi referentem: ac postremò res gestas tuas canentem, ea frōte accipe, qua minutissima tuæ maiestati exhibentes serenas. Utque penitus intelligas, quæ illustrissimæ notę scriptores suffragia Cygneę cationi olim cōtulerint, accuratè perscribam quid

A iii de ea tum

P R A E F A T I O

de ea tum Gr̄eci, tum Latinis scriptores prouinciauerint . Principio Vergilius Latinorum poetarum decus maximum de Cygno sic scribit decimo Aeneidos libro.

*Nanque ferunt lucu Cygnū Phaētontis amati
Populeas inter frondes, umbramque sororum
Dum canit, & mœsta Musa solatur amorem
Canentem molli duxisse pluma senectam,
Linquentem terras & sidera uoce sequentem
Ouidius libro Metamorphoseos secundo ea-
dem canit, elegantissimè expressa Cygni figura.
Cum uox est tenuata uiro , canæque capillos
Dissimulant plumæ , collumque à pectore longe
Porrigitur, digitosque ligat iunctura rubenteis.
Penna latus uelat, tenet os sine acumine rostrum.
Eodem etiam libro Cygneæ cantionis memi-
nit.*

*Et quæ Mæonias celebrabant carmine ripas
Flumineæ uolucres medio caluere Caystro.
Idein rursus decimo quarto eiusdem operis li-
bro hęc de Canente Pici regis coniuge refert.
Illic cum lachrymis ipsos modulata dolores
Verba sono tenuimærens fundebat, ut olim
Carmina iam moriens canit exequalia Cygnus.
Accedunt huc & uersiculi ex epistolis Hero-
idum.*

Sic

IN CYG. C A N T.

*Sic, ubi fata uocant, uidis abiectus in undis
Aduada Mæandri concinit albus olor.*

Et alibi.

Veluti canentia dura

Traiectus canna tempora cantat olor.

Denique & quarto de tristibus sic scribit.

*Vtque iacens ripa deflere Caystria ales
Dicitur ore suam deficiente necem.*

*Lucretius etiam libro quarto talia de Cygnis
sub mortem cantantibus infert.*

*Vallibus & Cygni nece detorti ex Heliconis
Cum liquidam tollunt lugubri uoce querelam.*

*Martialis quoque poeta hoc disticho Cygneum
cantum in Xenijs collaudat.*

*Dulcia defecta modulatur carmina lingua
Cantator Cygnus funeris ipse sui.*

*Alexander Nechamius Anglus his uerbis Cyg-
neū magnificè melos exprimit in libro de laude
sapientię diuinæ.*

Ludenti similis paulisper subleuat alas.

Cedentes tumido pectore sulcat aquas.

*Atropos illa tuis iussis obtemperat ultro,
Extremum cum iam cernat adesse diem.*

Dulce melos resonat. Demulcet numina cantu.

Mellifluo notas ore salutat aquas.

Exequias cantu redimit cōtemptor honoris,

Et

P R A E F A T I O

Et gaudet præco funeris esse sui.

Gaudet præsentis se linquere tædia uitæ,

Et lætus leti fata quieta subit.

Iamque ualefaciens Lachesis cœlum sibi bustum

Eligit, & uolucres spernere fata monet.

Causam uero huius tam melici concentus hanc esse philosophi adfirmant, spiritus uidelicet per collum procerum, & angustum erumpere laboranteis. Pythagoras ea fuit opinione, ut crederet Cygnorum animas immortaleis esse, atque adeo hinc in funere lætari, ac concinere. Sed neque Cygni canunt, nisi flante zephyro uento geniali quidem illo, si quicquam Aeliani Græci iudicio tribuendū. Sunt qui & Cygnos sacros fuisse Apollini adfirment. Vnde & Alexander Nechamius sic concinit.

Quid, quod Apollinis est uolucris præsa futuri?

Et latuit Cygno Iuppiter ipse suo.

Nec desunt qui eosdem alumnos Veneris fuisse dicant: inter quos & Horatius lyricus, ut liquidò ex hoc apparet uersiculo.

Et Paphum iunctis uisit oloribus.

Subscribit & huic Statius libro Syluarū tertio.

Et molleis agitat Venus aurea Cygnos.

Neque enim hic ab instituto alienū erit meo,
si aperte significauero Cygneam cantilenam in
prouer-

IN CYG. C A N T.

proverbio non modo Græcis, uerū etiā Latinis scriptoribus fuisse, ut apparet in præclarissimo Prouerbiorū Erasmi opere : quo loco Athenæum Chrysippi in hac parte imitatem, Aelianum, atque alios testes in medium producit .

Conuenire autem illud adfirmant senibus mellita tanquam postrema canentibus. Habent enim senes maturam quandam rerum memorabilium longo usu partam cognitionem , quæ circulum absoluat, & operis egregiè incepti, ac feliciter cōsummati deductam quandam harmoniam terfis instillet auribus : Tale quiddam uidetur Cicero Latinę gloria eloquētiæ tertio de Oratore libro, de L. Crasso loquens, his uerbis innuere. Illa tanquam Cygnea fuit diuini hominis uox, & oratio, quum quasi spectantes post eius interitum uenieramus in curiam, ut uestigium illud ipsum, in quo ille postremum institisset, contueremur.

Hieronymus denique sacræ interpres scripturæ ait senes nescio quid Cygneum canere , perinde ac si diceret numeris quidpiam absolutum omnibus. Hactenus de Cygnea cantione . Addidi præterea, tanquam ad coronidem, quorundam antiquorum nominum & catalogum , & interpretationem , ut hinc Britannicæ antiquitatis cognitio à multis toties anxiè quæsita, at non inuenta tamen, nunc quasi reperta uideatur. Tan-

tum

P R A E F A T I O

tum in præsentia gustum eruditio lectori maioris
operis quotidie accrescentis exhibui, quem si
sensero lautis placuisse palatis, tam fusè, & accu-
rare scribam, ut aliquando & gratus, & utilis pa-
triæ, adsit modò candidus censor, uidear. Tu
Princeps omnium quos sol uidet humanissime,
atque idem eruditissime cape læta manu hæc tui
qualiacunque munuscula alumni, si non eloquen-
tis, certè tibi tam bene, quam qui optimè cupien-
tis. Sic Scottos genus foedifragum, & Gallos an-
tiquos tui longè nobilissimi generis, unì ac
imperij hostes, ut uictor strenuè incepisti,
concutias, prosternas, tandemq; for-
tunatissimus debelles. Vale
præsidium, & dulce decus
Britanniae.

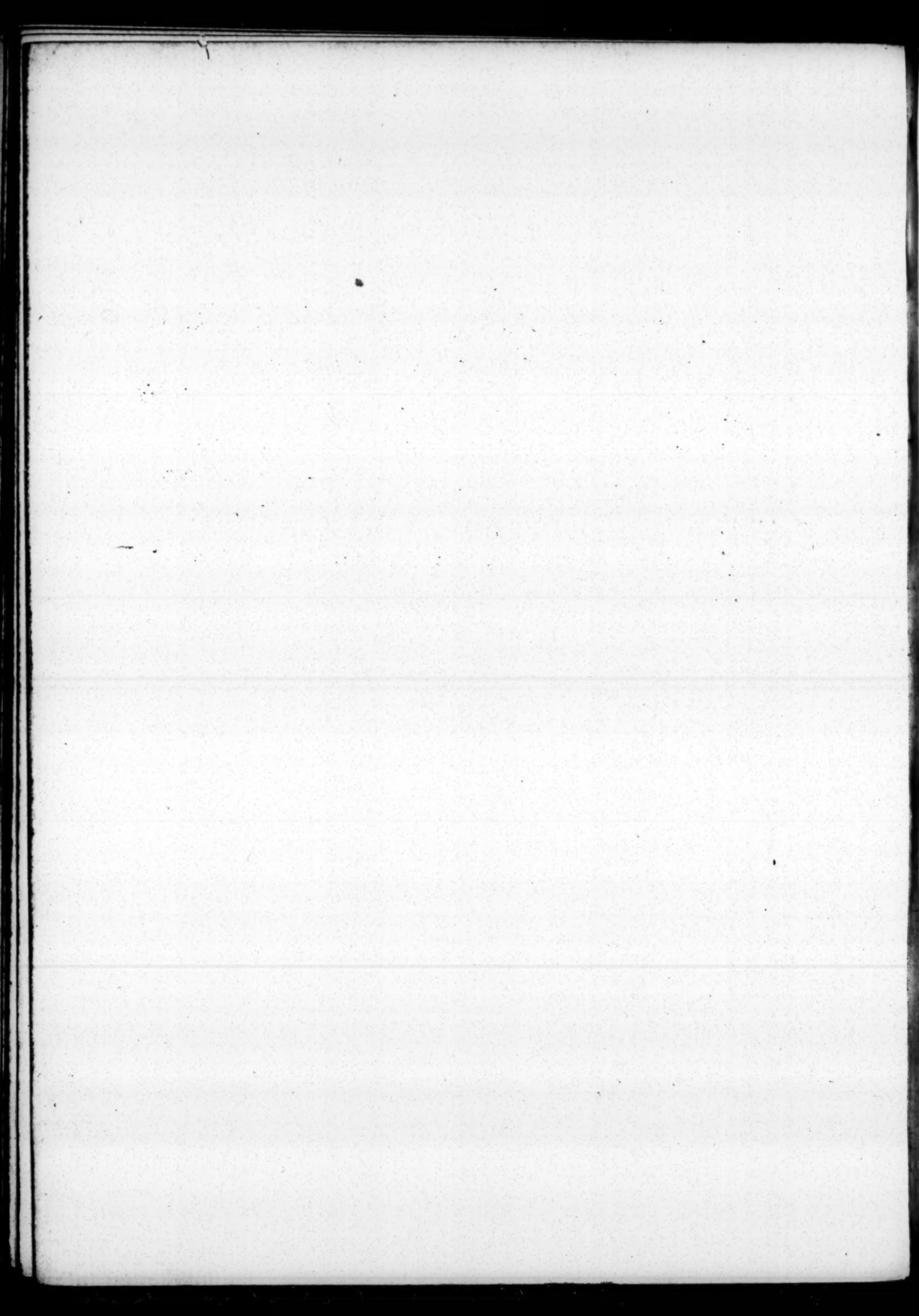
Londini tertio calenda-
rum Iul.

A C C L A M A T I O.

*Vive pater patriæ Rex illustrissime regum
Ascanius toto floreat orbe tuus.*

AD INVICTISS. HENRI-
cum Oct. Anglorum Regem.

*Perge preccor zephyris Princeps dare uela secūdis
Hoc pater Oceanus, Neptunus poscit & ipse
Nereidumque chorus. Victoria lēta triumphos
Promittit summos, precium immortale laboris.
Macte animo Victor felix: bac itur ad astra.*

• KYKNEION ΑΣΜΑ. Cygnea cantio.

*Cygnus me genuit pater ligustris
Ipsis candidior, colunt Aprili
Albæ cum Venerem suam uolucres:
Et spirat Zephyrus, nouumque pictos
Ver fundit uario colore flores.
Cygnus me peperit niue, & colostro
Mater candidior: loco citatus
Isis quo patitur uadum sonorum.
Hic inter medios uenustus amnes,
Et diuertia curua brachiorum
Dum lente uagor, & famem repello,
Depastis teneris lubenter herbis,
Nec non pisciculis, cibo suâui.
Casu nescio quo cupido magna
Inuasit mihi pectus otiosum,
Et multis monuit modis benigna,
Ripas Isidis ut uirentioreis
Intentis oculis, nouaque cura
Collustrarem auide, quo usque salsas.*

B

C Y G N E A

Vndas imbiberent maris refusi.
Hæc dum sollicita uoluto mente,
Euincor studio migrationis.
Ergo ut magnifice expeditionem
Ornarem è numero quidem meorum
Bissenos comites chorum superbū
Selēgo, reliquosque concione
Omneis hac habita pater benignus
Committo fidei Isidis probatæ.

Cygni noster amor, decusque nostrū,
Qui rite Isidis insulas amœnas
Felices colitis, genusque nostrum
Augetis numero undecunque claro,
Lætis accipite auribus meam nunc
Causam, consilioque promouete.
Quodam numine ducor ut secundo
Cursu fluminis infimas caduci
Ripas Isidis, & sinus liquefatis
Inuisam. Strepitum dedit sonorum
Cygnorum niueus chorus canentū,
Concussis alaci uigore pennis.
Applausus placuit mihi canorus.
Pandum hinc gurgite colluens profundo
Rostrum, talibus alloquor cohortem.
Nostrum hoc imperium insulas beatas,

Et

C A N T I O.

*Et nidos etiam celebrioreis,
Quos ambit salicis corona glauca
A prædonibus impijs quidem illis
Vos defendite fortiter : uenustas
Nec permittite coniuges ab ullis
Aduenis fluuiio premi maritis.
Omnes his monitis statim adsonabant
Aptantes capiti meo coronam
Baccatam nitidis & hinc, & illinc
Gemmis, ac niueum aureæ catenæ
Collum multiplici orbe circinantes:
Postremoque uale uale canentes.*

*Tanti lumine prænitens decoris
Bissenas medius feror uolucres
Inter flumineas eò, citatæ
Que me cursus aquæ uocat perennis.
Sic dum continuo fluore labor
Abbandunica tecta derelinquens
Cissæ cognita Saxönum tyranno:
Mox cerno Hydropolim sacrā, Birino
Quondam præfule, confluentiamque
Tamæ, ac Isidis: insuper uetusti
Castri culmina lapsa Sinnoduni
Tum paulò inferiùs mihi obtulit se
Urbis clarissima semper Atrebatum*

B.ii. Gau:

C Y G N E A

Gaudens nomine pristino Caleuæ.
Et Chausē galocus sacer, furentes
Quam Dani miseris modis premebant.
Hinc, lapsu rapidi cito fluenti
Delatus, uideo oppidum, quod olim
Pontes, si memini satis, uocatum
Alfridi cecinit trophæa magni,
Quâ Cunetio fertur inquietus:
Sunningum quoq; præsulum cathedram,
Henlēgam & ueterem forum popello
Vicino bene cognitum, frequensque.
Hurstelēga ferax deinde syluæ
Apparet, Mediamnis atque pulcher.
Felix pertinet illa ad Atrebates:
Hæc spectat Catichlanicos colonos.
Ad dextram ulterius nitet serena
Bustelli domus, inclycum sepulchrum
Montis nobilibus uiris acuti.
Post hæc remigio feror superbo
Ad ripas ubi uicus est Alaunus.
Et tandem penetro impetu uolucri
Pontem Vindelisoricum, duarum
Qui uellimina gentium coarctat.
Hic alas cohbens meas, ocellos
Verto in sidereum quietus arcem.

Mira-

C A N T I O.

Miratusque loci situm nitentem.
Et turres ualidas, sacrumque templum,
Dulce ex audio cœlicumque melos:
Clari quale quidem canunt olores
Vndis in medijs uagi Caystri.
Tunc ripam citus ambiens sinistram
Molem conspicio alteram, scholamque
Sexti Principis elegantiorum,
Nomen cui ueteres dedere Aquædon.
Alas explico rursus, & labore
Grato peruenio ad locum celebrem
Cerui antiquitus insulam uocatum:
Erchenualdus ubi pius sacerdos
Templum perpetuo Deo sacrauit.
Et mox, defluvio uolans aquarum,
Anchoreticum ego sinum benigne,
Stenum & nomine uiculum saluto:
Contendens uolucri deinde cursu
Altæ ad conspicuas domos Auonæ.
Non hic purpurei nitent galeri,
Ut quondam soliti, crucis, columnæque
Atstant gemmiferæ, et nitent coronæ,
Eduardumque suum colunt alumnū,
Gentis delicium unicum Britannæ.
Cuius duxera Scotticos tumultus

B.iii. Com-

C Y G N E A

Compescet, manibusque dura uincula
Gallorum iniijciet. Sed ad receptum
Munus confero me. Hoccine est celebris
Fame Regiodunum, honore summo
Quod treis regibus obtulit coronas?
Ripas tam uirideis iuuat uidere.
Et iam summa procul superbientis
Shenæ culmina spendide coruscant,
Quas rex septimus serenius ædes
Montem nomine diuitem uocauit
A quadam regiuncula Brigantum.
Hæres cuius erat domo paterna.
Decursus Tamesis celer profundi
Iam me dicit, & impigre ad sinistram
Ripam, fulget ubi uelut corona
Sedes æthereus Sion decora.
Quod templum posuit Deo supremo
Quintus Maximus ille, Galliarum
Gentes qui domuit manu potenti.
Brentæ fluminis hinc uadum notando
Binas conspicio insulas olorum
Nidis officium suum exhibenteis.
Cygni, qui medijs aquis frequentes,
Admirarier, & decus, meamque
Pompam, ac tollere cristulas comanteis.

Prudens

C A N T I O.

Prudens ipse tamen, satisque certe
Securus, Zephyro meo fauente,
Ducor nauigio secundiori
Ad Cheuam hospitio piæ Mariæ
Gallorum Dominæ celebriorem.
Dehinc & Mortuus est lacus superba
Villai effigies, domusque nota:
Cygnorum insula promicat benigna
Nostræ quæ generis fouet uolucres.
Puttennèga etiam nitens amœnum,
Præter quas alacriter oritur uigore
Procursum accelerans. Domus uolucrū
Tum frontem exerit, ante multa sæcla
Danis cognita villa bellicosis,
Quam dum suspicio lubens micantem
Amplis nobilium ædibus uirorum,
Attentum me aliò uocat recurui
Battersega sinus polita cultrix.
Et Chelfèga locus ferens coronam,
Henrico ueniente Rege, primam.
Ad dextram placido alueo, phaselō
Tanquam deuehor intuens aperte
Lomithin titulo palatijs alto
Doruernensis episcopi nitentem.
Ad leuam locus est scaturiente

Circums-

C Y G N E A

*Circumseptus aqua, cui priores
Thornēgam proprium dedērū nomen.
Hic reges statuērū præpotentes
Sedem magnificam sibi, suisque,
Quæ nunc temporis euolutione
Splendoris decus omne comparauit.
Henricus tamen omnium unus instar
Octauus precium tulit laboris,
Romanis folio suo galeris
Excussis, spatijs palatijsque
Auctis mirifica expolitione.
Quid magnas referam ædium nitelas
Multarum, radiant suo emicanti
Quæ nunc lumine, cliuus adiaret quâ
Ripæ excelsior, aspicitque lymphas
Nymphæ cœruleas sibi fauentis?
Aedes turrigeræ hinc micant, & inde,
Quas Antonius ille Beccus urbis
Dunolmensis honos, decusque struxit.
Dignas plumiferis quidem coronis
Eduardi modo Principis sereni.
Tum Sabaudia lucet alta sedes
Olim nobilibus uiris dicata:
At nunc pauperibus domus sacrata.
Regis Septimij labore sancto.*

Scđ

C A N T I O.

Sed nec laude sua carent uenustæ
Aedes, Balnea cui dedere nomen.
Hinc templi ueteris ruina sensim
Frontem attollere cœpit excitata
Splendent mirifice & superba tecta
Quæis fons nomina Brigidæ sacrauit
Iam peruenimus alta Trenouanti
Celsi ad mœnia, quâ per occidentem
Amnis nomine Fluctus intumescit,
Olim cutus in ostio, minaci
Arx apparuit undecunque fronte.
Illijs perijt decus sed omne,
Bainardi & peperit nouos honores
Castellum radians nitore multo.
Miranti similis feror per undas,
Fanum suspicio'que dedicatum
Paulo, pyramidemque per celebrem,
Tangit uertice quæ suprema cœlum.
Mox & nobilium domos uirorum
In ripa facile adnoto uirenti.
Tum demum memini fuisse quendam
Cygni munere maximo beatum
Cultorem illius: at uirum impotentem
Tandem mors rapuit manu cruenta.
Atq; hæc dū meditor uagis per amnem

C Germa-

CYGNEA

Germanosque pio saluto nutu
Merceſ ſollicitè ſuas paranteis,
Ad pontem uenio arcubus ualentem,
Surgentemque nouendecim, domorum
Quos fastigia comprimunt ſuprema.
Sunt & qui referant notæ probatæ
Scriptores tabulatum opus fuſſe
Richardi imperio Leonis. Ignis
At poſtquam uiolafſet illud : ecce
Ioannes ditione fratriſ auctus,
Largo & munere ciuium bonorum
Eſ ſaxis ſolidis opus reſecit
Dignum laude quidem ſua perenni.
Hic me non patitur manere gurges
Magno murmure deſluens ab alto.
Quin arcum penetrabo. Sudouerca
Multis nominibus ualeto clara
Tu Cygnūm peperisti & elegantem,
Quā ſtant lucida tecta, Branodunus
Reginæ Mariæ potens maritus
Struxit quæ ſtudio nitoris amplio.
Tu Ventæ hofpitio foues alumnos,
Giffardi ueteris tui patroni,
Rupiniique Petri memor patroni.
Tu felix colis insulam celebrem

Bermun:

C A N T I O.

Bermundi niuea benignitate,
Notam et Pontificum domum tuorum.
Bellini uocor ad sinum frequentem
Nautis, Turrigeramque regis alti
Sedem, armaria Martis ampla magni.
Arx hæc terminat urbis orientem
Versus mœnia, calculoque gaudet
Magni roboris, hostibus timorem,
Ingentem obijciens, trucemq; mortem,
Tot serpentibus æneis in omnem
Sortem ad fulmina fæua comparatis.
Sed nunc protinus urbe derelicta,
Dextra Nauticus est sinus petendus
Insignis statione puppium, tum
Villis eximio labore cultis.
En spirat Zephyri fauentis aura:
Et me nunc Ruber ille cliuus altas
Ad ripas uocat illici susurro.
Est plane paradisus ista uilla
Structuræ nitidæ ferens coronam,
Pestanisque rosas suauioreis
Profert, ac genus omne liliorum.
Hic fons. Hic nemus est sacrū Camœnis.
Cygnorum hic numerus pius canentū.
Hic uel perpetuò iuuat manere.

C ii Sed

C Y G N E A

Sed me Limōdomus cupit uidere.
Fiet: nam cupio uidere & illam.
Hoc sentire quidem uidetur unda.
Sic me flumine promōuet secundo,
Fumus naribus ustulans oberrat.
Creta hic assiduo domatur igne,
Albo & tota nitet colore ripa.
Ventis uela dabo, sinusque curui
Leni persequar ambitum natatu,
Donec contigero Vadum profundum.

Classem iam uideor mihi uidere.
Galli, si sapitis fugam parate.
Accedam proprius, triremiumque
Intentus numerum adnotabo iustum.
Prima & maxima nomen imperantis
Henrici retinet. Secunda uero
Et nauis Catarina bella fertur.
Nomen tertia prædicat Mariæ,
In: er quæ reliquas nitet puellas,
Digna Semideūm thoris uirago.
Gaudet quarta quidem Petrus uocari.
Quinta insignia iactitat Leonis.
Hæc est Prima rosa. Hæc et est Hirudo
Hæc est Palmifera: & Phaselus illa
Hæc Pinus uolucris: noua hæc Triremis
Cui

C A N T I O.

Cui præfetus erat meus Viatus
Cultor Oceanitudum celebris:
Cultor Pieridum celebris ille,
Nostri & Martia sæculi uoluptas.
Quid plures memorem? Iuuat recessum,
Et naualia peruidere uasta.
Gunteri mea filius nitela,
Qui tot naumachijs Getas feroceis
Et Gallos domuit genus superbum,
Vicinas habitat benignus ædes.
Intrarem nisi me supremacursus
Meta hinc ad Viridem sinum uocaret.
Alascarbasa candidas parata.
Expando. Fluuius fauere perstat,
Et uentum Zephyrus meus ministrat.
Ecce ut iam niteat locus petitus
Tanquam sidereæ domus cathedræ
Quæ fastigia picta? quæ fenestræ?
Quæ turres uel ad astra se efferentes?
Quæ porrò uiridaria, ac perennes
Fontes? Flora sinum occupat uenusta
Fundens delicias nitentis borti.
Rerum commodus æstimator ille,
Ripæ qui uarijs modis amœnæ
Nomen contulit eleganter aptum.

C iii Aethel-

CYGNEA

Aethelredus erat Britanniarum
Princeps: Danicus hunc frequenter hostis
Contorsit miseris modis, coegeritque
Urbis praesidio sibi cauere.
Danorum interea truces cateruæ
Doruernum spoliant, trahuntque saeui
Elphægum ad loca nota Grenouici
Sacrum pontificem, necique ibidem
Tradunt, ab capiti securi adacta.
Longo temporis inde perfluentे
Cursu, nobilium decus uirorum
Hunfridus ditione Claudiana
Auctus, magnificas beatus ædes
Hic primum posuit, Placentiamque
Illustri titulo uocauit apte
Linguæ candidus utriusque censor.
Sed cum Curia sustulisset illum
Poli fraude, dolisque Sudouolcæ
Festas depositit relicta cristas,
Elugens Domini sui ruinam.
Horti tunc periēre Adonidisque,
Quos insignia tanquam amœniora
Fatali omne pinxerat fenestris:
Nimirum fragileis sciens honores,
Et rerum instabileis uices nouarum

Tam

C A N T I O.

Tam clari meminit uiri togata
Rectè Gallia: tum chorus suauis
Cygnorum Isidis ad uadum incolentum,
Cui magnum numerum dedit bonorum
Librorum, statuitque sanctiori
Diuinus studio scholæ theatrum
Nostro quale quidem uidetur esse
Magnum tempore, forsan & futuro.
Quid, quod munere Verolamienses
Non cessant meritò suum patronum
Ipso reddere sole clariorem?
Eduardus coluit deinde Quartus
Aedes funera post cruenta Sexti.
Tandem & Septimius potitus arce
Regni, restituit locum decori,
Auxitque egregie domum uenusto
Frontis lumine, splendidisque pinnis,
Cognati memor inclyti, boniq;.
Quam regi bene cesserit secunda
Structura indicat & potens alumnus
Octauus patris æmulator altus:
Quonon magnificentius potentum
Quisquam ex ædificauit, aut deinceps,
Ni fallor, faciet. Loquatur ipse
Per me nunc Viridis sinus, suoq;
Exauctos

CYGNEA

Exauctos titulos, suos honores
Amplos, culmina prædicetque celsa.
Concentus liquide canorus aures
Percellit mihi. Fallor? an recessu
Isto personat? Illud est receptum
Cygnos hic habitare concinenteis,
Qui famam Domini sui, decusque
Summum lucida transferunt ad astra.
Vos ergo comites profectionis
Selectus numerus meæ uidetis
Partes esse meas, labore plene
Confecto, unde quidē profectus huc sum,
Ut laudes alaci sono celebrem
Henrici patriæ patris Britannæ.
Nolo sollicitos mea esse causa
Vos, quod carmina concinam supra.
Certe non moriar, petam sed astra
Cœlites habiturus inter ipsos
Sedem conspicuo polo micantem:
Phœbus noster ubi coruscat almus.
Vidistis thalamos, sinusque curuos
Cognati Isidis: Itionis huius
Nec uos pœniteat. Iuuabit olim
Hæc forsitan meminisse, Cantilenam
Quin nunc aggredior fauente Phœbo,

Musa.

C A N T I O.

Musarumque nouem choro annuente.

*Felix illa dies notanda gemmis
Planè ter niueis, suâibusque
Sertis, lumina quæ serena primum
Henrico tulit inclyto puello.*

*Felices gênuere qui parentes
Talem sidere filium secundo.*

Felix quo Viridis sinusque alumno.

*Ridebant elementa sole tali
Orto, lumina qui referret orbi.*

*Fortunata fuit rotundioreis
Quæ nutricula præbuit mamillas.*

*Fortunat etiam, & quater beati
Illi qui comites fuere paruo.*

*At cum iam teneros adultus annos
Vicisset, uelut Hesperus minora
Inter sidera totus enitebat.*

*Illum uir, mulier, puer, senexque,
Omnes denique prædicare magno
Certè numine maximis uolente
Natum rebus, et hoc probauit usque
Fortunæ facilis rota eminentis.*

*Solus fratribus omnibus superstes
Regni præcipuum decus ferebat,
Vnâ diuitiasque uel Midæas,*

D Quas

C Y G N E A

Quas congesserat usibus futuris
Cura, & iusta quidem parentis illa.
Quis nouit meritis modis referre
Pompam conspicuam nouæ coronæ,
Ibat quâ mediam nitens per urbem?
Quis nunc munificentiam profusam
Illiū: ualidos quis aut lacertos
Exculta satis exprimat camœna?
Natos nam tenui loco beauit
Multos, & Morinorum ab urbe uictor
Insignis rediens tulit coronam
Ex lauro, precium laboris altum.
Regnorum Comes inclytus cruento
Bello perdomuit genus malignum
Scottos. Rex Iacobus impetuq;
Illo concidit, ac seuerioreis
Pœnas perfidiæ tulit tyrannus.
O factum bene. Vicit Anglus absens.
Patris gloria, filijq; uirtus
Houerti uirideis ferent coronas:
Et uictorialæta permanebit
Henrici domitoris improborum.
Tornaco interea potitus Anglus
Fundamenta noui profundæ castri
Victor mox posuit perenne uallum.

Non

C A N T I O.

Non est nobilium chorus uirorum
A me prætereundus, ille Carum
Quo Quintum hospitio fouebat ampio:
Quâ stant mœnia celsa Durouerni.
Congressus celebris celebriorem
Paulo post peperit. Corona fulgens
Francorum, Angligenumque cōfuebat
Guisnesum inter, & ardeam uirenti
In ualle, Aurea quæ deinde dicta est
A rerum in solito nitore quodam.
Hic reges niuca benignitate
Coniunctis specimen dedere tale
Pompis, quale quidem à graui ruina
Romani imperij extulere nulli.
Admirabilis ædium uenustas,
Quas erexerat eleganter illic
Henricus subitum intulit stuporem
Raptis Galli oculis amœnitate.
Quintus Carolus Ictium petebat
Portum Cæsareo nitens honore.
Hinc fit continuò apparatus alter.
Anglus splendidus erigitheatrum
Iussit, nomen & inclytum loco ex rc
Mirachi domus inditum est decenter.
Post annos aliquot reuisit ipse

D ii Cæsar

C Y G N E A

Cæsar flauicomos potens Britannos,
Londini'que celebrioris urbis,
Henrico duce, mœnia alta uidit.
Nunc si præterea canendo uellem
Accuratus explicare fictæ
Quæ pugnæ simulachra equestris acer
Ostentauerit is domi, forisque
Longo carmine uix referre possem.
At possum interea docere ueras
Fictarum comites fuisse pugnas.
Ter Gallum impetij seuerus hostem
Henricus gladio, & quidem cruento,
Virtutisque suæ tulit coronam
Victor tot spolijs onustus amplis.
Tum fortuna nouerca cœpit esse
Gallo, Cæsareisque eum triumphis
Captum tradidit illico molesta.
Anglus candidus illius ruinæ,
Quanuis hostis erat, misertus egit
Capti Cæsare cum potente causam.
Illa redditus actione Gallus
Regno est. Num poterit mereri inique
Post hæc tam bene de merenti amico?
Anglus sollicito obsides parenti
Gallo filiolos studens labore

Grato

C A N T I O.

Grato reddere: Carolo remisit
Auri non leue pondus erogati.
Hinc reges stabilem fidem dedere,
Et iunxere manus utrinque dextras
Cincti nobilium uirum cateruis:
Urbes quâ Morini colunt superbas.
Anglus tam placidæ quietis autor
Gaudet munere pacis inuouato.
Quoscunque artifices fouens politos:
Hac lege ut laceros palatiorum
Muros restituant labore iusto,
Conferantque suum nouis nitorem.
Hinc creuit Viridis sinus corona,
Hundesdênaque peruenusta sedes.
Hinc Bellus locusextulit serenæ
Frontis lumina, Brigidæ & sacerfons,
Aedes magnifico decôre festæ.
Hinc Thornega uetus suos honores
Auxit splendida Principum cathedra.
Shelfsega etiam domus renidens
Signis uenti uolis, & albicante
Crista. Sideris instar est Auona,
Ottelandaque uerticem alta tollit,
Et Nulli titulo domus secunda,
Cœlo quæ caput inferit corusco.

D iii Sic

CYGNEA

Sic res publica prænitens quiete
Successum studijs dedit politis,
Quicis florentibus, exuit ueternum
Lex Euangelica, & suo uigori
Sacro numine restituta plenè
Incrementa tulit, bonosque fructus.
Huc admouerat & manum ualentem
Prudentissimus omnium fuere,
Vel qui sunt modò Principum, labore
Henricus facili, utilique plane
Orta hinc quæstio magna de suprema
Romani quoque dignitate. Sanctus
Illam Præfulibus senatus esse
Communem asseruit, paremque cunctis.
Tunc ecclesia cœpit Anglicana
Romanas nibili æstimare merces:
Et Rex magnanimitiugum reiecit
Non portabile publico suorum
Cor sensu: unde quidem petita longum
Libertas rediit suum ad theatrum
Romanisque uale beata dixit.
Fraudes, seditio, dolî, cauillæ
Bella horrentia Principi intonabant.
Princeps consilio ualens secundo
Fraudes, dissidium, dolos, cauillas
Euicit.

C A N T I O.

Euicit. Deus hoc uolebat ipse.

*Prudens continuo peralta passim
Arces littora confici iubebat.
Pendinas tenet aspericacumen
Celsum montis, et intonat frequenter.
Mauditi quoque subsidet rotundum
Castrum, et fulminat impetu furens
Portus ostia quâ patent Falensis.
Tum Portunia comminatur hosti
Audax arce noua, crepantibusque
Tormentis: breuis unde transitus per
Scapham ad littora fracta Durotrigum
Quo nec longius est loco arx timenda
Saxa ingentia prouolent quod inde,
Piratas quæ abigant procul scelestos.
Couæ fulmineæ duæ coruscant.
Hæc casum colit, illa solis ortum,
Vectam quâ Neoportus intrat altam.
Fauces Hursta premit minax Auonæ.
Vinchelsegæ suos sinustuetur,
Quâ Limenus aquas agit profusas.
Doris littore prominet bicorni
Gallis tormina comminans superbis.
Iactat Delanouas celebris arcis:
Notus Cæsareis locus trophæis.*

Castrum

C Y G N E A

*Castrum Regius editum recepit
Burgus fulmina dira, & insulanos
Tutos seruat ab impetu uel omni.
Sed nec Greua suo caret rotunda
Moles præsidio: frequens uiator
Urbem quâ uolucri petit celoce.
Floret Regioduni honos uenusti,
Castelliique nouam sui figuram
Lætis suspicit ad solens ocellis,
Et pontem celebrat nouum, furenteis
Hullinil reflui timens procellas.
Sic gens Martia libere Deiri
Vicinum repetunt forumque, agrumque.
Luguballia ciuitas Nouantum
Incrementa quidem ter ampla cœpit:
Et maiora tulit Tuësis alta.
Celsas insuper Iccius recepit
Portus robora firmiora turres.
Guineßus radiat, nouaq; fossa,
Vallo & cingitur undecunq; forti.
Oram littoris antea recensi.
At nunc interiora concinam, & qua
Henricus fabricis tulit politis.
Struxit splendida tecta Durouerni.
Hinc & Durobreui uenustiorem*

Sedem

C A N T I O.

Sedem constituit sibi, suisque.
Iuris quoque regiam uirenti
In ripa posuit decenter amplam.
Porro Fanum Iacobi opus renidens
Erexit placidae studens quieti.
Et nuper posuit noua elegantis
Fundamenta domus amoeniori
Derenti in fluuij uado liquentis.
Sedes pontificum nouas sacrorum,
Doctas instituit pius scholasque.
Hinc se Deua putat beatiorem,
Attollitque caput uenusta Venta,
Quam lymphis gelidis Auona lambit.
Hinc & Claudia ciuitas celebris
Excelsum caput exerit, nitetque.
Hinc & Petropolis micat serena.
Quid, quod Granta noue dicata Musis
Henrici pietate litterati
Tersis prænitet eruditalinguis?
Et Chœcos celebrat suos alumnos,
Doctam candida Smithiosque turbam.
Ponetum sophiæ seueriorem
Cultorem insuper approbat, fouetque
Heueddunum etiam, cui supremam
Dat phrasis Ciceroniana laudem,

E Carrum

CYGNEA

Carrū, Christophorū, Aschamūq; cātat.
Postremò Iſiacis suum nitorē
Omnem reddidit insulis benignus
Cygnorum apposuit'que concinentūm
Multis nominibus chorūm celebrem:
Nostræ gloria creuit unde stirpis.
Felix Iſidis hoc uadum patrono.
Sunt testes fidei satis probatæ
Shepreuuus decus utriusque linguae.
Hocherus nitor artium bonarum.
Colus Cæſarei fori uenustas.
Cheadsegus resonæ scholæ columnæ.
Visidunus apex sacræ cathedræ.
Hebræi radius chori Bruernus.
Caius rhetor, & elegans poeta.
Petrus cosmographus ferax oliuæ.
Facundus Curio Mineruæ alumnus,
Harpesfeldius Atticæ'que linguae
Interpres facilis, disertus, aptus.
Cultor præterea sacræ loquelæ
Hardingus numerum politus auget.
Dumque hæc magnifice pararet ille:
Fractos undique pœnitudo Iberos
Syluestreis domuit, suäue legis
Ferre & perdocuit iugum Britannæ.

Quæ

C A N T I O.

Quæ uictoria comparanda magnis.
Scottus senserat eminentioris
Fortunæ patruo fauere sortem.
Gallus senserat, atque pertimebat
Quorsum cresceret illius triumphus.
Ambo conueniunt, manusque tradunt
Coniuncti solitas: prior sed ipse
Scottus Martia tela promouebat.
Incerta alea Martis illa semper.
Scottorum incaluit crux fuso
Iscæ fluminis alucus uadofus.
Capta et nobilium virum corona,
Infelixque Iacobus ingruenti
Ex moerore animi statim peribat.
Gallus uulnere saucijs tyranni
Infestissima quæque cogitare
Anglus bellipotens tumultuantis
Victor concret omne robur hostis.
Postremo repetet sui que iuris
Cœlo lilia missa de sereno.
Scotti perfidiæ graueis tulerunt
Pœnas. Lithaiacet redacta prorsus
In moestos cineres, minaxque classis
Præda est facta quidē. Proinde castrum
Cui nomen celebre inditum à puellis

CYGNEA

Ter ferro uiolenter, atque flamma
Concussum patitur meras ruinas
Et clades similis ferocienteis
Adflicxit Morinos. Superba facti
Testis uicta Bononia impotenter
Quæ nunc fata uocat, Deos & astra
Vel crudelia, sorte diminuta
Galli, cuius erat colūna nuper.
Syrtes nobilium madent cruore,
Et Bessus peperit fuga salutem.
Clades Ardea pertulit frequenteis,
Neptunusque fauet suis Britannis
Nostræ hic terminus est o cantionis.
Vndis nou iuuat amplius manere.
Henricus ualeat nitela regum.
Centenos Catarina iuuat annis
Casti coniugij decus supremum.
Eduerdus quoque floreat uenustus:
Et tandem solio potens auita
Sublimis sedeat, piusque Princeps.
Iam longum Viridis sinus ualeto.
Te præconia: te manent coronæ.
Me cœlum petit arduum canentem.
At Cygni interea tui memento.
Nutritor Tamesis ualeto chare,

Et

C A N T I O.

*Et Cygnis facilis faueto nostris
Pulli, grex niueus, mei ualete:
Nymphis Isiacis, Fauônioque
Vos cōmitto. Agite: insulamq; uestrum
Vnusquisque suam lubens reuusat.*

F I N I S.

*A D C V L T O R E S
I S I D I S.*

*Isidis assidue ripas qui fluminis altas
Incolitis tacito uenerates pectore nume,
Accipite arguto redeunteis carmine cygnos
Aurea quod feriat resonanti sidera uoce.
Gloria perpetuo sic uos comitetur ouanteis,
Et fortuna parens tribuat faustissima quæq;*

A V G V R I V M.

*Vergilius cecinit celeberrimus ille poeta.
Aspice bis senos lætanteis agmine cygnos.
Vos decet augurium uatis pernoscere magni
Sortis & euentum felicem amplectier ulnis.
Qui modo bisseni repetunt loca cognita Cygni
Candida Musarum referunt insignia secum,
Isidis inque uado statuent sua regna perennes.*

E iii

C Y G N E A
AD CANDIDOS BO-
narum literarum amatores.

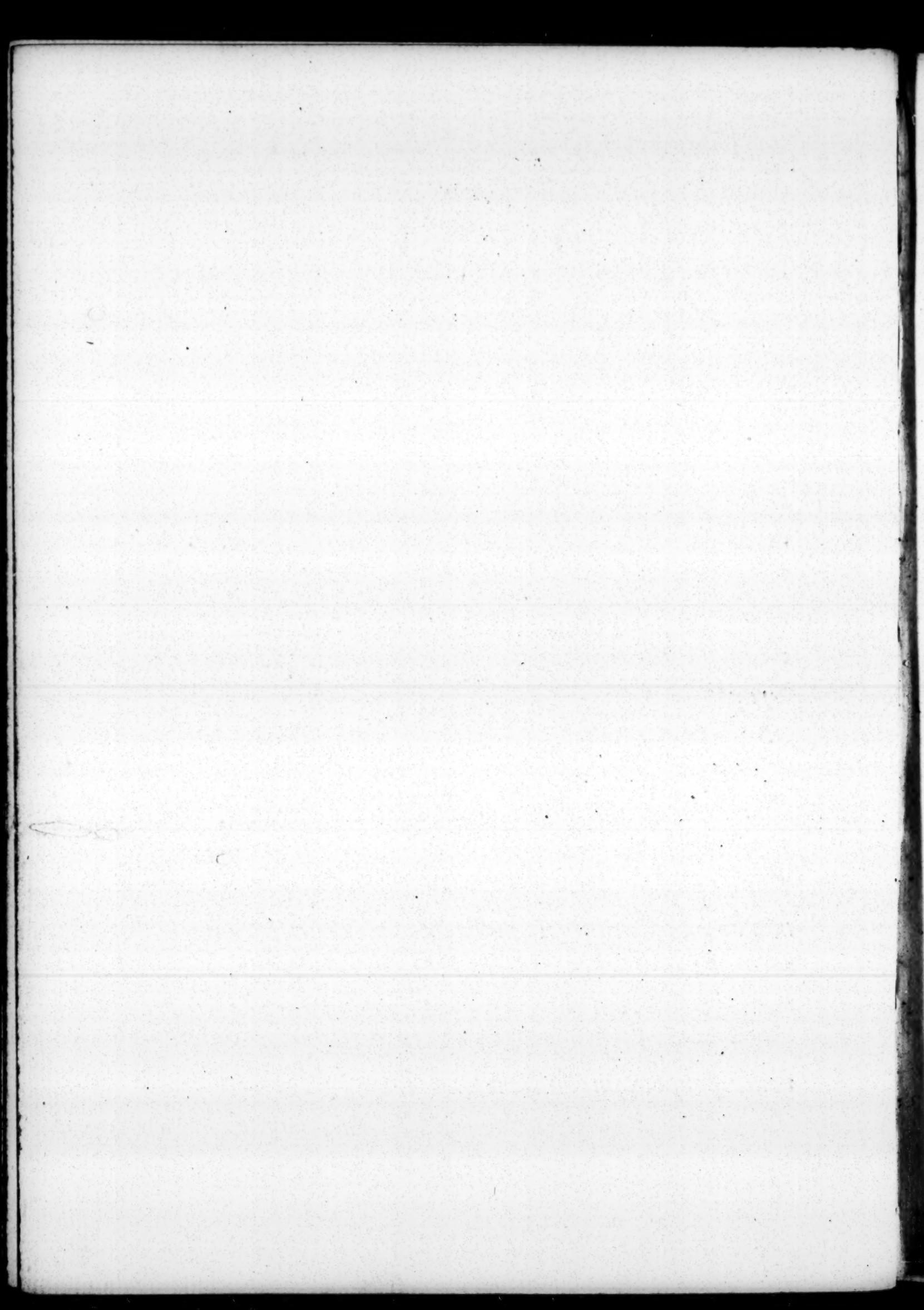

Ximiè suum certè præstítit officium Cygnus cantorum decus im mortale, Henrici octaui Regis incomparabilis cum maiestate, tum gloria tam accurate collaudata: qua parte & nos oportunè admonet, ut cius non modo facta in primis memorabilia, uerum etiam animi ad ipsa uirtutis fastigia conscendentis magnitudinem simili diligentia, labore, studio posteritati expedite, alacriterque unanimes commendetis: cuius nec uos unquam operæ tam utiliter, splendide, magnifice collocatæ pœnitabit. Iuuabit potius ista cura, & Princeps uestris, tum eloquentiæ, tum ingenij, ueris testimonij accensus incrementa suæ uirtutis merito approbatæ ampliora, duce bono Genio, feliciter cumulabit: tandemque et uos amplissimarum splendore fortunarum illustrabit. Sic pictas, sic uirtus, sic cōscientia recti monēt, iubent, imperant. At uos interim, quibus hæc bonis auibus fortuna arriserit, infinitæ à Principe ter optimo liberalitatis collatæ assidue meminisse decet, quam nō alio ille nomine prudentissimus exhibuit, nisi ut exemplo uobis, & quidem luculentis- scenti

C A N T I O.

simo præsens esset: quo recte admoniti similia enascenti literatorum soboli benignè, promptè, profuse conferatis: alioqui eius in uos beneficia omnia, una cum oleo, & opera funditus perijisse. Memen-
tote professionis, cui initiati estis, certè, si pruden-
tia adsit, & amor recti, longè honestissimæ. Cau-
te à sordibus, tanquam à scylla, & charybde.
Aequales insigni artium cognitione consilio sano,
aciudicio sancto promouete. Absit luxus studiorū
bonorum inimicus longè pessimus. Adsit aurea me-
diocritas quietis alumna suspicienda illa. Maior-
um in dandis, conseruandisque fortunis eruditio-
rum mediocribus confuetudinem nunquam plane fas-
tis laudatam modis omnibus honestis integrè con-
seruate: ne uim interim raptore inferant, exqui-
sitæ, elimatæ, consummatæ eruditionis cōtempto-
res iniquissimi.

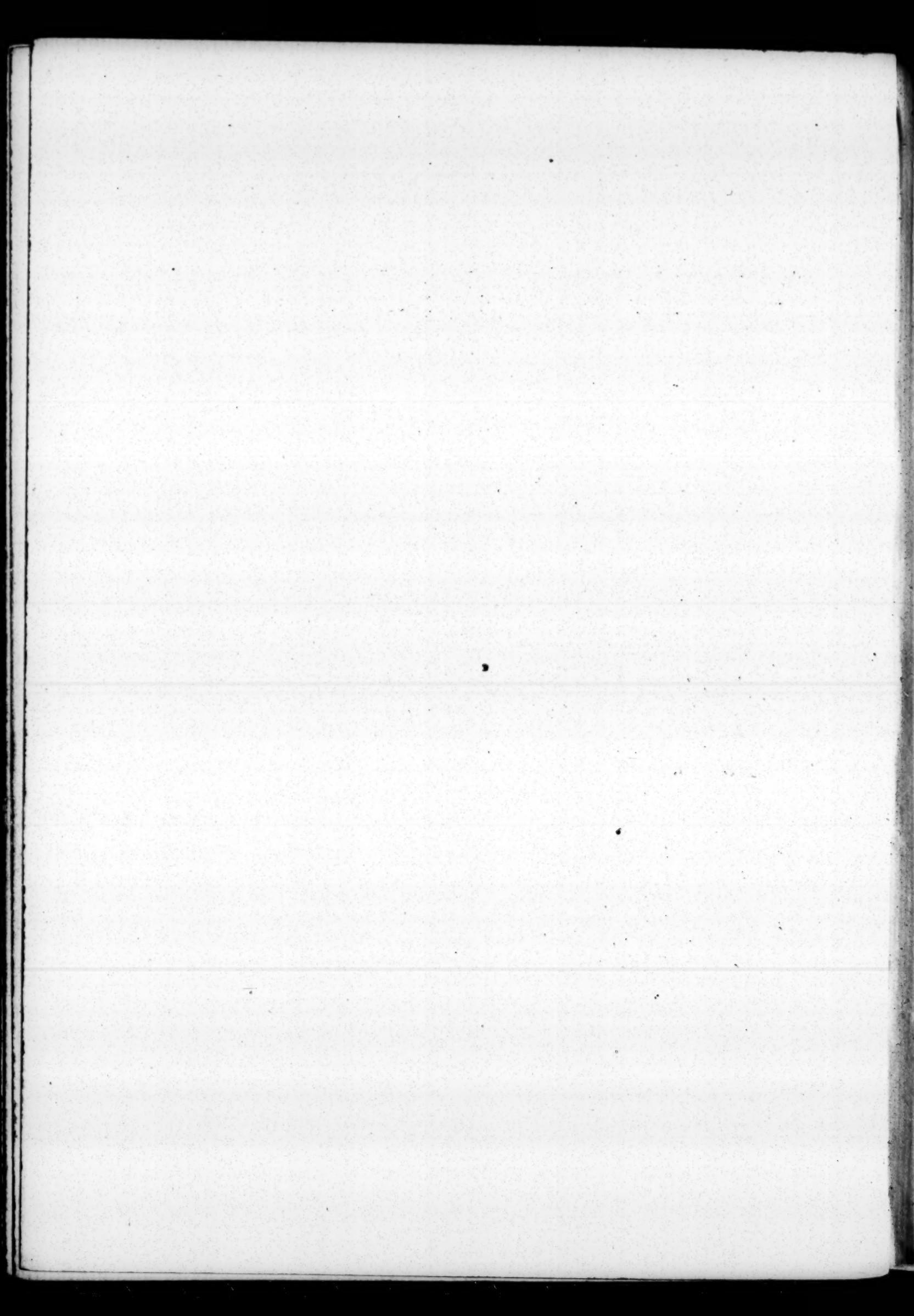
Sint Mecœnates, non deerunt Flacce Marones.
At, sublatis præmijs, ingenta alioqui felicissiri frigent plane. Strenue igitur uenienti occurrite morbo. Sic Principis nullo unquam emorituram tempore in doctos munificentiam felices imitabili, & uestram quoque gloriam, institutum tam undecunque sanctum Deo. Opti. Max. promouente, perpetuam constituetis. Vuite, & ualete.

COMMENTA
RII IN CYGNEAM CAN-
TIONEM INDICES BRITAN-
nicæ antiquitatis locupletissimi.
Autore Ioanne Lelando
Antiquario.

ADSACROSANCTÆ
antiquitatis amatores

Præterière decem iam sæcula longa, Britannæ
Antiquum gentis delituitq; decus.
Indolui, fateor, potuisse silentia tantum,
Ut premerent patriæ fortia facta meæ.
Admonuit Genius cœlo delapsus ab alto
Ne paterer tenebras solis habere locum.
Nubila discussi cupidus, lucemq; reduxi,
Sedibus inq; suis sidera clara nitent.
Vos antiquarum colitis qui lumina rerum
Plaudite, & autori dicite, uiue, uale.

AD CANDIDOS LE=CTORES.

ONQVERITVR STV=diosorum chorus multa in meis sub esse libris nuper æditis, quæ insinuationem, explicationem, denique et lucem desiderent. Sed interim adeò me hæc qualiscunque non offendit querela, ut eam, cādorem, et quidem eximium, adolescentum magnis passibus ad uenerandæ antiquitatis gratam, exoptandam, utilem etiam cognitio=nem contendentium facile interpreter: qua parte nec grauabor instituti rationem omnem mei, non modo uerbis, sed & fide quoque longè optima testatissimam orbi facere. Credo autem tam stupidū esse neminem, aut à communi sensu illo alienum, ut inuentis iam frugibus desideratissimis, etiam num glandibus uelit amplius uesci. Edidici certè, instru=ctissimus infinita ueterum scriptorum non Latino=rum modo, uerum etiam Græcorum lectione nos menclaturas urbium, oppidorum, uicorum, simul & castrorum, ut mittam fluuios, sylvasq; montesq; Britanniæ nostræ, si non mutatissimas, certè interim corruptissimas esse. Quare cogor, uelim nolim, antiquam cum eloquentiam, tum gloriam olim traditam à maioribus uiris planè incomparabilibus, desuetudine quadam, ac Saxonica barbarie latè inualescente, tenebris miserrimè obductam decori, amplitudini, luci restituere. Hic forsitan uidebor quibusdam sciolis, argutulis, inuidulis magnifice

A.ij. inter

interea polliceri. Deprecor hanc culpā, si tamē culpa appellāda est. At liceat interim mihi, quod exquisitum peto, cum bona gratia facile obtinere: nempe si me, per commentarios in Cygneam editos cansionem, eruditī diligentem, industrium, expeditum persenserint, ut ab iniurijs calumniatorū saltem immunis sim. Nec noceat uati mala lingua futuro. Operā denique mihi ex hac cultura desumo lubenter omnem. At si herba in letas aliquando segetes excruerit, illas ego uestris usibus candidus uel uniuersas offero, consecroque lectores humanissimi.

Valete.

E L E N C H V S A V T O R V M

quorum testimonia in præsenti
citantur opere.

Externi.

Aristoteles. —
Ptolemeus geogr. —
Cæsar —
Gratius. —
Diodorus Siculus —
Strabo geogr.
Cornelius Tacitus —
Iuuenalis —
Vibius Sequester
Sextus Rufus
Pomponius Mela —
Antoninus —
Ausonius —
Agathias
Isidorus
Hiericus
Gotcelinus
Abbo Floriacensis
Robertus Beccensis
Rodolphus Dicetensis
Gulielmus Gemmeti-
censis
Ponticus Virunnius
Petrus Candidus.
Aretinus
Paulus AEmilius

Lilius Gregorius —
Polydorus —
Beatus Rhenanus
Britannici
Gildas —
Nennius
Samuel
Anonymus
Beda —
Flaccus Albinus
Vilibaldus
Felix
Afferius
Obbernus Durouernē-
sis.
Marianus.
Simeon Dunolmensis
Ealredus Rhiauallensis
Gallofridus Monemu-
thensis.
Henricus Venantodu-
nensis
Gulielmus à Maildul-
phi curia
Stephanides Durouer-
nensis
Gulielmus Remesegan⁹
A.ij. Epito-

Epitomographus
Aluredus Fibroleganus
Iosephus Ifcanus
Ioannes Annæuillanus
Syluester Giraldus-
Rogerius Houedenus
Alexander Nechamius
Matthæus Parisius
Thomas Spottetus
Geruasius Durouers-
nensis
Ioannes Hagustaldensis
Gulielmus Thornetus
Ioannes Fiberius
Hugo Albus
Matthæus Florilegus
Ranulphus Higedenus
Thomas Vicanus
Gulielmus Pachēdunus
Thomas Rodoburnus
Henricus Bradeshauus
Ioannes Frumentarius
Ioannes Rossus Veroui-
canus

Copgreius
Eliota
Chronica Deiorum
Chronica Fani Ead-
mundi
Chronica Duri Cantiani
Chronica Dunolmensia
Chronica Ifiaci uadi
Chronica Richomon-
tana
Chronica Vente Belgas-
rum
Chronica Fani Albani
Chronica Grantana
Chronica Barnouellens-
sia.
Chronica Fani Neoti
Chronica Seueriana
Chronica Fani Fredis-
uidae
Chronica Claudiana

BBANDVNVM. Saxonice
Abbandune, uulgò Abbingdon.
Antiquiori tamē nomine Seuham
dicebatur. Loco ingens tum fama,
tum gloria accreuit à condito ibi-
dem monachorum cœnobio, auto-
re Cissa patre Inæ Visisaxonum rege quod: postea
Danica uiolentia, imperante Ealfrido rege conci-
dit. Sunt qui prædicent prima tanti operis funda-
menta iacta fuisse in Bachelegana sylua, aliás Bag-
ley, duobus passuum millibus supra Seuham, ut
Isis defluit fluuius, eremitamq; quendam Cissen
cognitum, pauperem eo loco uitā duxisse. Fama re-
fert et aliud cœnobium ad Ochidem, siue Oncum
fluuiū. Fanum uidelicet Helenę uirginibus sacrum
codem concidisse tempore. Constat ex secundo li-
bro Gulielmi à Maildulphi curia de pontificibus
Anglorum, Eadredum Ealfridi nepotem regem
Visisaxonum Abbandunum instaurasse: quo tem-
pore erat domus regia, siue castellum in Andresega
Riunum nomine propter ripam Isidis, non longe à
monasterio, tanq; in mediamni loco: cuius et ad huc
paucula extat uestigia. Temporis procursu Eadga-
rus rex potentissimus magnifice cœnobium auxit
consilio Etheluuoldi, quem ibidem Præfectū co-
luit, et paulò post episcopum Ventæ Simenorū
designauit. At postquam Gulielmus Nortomannus
imperio Angliæ potitus fuisset, monachi noua cura
deduxerunt maiorem partem fluminis Isidis à uete-
ri alueo in ipsum monasterium. Oppidum deinde
sensim accreuit, et celebritatem hoc uno peperit
nomine

nomine. Via publica à Demetia Cambrorum, et gente Claudiana Londinum uersus, erat per Caleuam. Atrebatum, quæ nunc Vvalengaforde. Abbandunenses suæ rei studentes, fauente Henrico Quinto rege, dupli ci ponte quadrati lapidis Isidem uiolēto, et profundo gurgite ibi delabentē perūium fecerunt. Hinc uiatores commoditate illecti, relicta Caleua, per Abbandunum rectâ Londinum petebant. Sic creuit in iustum magnitudinem fori, et op̄pidi celeb̄tas,

Alfridus, qui et Ealfredus, et Aluredus. Erat hic quatuor filiorum Ethelvolphi regis Visisaxonum natu minimus, unctus tamen Romæ, uiuente patre, in regē: at non apud suos regia prius functus est dignitate, quam mors treis fratres natu maioreis sustulisset. Debellauit Danos, et unicus sui seculi Mēcēnas fuit. Academia ad Isidis uadum, quæ nunc urbs corruptè Oxford pro Ouseforde dicitur, eius benevolentia, et pietate instituta. Huius uiri nūquam satis laudatires gestas scripsit Afferius Meueensis, postea episcopus Clarofontanus, uel, ut notiori utar uocabulo, Shireburnensis, cuius ego historiam plurimi merito facio, quod Alfrido regi p̄ceptō aliquando fuerit, et eius factorum oculatus planē testis. Henricus Huntendunensis hunc regem à fortitudine illustri carmine collaudat.

Alaunus. Anglice Southealington. Nostra ètas uicum nominat recentiori uocabulo Maidenheued à capite uirginis superstitione nuper ibidē celebri.

Anachoreticus sinus, Anglice Ankervvike, nuper cœnobiolum Virginibus sacrum plus minus quinq-

quingentis passibus supra Stenū in sinistra, ut Tamēsinus amnis defluit, ripa. Hoc templū Deo Opt. Max. posuere Gulielmus, & Richardus à Monte Fichetio.

Antonius Beccus. Hic fuit episcopus Dunolmensis, regnante Eadueardo eius appellationis ab aduentu Gulielmi Magni in Angliam primo. Electus est in Patriarcham Hierosolymitanum, Anno D. 1305. Splendidus erat supra quam decebat episcopum. Construxit castrum Achelandæ 4. passuum millibus à Dunolmo in ripa Vinduglessi fluviali. Elteshainum etiam uicinum Grenouico, ac Somaridunum castellum Lindianæ prouinciæ ædificijs illustria reddidit. Denique & palatum Londini erexit, quod nunc Eadueardi Principis est. Tandem ex splendore nimio, & potentia conflauit sibi apud nobilitatem ingentem inuidiam, quam uiuens nunquam extinguerere potuit. Sed de Antonio fusius in opere cui titulus de pontificibus Britanicis dicemus. Nam illorum res gestas magna cura exquisiui, et maiori propediem in ordinem redigā.

Atrebates olim dicebantur qui ripam Tamesis meridianam accolebant à ponte Fani Ioannis ad Vindleforam. Saxones uictores dederunt regioni nomen Berroc shire à Berroc Sylua, ubi buxus abundantissimè nascebatur, si fides Afferio adhibenda, cuius hæc sunt uerba in ipso Annalium suorum exordio, ubi repætit genus Ealfridi regis in Vanatinga uico eiusdem prouinciæ, nati. Anno D. 849. Natus est Ealfridus Angulsaxonum rex in uilla regia quæ dicitur vvanating in illo pago qui nos

B. mina-

minatur Berroc shire, à Berroc sylua, ubi huxus abundantissimè nascitur. Hactenus Afferius. Non metatet quosdam esse qui prædicent prouincia nomen fuisse inditum à nuda quercu, ad quam prouinciales conuenire solebant. Atrebatum meminit Ptolemæus, et eo recentior Antoninus. Vixit enim temporibus, si rectè memini, Constantini Magni, tantum abest ut Antoninus imperator Itinerarium scripsit, quod uulgo circumfertur.

Aquædon, Anglicè Eidune, uulgo Eitoune, uicus flumine Tamesino tantum à Vindelosora disiunctus. Alluitur autem Fernamensi amniculo, qui paulo inferius se in Tamesim exonerat. Splendor loci omnis in schola publica, quam erexit Henricus Sextus Vindelosoræ alumnus, rex longè pientior, quam imperio fortunatior, et Venfluctus Simenos rum episcopus cumulatissimè auxit. Ex hoc alueasrio cōmigrant apes Grantā Giruorū, ubi Regiorū alūnorū notissima societas. Sextus Aquædunenses prædijs donauit. At bona edificiorum pars accreuit, ut ego aliquando à fide dignis didici, & opera, & impensis Guilielmi Venflucti episcopi Ventæ Simenorū. Fauebat is impensius operi ab Henrico frēpto. Sed Eadueardus in regno successor parum æquus erat illius et amicis, & factis. Hoc Aquædon, hoc Granta sentit, sentietq; semper.

Auona. Hampton courte. Auondunum proprius nomen exprimit. Hoc nomen etiam est urbi celebri apud Simenos, quam uulhus Hampton corruptè pro Auondune uocat. Sed nos breuitati studemus. Est enim Auon frequens fluuijs nomen apud

apud Britannos.

Auona etiam, qui & Auon celebris fluuius est, qui Bladunum urbem antiquam, alias Maildulphi curiam à Maildulphesbyri Saxonico uocabulo sic dictam, penè in insulam redigit: ac deinde Copenha mum, Bradenfordam, et Balnea alluens, Ventam Belgarum, quæ nunc Brightestovv, penetrat: paulo que inferius in Sabrinæ æstum defluit.

Auona fluuius qui uulgò, at corruptè pro Auene Neene dicitur, fama notissimus est. Oritur ex duobus fontibus, quorum brachia ad Auonam mediter, raneam urbem à fluuio nominatam coēunt. Deinde et toti regioni nomen à flumine Auonia, quam uul- gus corruptè Northamptonshire pro Northauonduneshire appellat. Tum uerò Auonæ uallem emporium non ignobile alluit, quod nostra ætas pro Auondale corruptè uocat Oundale. Postremò Petroburgum attingens paulo inferius paludibus Gir- uiorum immersit, iunctusq; Isidi, iam Granta austro, Linum nobile emporium petit, & paucis ab eo loco passuum miliibus Oceanum ingreditur.

Auona fluuius numero tertius oritur in Vilugiana prouincia alias vvileshire non procul à Semarrij Lupino, uilla splendida. Fluit per Ambrosiam, & Seueriam, ac tandem unà cū Duro fluuio à quo Duria prouincia uulgò Dorsetshir dicta, et gens Durotriges, nomen accepere, ad Interamnam, quæ uulgo Twinhamburne dicitur, in mare properat.

Auona quartus eius appellationis fluuius per Auonam labitur olim oppidum, et castrum nobis- lissimorum Bigotiorum Comitum Icenorum, qui

B.ii. nunc

nunc Nordouolcę, et Sudouolcę dicuntur. Nomen autem oppidi pro Auoney corrupte nunc uocatur Bongey. Inde Bellocliuum, et Fanum Osvvaldi nō incelebria loca alluit, et tandem humili solo latē stagnescens salsis Garieni aquis se immiscet.

Auona denique fluuius qui et numero quintus cæteris fama non cedit. Oritur Nauesbiæ circa limites Auoniæ mediterraniæ. Verouicu[m] urbem cum antiquam tum nobilem alluit: chineglissi etiam castrum, quod nunc Killingvvorth, et Stratofordā: postremò Eouesum, Persoram, ac Theoci curiam, ubi Sabrinæ coniugio se nobilitat. Sunt et alij pas- sim fluuioli in Britannia Auonę nomine. At sufficiat in præsenria quinque maximè memorabilium meminisse.

B.

Balnea numero multitudinis urbs non modo antiqua, uerum etiam celebris Romanorum monumētis multis, liquido in muris cōpāret, quā itur à porta meridionali ad borealem. Hanc Britanni sua lingua Cair Badune appellabant, à balneis quanquam minus proprię, cum balnea industria incalescant. Vrbs igitur à Ptolemæo Θέρμη Græco rectius uocabulo appellatur. Thermę etenim natura calēt. Antoninus hanc urbem nomine Aquarum solis recenset. Beda primo capite primi libri historiæ Anglicanæ de his balneis, secutus Basilij Magni autoritatē omilia & in opere sex dierum, quod Græcē Εξημέρων, nō inepte disserit, nisi quod uocabulo balneorum pa- rum appositè eo sit usus loco. Neque ego certè hoc nomine urbē appellassem, nisi admonitus, ut quam-

mini-

minimum ab antiquo discedere uocabulo. Gildas
Britannicæ scriptor historiæ hanc urbem montem
Badonicum uocat: quanquam mons redundant. A
Baduno recte formatur Badonicus. Lapsus autem
ab V.in O.facilis. Dunus siue Dunum significatio-
ne maximè propria montem designat. Et quoniam
antiquitus fortitudinis ergo in montibus, ut poterlo
cis natura munitis, et pene inaccessis oppida ex-
truebant: aut quia oppidi effigies consurgens altis
rectis, turribusq; longè intuentibus montis instar
est, uisum est uocabulorum formatoribus oppida
pleraque duni terminare nomine. Hic mons est Ba-
donicus, qui usque adeò male Vrbinatem, uirum a-
lioqui doctum torsit, ut illum impulerit uel ad Bla-
comoram Brigantum rem ignotam quæsitum pro-
ficiisci. Gallofridus Monouaganus Britannicę inter-
pres historię figmenta secutus Bladudo regi necro-
mantico Thermarum inuentum tribuit. Utinam in-
cidisset Gallofridus in historiā probatę fidei. Necq;
hæc dico ut fidem omnem Britannicæ auferam his-
torię, cum multa uerissima illic legantur: sed ut le-
ctores maiori cum iudicio legant. Gulielmus à Ma-
ildulphi curia scriptor Gallofrido longè illustrior o-
ratione, plerunque etiam et fide, prædicat libro cę-
pontificibus secundo, creditum ab antiquis Iulium
Cesarem fuisse Thermarum inuentorem. Ut crea-
diderint, certe ego non credo. Tantum salutabat il-
le à limine Britanniam. Nec ultra Atrebates, quan-
tū ego intelligo, progressus est. Sunt et alibi Ther-
mę in Britānia, ne hoc interim studiosus lector igno-
ret, quā latè patet Doruentania, quę à uulgo Darby-
shire

shire dicitur. Locus ubi scat ent Bucostenum nomē
habet. Est ibi sacellum Annæ matri dedicatum, ap-
pendix parœcię Bacheuellensis. Hactenus de Ther-
mis.

Bainardi castellum. Legi ego aliquando hoc ca-
stellum in ditione insignis familię fuisse, cui filius
Gualteri cognomen, penes quam mansit usque ad
tempora Roberti filij Gualteri, quo deficiente à Io-
anne Anglorū Rege ad Francos, iussu Angli euersū
est. Sequitum et eodem modo in reliquam Roberti
filij Gualteri hereditatem. At an id temporis castrū,
quod antiquitus Londini ad Fluctum amniculum
situm erat, teste Stephanide scriptore, fuerit castrū
Bainardi dictum, non possum certò pronunciare.
Eadueardus 4. rex Angl. castrum refecit quod nūc
Bainardi nomen obtinet.

Batersega uilla non admodum magni nominis
Laurentius Bouthēus archiepiscopus Isuouicanus
uulgō Eboracensis, hīc prdiolum dato præcio Ni-
colao Stenolēgo sibi comparauerat, ut in secessum
se conferret, quoties uel Londini, uel palatiū, quod
ibi habebat planè magnificū, satietas eum caperet.
Vnde et uillę fama, splendorq; accressere cœpit.
Nomen autē loco inditū, ut ego cōjcio, ex cymbis.

Bellinus sinus Angl. Bellinesgate à Bellino Bri-
tannorū rege, ut produnt scriptores, & fama refert
publ. nomen accepit, et adhuc retinet. Trađunt etiā
& castruū porticulo uicinum ad orientem Bellini
nomen antiquitus habuisse.

Bellus locus q̄des uel in primis illustres apud
Saxones orientales, quæ non multis ab hinc annis

Nouę

Nouę aule nomine gaudebant, possidente eas Bos-
telero Ormundię Comite: deinde & Thoma Bos-
nonio eius ex filia nepote, et herede Vilugię Comi-
te. Sed cum illustrissimus Henricus octauus, per-
mutatione cum Bononio facta, eedes sibi comparas-
set, ceperunt in immensum excrescere ingentibus
Principis impensis, nouūq; iuxta ac elegans nomē
Bellū loci adsumere.

Bermundi insula Anglicè Bermundesege locus
humilis, ac palustris. Hic Alvvinus uir nobiliissimus,
teste Ioanne Fiberio Visimonasteriensi annalium
scriptore, et Mattheo, qui Flores historiarum colle-
git, monasterium construxit, quod partim donatio-
nibus Gulielmi Magni, et Gul. Rifi régum Anglię:
partim etiam Valerani in iustam excreuit magnitu-
dinem. Erant autem ante conditum monasterium
amplissimæ eedes in Bermūdi insula, quas ego certe
puto fuisse Alvvini, et in nouę fabricę usus cessisse.

Birinus. Missus hic fuit ab Honorio pont. Ro-
tanquam apostolus ad Anglos. Peruēnit ad Visi
saxones, et beneficio Kinegilsī regis, quem unā cū
D. Osualdo Trāsabrinorum rege baptizauit, ac do-
no accepit Hydropolim, alias Durocastrum, oppi-
dum Romanis non incognitum, situm autem in ip-
sa Tamę ripa, in sedem episcopatus sui. De hac do-
natione scribit Beda quinto cap. tertij libr. Anglicę
historię. Acta hæc circiter annū à Christo nato. 635.
Successerunt in episcopatu uiri fama clarissimi, do-
nec Remigius Nortomannus sedem Lindum trans-
ferret.

Branodunus. Nomen illustris familiæ apud Ices-
nos

nos, qui nunc Volcæ. Ad uerbum è Britannico Latinè interpretatur. Coruinus mōs. Brane etenim Britannicè coruum, Dune uerò montem significat. Non multum abludit ab hac compositione et aliud nomen Brirannis celebre, uidelicet Brennодunus, id est Regius mons.

Brenta fluuius oritur in sylua Henodunensi, tribus à Barneto uico passuum millibus defluit per radices Aroi montis ad Vilodunicos agros, tandem se exonerans in Tamesim paulo inferius Brentæ uado, uico Danorum fuga celebri.

Brigantes gens Hyperborea, quorum meminit Cornelius Tacitus scriptor elegans, et rerum Britannicarum, nempe à Iulio Agricola socero edocitus suo, non ignarus. Meminit et eorundem Ptolemeus, adfirmans hanc gentem et occidentale, et orientale littus inhabitasse. Connumerat etiam Epiaçū, Vinnonium, Caturactonium, Calatum, Isurium, Rigodium, Olicanam, et Eboracum Brigantum ciuitates. Vbi autem sit Epiacum non dum perdidici. Credis derim Vinnonium eam fuisse urbem, quæ nunc Bincester prope Vedram sita, non procul ab Achelanda, uilla rustica est, uia lapide trans flumen strata insignis, et famosa fictilibus tubulis, tessellatis paucimentis, et numismatibus Romanis frequenter eratis. Calatū uerò, ut ego iudico, ea fuit, quæ ab Antonino, et Beda Calcaria dicebatur, Saxonice Hele caster. Nisi quis putet Tadecastrum uicum celeberrimum uicinum eam fuisse. Rigodium eam dicta arbitror, quæ nunc Ripodunum, et hæc quoq; antiquitatem ostentat suam. De Olicana quidam id pronunciat

Bincester

Fascias Fer

Rippondne.

nunciat, quod ego non omnino affirmo, nēpe eam
esse, quæ modo Sacra sylua aliás Halifex dicitur. Halifex
Eam igitur incolebant regionem, quam nunc Ebo=racenses. Absurdum profectò erit posthac Brigantes cum Hectore Boethio Scotto in Gallouidia quę rere. Antoninus etiam mentionem facit Brigantū, quo loco de Isur ia antiqua urbe scribit. Porrò Iuuenalis satyra decima quarta hoc uersiculo Brigantes gentem, ut ego opinor Hispanicam, nominat.
Dirue Maurorum attegias, castella Brigantum.
Neque desunt qui suspicentur Brigantes gentem Britanniæ aquilonarem à Brigantibus Hispaniæ nomen, et originem traxisse. Sed ego nihil in re non dum subtiliter excussa affirmo.

Britannię numero plurali dictę ad distinctionem primæ, et secundæ, quarum Sextus Rufus, qui de prouincijs scripsit, meminit. Est autem prima, quæ citra isthnum, quę uero ultra secunda, nunc Scotia dicta: de quibus et Beatus Rhenanus Selestadiensis in opere de rebus Germanicis illustrem facit mentionem. Syluester Giraldus Meneuensis homo antiquitatis Britannicę studiosus Vibium Sequestrem, ut ego arbitror, sedulò imitatus de Britanniæ diuisione ita scribit libello Distinctionū secundo: ubi de aduentu Fugati, et Damiani apostolorum ab Eleutherio Romano episcopo in Britanniam missorum meminit. Britannia prouincias habet numero quinque. Britanniam primam, Britanniam secundam, Flauiam, Maximiam, Valentiam. Prima dicta est pars occidentalis insulę, quia primum in illa Britones Bruto, et Corineo Ducibus applicuerunt, eaq; C. primo

primo à Corineo & suis & occupata est, & habitata. Britannia secunda Cantia, quia secundò à Bruto, & suis inhabitata fuit. Tertia Flauia hoc est flaua, que dicitur et Mercia, quasi mercibus abundans, caput cuius est Londonium. Quarta Maximia, id est Eboracia ab imperatore Maximo sic dicta. Quinta Valentia ab imperatore Valente sic dicta, Albania scilicet, que nunc Scotia. Hactenus Giraldus, cuius nomen in Decretis Romanorum pontificum celebre. Erat ille quidem suo eruditus seculo: attamen tantum abest ut hanc eius de Britannia in partes diversa interpretationem in solidum admittam, ut apertere ausim pronunciare illum subinde in interpretatione impendio hallucinatum fuisse. Ineptum plane quod de prima, et secunda scribit Britannia. Et eiusdem farinæ est, quod infert de tertia Britanniæ provinciæ. Flauiorum familiam longè nobilissimam, à qua et Constantinus Magnus originem duxit, ulnis amplector. At flauam repudio, unà cū Mercia, que à Mercis Germanica gente, uel limitanea non à mercibus nomen accepit. Illud quod de Brutis in Britanniam aduentu adfert, quanuis temporum iniquitate sublatis antiquissimorum scriptorum monumentis, nec illustrium Græcorum, aut Latinorū iustis, quod ego sciam, testimonij confirmetur, in optimam planè accipio partem, ingratissimus alioqui, si instrutus satis domesticorum scriptorum non leui autoritate, peregrina, et exotica foris anxiè disquirerem. Interea igitur magni meritò facio monumenta ingeniiorum, et antiquæ cognitionis, que priores nostri non uani, ut Polydorus censor certè molestissimus impe-

imperio quodam suo prædicat, grātē, cāndidē, opor-
tunē etiam posteritati religione iusta ducti consecra-
uēre. Gildæ fragmentum quod circumfertur non
meminit Bruti. Quid tum. Hoccine satis est ut elu-
dant, aut pernegent Brutum in Albionem cum suis
transmigrasse? Collectio, ita me Dialectica amet, fri-
gidissima. Nennius Britannus scriptor non contem-
nendus affirmat Brutum nomen Britannæ indi-
disse, quāquam et Britonis etiam meminit. Gallofri-
dus Monemuthensis Britannicę fidem secutushisto-
rię idem uel constantissimè adfirmat. Constat testi-
monio Aristotelis in libello de mundo, atque adeò
aliorum Græcorum, Britanniam principio Olbio-
nem & Albionem fuisse dictam. Nec deest autor lu-
culentus, qui scribat nomen insulæ inditum ab Albi-
one gigante Neptuni filio, cuius et Pomponius
Mela meminit. Gigantes autem Albionem incolu-
isse uerissimum est. Poëta qui epitomen Britannicæ
historię edidit, sic de gigantibus Albionicis scribit.
Terra ferax, et amœna situ dum nomen habebat.

Albion indigena plena gigante fuit.

Ioannes Annæuillanus libro Architrenij, si recte cō-
puto, sexto hæc recitat de gigantibus.

Hos audum belli Corineus robur auerno
Præcipites misit, cubitis ter quatuor altum
Gogmagog Herculea suspendit in aëra lucta,
Anthēumq; suo scopulo detrusit in æquor.

Vidi ego passim, cum totam perlustrarem Britan-
niam ossa gigantea. Ter etiam nostro sæculo Lon-
dini inuenta eiusmodi ossa inter fodiendum. Iugu-
lus columnę appendet in Fano Laurentij ad Præto-

C.ii. rium

rium. Crux inuentum me pueri in arenarijs prope
crucem Charinianam. Denique et craneum amplissi-
mum erutum est Visimonasterij, cum iacerentur fani fu-
damenta, in quo Henrici Septimi ossa conquisescunt,
manifesto sunt indicio. Vidi etiam ossa gigantea
Dori Cantiorum, Sturoduni Durotrigum, Londini
quoque in cœmeterio Paulino. Inuenta et Gallouini
ossa ingentia, uel, ut ego rectius arbitror gigantis a-
licuius, una cum sepulchro in Rossia prouinciola De-
metarum, teste Gulielmo Maildunensi libro de Re-
gibus Anglicis tertio. Denique annis ab hinc pau-
cis sepulchrum gigantis in Cornubia erutum. Quin
omissis gigantibus ad Brutum Britannicę gentis pa-
rentē redeo. Epitomographus Britannicę historię,
hæc quæ sequuntur de Bruto canit.

Dicitur à Bruto sortita Britannia nomen,

Dicitur et Bruti Britto fuisse genus.

Pars Corinea datur, Corineo de Duce nomen.

Patria de cibis uiro gens Corinensis habet.

Iosephus Iscanus poëtarum suo seculo delicum, et
facile princeps in Antiocheide sic canit.

His Brutus auita

Sanguine Troianus patrijs egressus ab oris;

Potest casus uarios consedit finibus orbem

Fatalem nactus, debellatoribus gigantum,

Et terræ uictor nomen dedit.

Ioannes Annquillanus poëta, ut illa ferebatur tempora,
certe egregius his uersiculis Britannia à Bruto no-
men accepisse clarissime ostendit

Hec eadem Bruto regnante Britannia nomen.

Traxit in hoc tempus.

Alex.

Alexāder Nechamius, cuius in doctis artibus cognitio nō modo Britānis suis, uerū etiā Gallis, & Italī atq; adeò orbi uniuerso incredibili cū admiratione ita innotuit, ut miraculū ingenij diceretur, his uerbis in libro de sapientia diuina magnificè Bruto assurgit.
Dehinc Brutī tellus est dicta Britannia maior.

Nam minor Armoricos gaudet habere sinus.
Et alibi

Quos Brutī claudit insula clausa mari.
His, alijsq; multis edocti Britanni testimonij sane luculentis, iure quodam optimo Brutum tanquā sui generis indubitatū parentem mordicus retinent, et precipue Cambri. Gloriantur illi quidē se à Troianis originem accepisse. Qua parte non solum fidei unius Gallofridi Monæmuthensis uerum etiā Nennij, qui trecentis amplius ante eum annis floruit, innituntur: tantum abest ut iuste hoc inuentum Gallofrido interpreti Britanicę historię obiectiat uel Guilielmus Paruus Nouoburgensis, uel Polydorus Vrbinas. Bene habet interim quod Ponticus Virūnius causam Gallofridi defēdendā suscepere, aut rectius Cilde, cuius uersiculos Gallofridus primo Britanicę historię libro uel ignoto, uel ingratè suppresso auctoris nomine recitat. A Gallofrido autē uersus nō fut se cōpositos uel hinc constat. Referunt enim aurea fluentes uena antiquitatis inimitabilem quandam cum eloquentiam, tū maiestatem, quam Gallofridus poēta suo tempore minime malus, ut liquidò apparet ex prophetico Merlini Sylvestris libello ab eo in carmen redacto, cum admiratione facilius posuit suspicere, quām felicius exprimere. Quare operę precium erit carmen hīc subiectere, ut no-

men

men Brutū eximium diffusis orbī radijs plenius elu-
ceat. Consecratum autem carmen est, uotis multis,
Dianę uenatrici. Nam Britannia illis nemorosa tem-
poribus fuit, ferarumq; altrix.

Diua potens nemorum terror sylvestribus apriſ,

Cui licet anfractus ire per ethereos,
Infernafq; domos, terrestria iura resolute.

Et dic quas terras nos habitare uelis.

Dic certam sedem, qua te uenerabor in æuum.

Qua tibi uirgineis templa dicabo choris.

Agnosco h̄ic numen eloquentiæ, quod et suspicio,
uenerorq; religione permotus quadam. Sequitur fa-
uentis Dianę respōsum elegans, rotundum, propis-
tum. Crediderim planè Deam heroicum quiddam
in Bruto penitus deprehendisse, quod beneficio
magno posteritati, et æternitati commendatissimū
relinqueret. Sic enim magnifica respondet.

Brute sub occasum solis trans Gallicā regna

Insula in Oceano est undique clausa mari.

Insula in Oceano est habitata gigantibus olim,

Nunc deserta quidem, gentibus apta tuis.

Hanc pete, nanque tibi sedes erit illa perennis.

Hæc fiet natis altera Troia tuis.

H̄ic de prole tua reges nascentur, et ipsis

Totius terræ subditus orbis erit.

Ponticus Virunnius pronunciat Gildam poētam
Britannicum uersiculorum quos recitaui fuisse scri-
ptorem, eiusque operis meminit, cui illustris titulus
Cambreis. H̄ec ille de Cambreide loquens. De qua
etiam libro quinto epigrammaton Gildas Britannus
poëta sic canit insignis.

Iocun

Iocundæ totiens cecini tibi carmina Cambres
Lilius Gregorius Gyraldus Ferrariensis dulce des-
cus omnis antiquitatis non Latinæ modo, uerum
etiam Græcæ ita in quinto de poetarum historia dia-
logo de Gilda Britanno loquitur. Gildam etiam me
mini me legere Britannicum poëtam, his, ut puto
longè antiquiorem, cuius tum mihi elegiacum car-
men mira facilitate conscriptū uisum fuit, nec ideo
aspernabile: quem postea etiam citatum reperi in
peruetere Britannica historia. Hactenus Lilius. Ad-
ducor certè ut credam alterum hunc fuisse à Gilda
historiographo. Phrasis, dictio, elegantiaq; carmi-
nis maiora promittit, quām speranda quidem à mo-
nacho tam barbaro sēculo nato. Quare Gildam poë-
tam ab historiographo alterū iudicio quodā per sua
sus certo non temerè cōstituo. Liceat nunc Britan-
nis cum bona uenia originem à Troianis, et Bruto
suo repetere. Fecerūt idem et Itali, et Galli, multeq;
aliae gentes gloria infinita illa Troiani nominis il-
lecti. Quales Britanni initio fuerint non temerè de-
finio'. Doctissimorum esto iudicium. Scio interim
Iosephū in opere, cui titulus Antiocheis, hęc magna
cum laude cecinisse.

Inclyta fulsit.

Posteritas Ducibus tantis, tot diues alumnis
Tot fœcunda uiris, premerent qui uiribus orbem,
Et fama uieteres. Hinc Constantinus adeptus
Imperium Romam tenuit, Bization auxit.
Hinc Senonum duxor captiuua Brennius urbe
Romuleas domuit flammis uictricibus arces
Hinc et Sæua satus, pars non obscura tumultus

Ciuilis

Civilis, Magnum solus, qui mole soluta
Obsedit, meliorqe stetit pro Cesarē murus.
Non desunt et alij melioris note scriptores, quorum
opera, et diligentia antiqua Britannorum uirtus elu-
cet. Iosephus cuius carmen elimatum proposui us-
nus multorum breuitatis causa instar erit. Hoc cer-
tē constat cultores Britannie eo iam gloriæ perue-
nisse, ut cum gente quauis alia omni uirtutum gene-
re facilee contendant, hostesqe iugo premant. Tantū
hoc defuit palmæ antiquissimorum Britannorum,
quod ante Romanorum in insulam aduentū operi
manuario, & militie studuerint potius, quam literis,
quibus famam posteritati prorogarent. Artium, &
bonarum literarum cognitio eo tempore certe om-
nis penes solos Druides fuit, quibus et Greca lin-
gua tantum non familiaris. Strabo geographus li-
bro quarto Bardos, & Vates adjicit, hac referens.
Bardi quidem laudationibus, rebusqe poeticiis stu-
dent. Vates autem sacrificiorum naturaliumqe cau-
sarum curę dediti. Coniectura ducor eo tempore
uulgus Britannorum ineruditissimū fuisse, ac prorsus
non potuisse lingue suę uoces calamo depinge-
re. Quo etiam morbo et plerqe alię gentes omnes
Barbarę laborabant. Caroli Magni temporibus cœ-
perunt barbarae gentes aliquot suae linguae uoculis
chartas pingere. Rudiores Hungari ne adhuc qui-
dem apte suo idiomate scribunt. Cesar meminit nu-
mismatum Britannicorum, et annularum, quibus in
permutatione utebātur. At ego, qui excusserim om-
neis Britannie angulos, et tantum antiquarum rerū
uiderim, ne unum quidem, quod sciam, Britannicē
inscrip-

inscriptum inueni: cum tamen Romanorum numis-
matum passim per agros Britannicos erutorum pe-
ne myriades uiderim. Causa autē cur Britannorum
numismata nulla appareant hæc est, Cautum fuit
edicto Ro. imperatorum seuero ne quis in Britānia
nummis uteretur nisi signatis imaginibus Cesarum,
idquod et ex Gildæ sapientis historiola liquidò cō-
stat. Et quandiu imperium Britanniæ in prouinciā
redacte penes Romanos stabat, tam diu necesse erat
Britannis magistratum gerere cupientibus Latinè
loqui, etiam si non purè putè. Vnde et prouincialis
linguę ortum apud Britannos, ut arbitror, nomen.
Vulgus tamen magna cum difficultate, et id quidē
corruptè discebat. Tabulas donationum omneis, &
rationes alicuius momenti Latinè scribebant. Hęsit
tamen in lingua, in fibris, in animo apud uulgas ser-
mo Britannicus. Qui sunt peritiores linguę Britan-
nicę, qua nunc Cambri Britannorum reliquiæ utun-
tur facile sentiunt infinitam uim Latinorum uoca-
bulorum consuetudine Romanorum in colloquiū
uulgo familiare irrepsisse. Cætera uocabula Cam-
brici idiomatis partim Hebraica, partim Græca, par-
tim barbara sunt. Sed latius in præsentia expatiatus
sum dum sollicitè hoc ago, ut Britanni splendore sui
Bruti, à quo unà cum patria fama super æthera nos-
ta nomen accepere, illustrati, Troiani meminerint
generis, factisq; parentem uicturis assidue expri-
mant. Forsitan hīc quispiam dixerit me bellè munus
perornasse meum, subesse tamen, quæ diuersū sua-
deant, et Brutum non magis quam Britanniam ab
eo denominatum negligant, contempnant, reñciāt

D. denis

dēnique. Quia parte, ut ueritatem à calumniatorum
imperio prætenso clypeo fortiter protegam, aperte
significabo quibus armentur telis. Nennius confir-
mator magnus Brutī, ne uarietatem scribentium de
origine Britannica aut consultò preteriisse, aut non
cognouisse uideretur, Britonis cuiusdam, filij Hisici-
onis alias Isiconis, qui fuit filius Alani de genere Ia-
pheti, mentionem facit, significans se legiſe apud
quendam historiographum ab hoc Britones nomen
accepisse: quam tamen opinionem recitauit potius,
quam confirmauit, prælata merito Brutī gloria.
Sunt et aliquot præterea obscuræ famæ scriptores,
qui leuiter Britonis, et Britonū nomen attigerunt.
Scriptoribus antiquis Græcis Βρετανία percogni-
tum nomen. Britannia Latinis, At Britonum utriſq;
infrequens. Ausonius Burdegalensis falsiusculè lu-
dit in Sylvium Britonem. Profectò crediderim eo
tempore Britonum nomen exortum, quo Romana
eloquentia, et gloria unā cum Britannia ad inclina-
tionem uergebant. Sunt qui putent Britones gentē
fuisse continentis Gallię ad littus Armoricanū, inter
quos & Volaterranus Polydori intructor, & olim
in Britāniā cōmigrasse. Sed ea opinio à nuda prosi-
hens cōiectura iudicio doctorū explosa est. Agathias
Græcus libro secūdo de bello Gotthico scribit
Britones Hunnicā esse gētem. Nil igitur antiquitus
Britonibus cum Armoriciano littore cōmune. Cor-
nelius Tacitus hæc refert in uita Agricolæ. In uni-
uersū æstimati, Gallos uicinū solū occupasse credi-
bile est. Eorū sacra deprehēdas superstitionū persua-
sione. Sermo haud multū diuersus. Hęc ille. At Ta-
citi

citi illud credibile, rem tanquam ueram, cum sit uox
incerta, non pronunciat. Nuda planè coniectura
est. Nam et superius scripserat parū compertū esse.
Quantum autem ad sacra pertinet, crediderim poti-
us cum doctis scriptoribus, & maximè Cæsare, quē
Britannicarum rerum cognitio aliquādo occupatis-
simum iusta detinuit cura, Gallos à Britannia, quām
contrā suorum rituū persuasionē accepisse: id quod
uel facile hinc liquet, quod Galli ad Druides Britā-
niæ incolas de more missitabant quæsitum de uera
rituū cum interpretatione, tum cognitione. De-
nique quantū ad idioma pertinet, sū penè eiusdē cū
Tacito sententię. Nunc mihi negotiū, nec illud qui
dem leue, erit cum illis, qui contendunt Britanos
olim gentē uagā, sylvestrē, inconditamq; fuisse, & à
brutis moribus nomē desumpsisse, inter quos et Hi-
erichus primus est, ut liquet ex his uersibus desūptis
et tertio eius operis libro, quod de uita D. Germani
episcopi Altisiodorēsis carmine heroico scripsit, et
Carolo Magno dedicauit.

Insula ni uasto terrarum plurima ductu
Alterius penè nomen conduceret orbis
Edicto ueterum uocitata Britannia, brutis
Barbara quod furiat gens ultrò moribus omnis.
In hac etiam hæresi fuit Isidorus Hispalensis epis-
copus, ut appareat lib. i. no. Eiymolc gicc. Hcru
ego iudicium non ex autoritate scriptorum proba-
tissimorum enatum, aut ex uiuis fontibus haustum,
quin potius à lacunis temere deriuatū, discutio lōgē
rectius, quām admitto. Colligo utrumque in barba-
rū planè incidisse seculū, quo bonę artes omnes, unā

D.ii. cum

cum eloquentia, et genuina illa antiquitatis cogni-
tione frigebant. Ut concedā Britannos aliquando
rudes, uagos, et incompositum genus fuisse: an ideo
ratione ex qua statim bruti dicēdi? Minime. Tales ini-
tio fuere gentes plerūq; omnes, ne Græcos qui-
dem, Italosue excipio, qui tamen postea societate
ciuitate, æquitate coniunctissimi illustribus factis,
quemadmodum et Britanni, gloriam sui nominis
uel longissimam fecerunt, posteritatiq; memorabi-
li exemplo, uirtutis titulo fuerūt. Eliota amicus no-
ster ille candidus inter Græcos uersatus contendit
beneficio cuiusdam uetusissimi exemplaris, opor-
tuna usus coniectura, Britanniam antiquitus à rerū
affluentia Prytaniam Græcè, nomine à re aptissimè
desumpto, dictam fuisse. Hęc memini legere me in
Vibij Sequestris libro de regionibus, ac prouincijs.
Calabria quæ primitus ab antiquis Prytania ob im-
mensam affluentiam totius delicij, atq; ubertatis.
Hęc ille. Industriam Eliotæ collaudo. Cupiebat ille
hac coniectura Britanniæ gloriam appellatione et
eleganti, & significanti extendere. Nec interim ta-
men coniecturas ullas tanquam certa promittentes
statim recipio, ne forte uidear iudicio ualentibus pa-
triæ ingratus, neglecto, aut contempto Bruto incō-
parabili, ac ab antiquis, nostratibus maximè receptis
fimo. Postremò ille certè corrigendus, et oportunè,
error est, quo quidam imbuti, et temeritate potius,
quam iudicio ullo saltem certo freti, deprædicant
Britannos ex Armorico littore primum in Albio
nē commigrasse, nouumque Britanniæ nomen in-
sule indidisse Beda uir citra controuersiam omnem

doctus

doctus, at non perinde in penetralibus Britannicæ antiquitatis uersatus, scribit hoc modo primo capitulo primi libri Anglicæ historię. In primis autem insula Britones solum, à quibus nomen accepit, incolas habuit, qui de tractu Armoricanō, ut fertur, Britanniā aduecti australēis sibi partes illius uendicauerunt. Hic certi nihil pronunciat, tantum dicit, ut fertur. Quo loco, si fidem à lectoribus sibi dari uoluisset, aperte autoris nomen, cuius opinioni subscriptum produxisset, ut et sic pondus, fidemq; dictis solidam adjiceret. Polydorus tamen uir alioqui tum elegans, tum doctus ex hoc Bedæ loco errorem hausit, haustumq; in fibris conseruat. Tam difficile est de discere, quæ semel male aliquis didicerit. Quid interim fiet de iudicio Cæsaris. Ille quinto cōmētario rum libro Britanos mediterraneos Αὐτὸχθονας appellat, tanquam in ipsa terra genitos, quod antiquioris originis essent, quam ut generis sui primordia cognoscerent. Diodorus Siculus libro sexto bibliothecæ suæ hęc refert. Britanniam incolere tradunt **Aborigenes**. Liquet communi scriptorū suffragio incognitum fuisse Britannię nomen oræ Armoricanę, ante Maximi, qui Britannis insularibus præfuit, tyrannidem. Britanni indubie Armorice à se deuictię nomen imposuere nouum, quod uel ad huc retinet. Commigrationis autem Britannorum in Armoricanum cum maximo Gildas in sua historiola, & Beda in libro de ratione temporum titulo Theodosij, luculentam faciunt mentionem. Ut concedam Brutum, & Britanos aliquando soluisse à littore Armoricanō Albionem petituros: an statim hoc ad

D.iii. misso

missō constabit Britannos colonos fuisse tractus
Armoriani: Nihil minus. Nam aliter ipsa Gildæ
uerba pronunciare uidentur. Exin Britannia omni
armato milite, militaribus copijs, rectoribus licet im
manibus, ingenti iuuentute spoliata, quæ comitata
uestigia supradicti tyranni domum nusquam redijt.
Hactenus Gildas. Si ergo domum non redierunt,
quem locum, aut quas possidebant sedes: Certè nō
alias quam Armorianas, quibus uictores patriæ
suæ nobile dedere nomen, Armoricorum et glo-
ria; et appellatione sensim cadente, ac tandem per-
eunte. Nennius Britannus de hac quoque transmis-
gratione in sua oportunè scribit historia. Quin &
ista fusius, luculentius, atque adeò certius, additis
ad cumulum Constantini Magni triumphis maxi-
mis depingit Gulielmus à Maildulphi curia in pris-
ma de regibus tabula his lineamentis. Constanti-
nus, ut aiunt, uir magnæ ciuitatis Constantinum
ex Helena stabularia suscepsum egregiè spei iuue-
nem reliquit hæredem, qui ab exercitu Imperator
salutatus, expeditione in superiores partes indicta,
magnam manum Britannorum militum abduxit,
per quorum industriam, triumphis ad uota fluenti-
bus, breui rerum potitus, emeritos, et laboribus fū-
ctos in quadam parte Galliæ ad occidentem super
littus Oceani collocauit. ubi hodieq; posteri eos
rum manentes in immane coaluere, moribus, lin-
guaq; non nihil à nostris Britonibus degeneres. Et
ibidem paulò inferius: Succendentibus annis in eas-
dem insula Maximus, homo imperio aptus, si non
contra

contra fidem ad tyrannidem anhelasset, quasi ab exercitu impulsus, purpuram induit, statimq; in Galliam transitum parans, ex prouincia omnem pene militem abrasit. Constantinus etiam quidam non multo post ibidem spe nominis Imperator alleatus, quicquid residuum erat militaris roboris exhausit. Sed alter à Theodosio, alter ab Honorio interfecti, rebus humanis ludibrio suere. Copiarum, quæ illos secutæ ad bellum fuerant pars occisa, pars post fugam ad superiores Britannos concessit. Hæc Maildunensis fusius reliquis scriptoribus narravit, exorsus à Constantio patre, & Constantino filio Imperatoribus. Quid, quod & addidit ad Maximi tyrannidem præter communem mortem nostrorum scriptorum, Constantini alterius imperij inuasoris facinus, suppliciumq; De hac quoque transmigratione, & nomine Armoricae in Britanniam continentis mutato, Henricus Venantius Aluredi Fibrolegani, Geruafij Durovernensis, Ioannis Anglii, Ranulphi Higedeni Castrensis illustrissima de eadem transmigratione testimonia. Hæc, quæ autoritate uirorum illustrium confirmatus adduxi, si non satis comprobant Armoricanam Britanniæ continentis nomen à Britanorū insularium commigratione accepisse, & Britannos cōtinentis nullam unquā appellationē didisse nostrę Britanię, disquirat per me importuni calumniatores crassiores umbras, quibus gloriā frustra conetur Britannici splendoris obfuscare. Ego in terea

terea loci strenue causam meę patrię defendam, et famam eiusdem modis quibus possim omnibus promouebo, augebo, ornabo.

Bustelli domus. Angl. Busteleham. Erat aliquādo sedes Templariorum, quorum existimatione de crescente Mons acutus à Seueria comes collegium Canonicorum Augustinianorum ibidem instituit. Ab eo tempore Bustelli domus consecratum est principibus uiris Montis acuti.

C.

Caleua nobilissima semper Atrebatum ciuitas, de qua et Gręci, et Latini scriptores mentionem fecerunt. Ptolemeus hęc scribit. Atrebatij, & eorum ciuitas Ναλκοῦ. Sic enim Caleuā, ut mihi uidetur, inuertit Gręcus codex. Sunt qui adfirment hanc urbem eam esse, quę nūc Isidis uadi nomine cencetur. Sunt et aliij qui Caleuam dicant eam fuisse urbem, quam in solitudinem redactam uulgas hodie Silcestre uocat, quod à Pontibus, alias Rheadingo plus minus septem passuum millibus distat, & tribus à Basingo. Sunt porró qui Guldęfordę Caleuam quę rant. Sed has coniecturas non magni facio. Puto certè Silcestre eam antiquitus fuisse urbem, quam Henricus Huntēdunensis libr. quarto historię suę dicit à Britannis antiquitus Cair Segent fuisse appellatā. Sita autem est in ipso limine Auonię littoralis non in ripa Tamesina, ut habet Huntendunensis, ni sit corruptum exemplar. Erat & urbs altera Segontiū nomine, quam' Cairaruon nostra ætas uulgò appellat, quod è regione Mongę, quæ nunc Anglesega dicitur, sita sit, Mea plane opinio semper fuit, atq; adeò

ad eò nūc est, Caleuā eam fuisse urbē, quę nunc Vva
lengaforde dicitur. Facilis lapsus erat mutare V.
geminatum in G. & rursus G. in C.N. autem litera
cum inuertitur fit V. Ita ex vvalena orta est corrup=ta
Caleua. Quanquā et Antoninus Gallenę memi=nit. Facies, situs, antiquitas, spatium, magnificantia
denique arguunt Vvalengaford olim urbem fuisse
clarissimi nominis. De uallo, fossa profunda, et arce
penè inexpugnabili, nihil dicam. Dani, deuicta hac
urbe, custodiam, et pr̄esidium arcī magnum impo=suerunt. Bona pars murorum urbis Danicis procel=lis
cecidit, nec ab eo tempore instaurata. Ab aduen=tu
Nortōmannorum Br̄ientius urbem, & castrum
possidebat, quem Gulielmus à Maildulphi curia in
tertio Nouellæ historię libro Limitaneū, id est Mar=chionē Vvalengafordę appellat. Comes etiam De=uanus, siue Castrensis eandem, nisi me fallit memo=ria, sub ditione tenuit. Matildis filia Henrici primi
ab Iſidis uado clam fugiēs Stephanum tyrannū, hīc
se occuluit. Comites Corinię urbem, et castrum pos=sidebant. Inter quos effloruit Richardus semper
Augustus rex Romanorum, filius autem Ioannis
regis Angl. & frater Henrici tertij, cuius opera ca=ſtrum insigniter reparatum: est, ut refert Matthæus
Parisius. Fuit Vvalengaforde oppidum per celebre=uel ipso Eadueardi tertij imperio: quo tempore in=gens pestis per duodecim urbis parœcias immiseri
corditer grassata est, et tātum nō desolatā reddidit.
Cupiebat ueterem Richardus secundus loco resti=tuere dignitatem, datis diplomatibus, & uestigali=bus diminutis. Votum tam honestum suos non ha=

E. buit

buit successus. Ab illo decrevit quotidie urbis gloria, et, à constructione pontis Abbādunici & Durocastrensis, viatoribus ab antiqua semita declinatisbus, tantum non concidit.

Castrum puellarum, uulgo Eidenburge, regia Scottorum sedes, de quo multa Hector Boethius in sua refert historia. Hęc urbs aliquoties ab Anglis uim passa est, & nuper igne fœdè deflorata, uictore Anglo, tota penè concidit.

Cerui insula. Anglicę Ceortesegę, uulgo Cherassey in ipsis penè Regnorum finibus sita est. Ego a liquādo legi Erchēualdum filium fuisse Offe regis Ostroāglorū, natumq; Stallēuorti apud Lindisios. Sororem habuit Ethelburgam uirginem pudicissimam. Fuit hic episcopus Londinēsis, & duo erexit cœnobia, de quibus Beda in ecclesiastica historia mentionē facit. Fritheuoldus, teste Mariano Scoto, & Gulielmo à Maildulphi curia, subregulus beneficio Vvolpheri Regis Merciorum Erchēualde adiutor fuit in constructione Ceortesegani cœnobij. Ethelburga uirgo Berechingi uirginibus uelatis p̄fuit.

Chausega, uulgo Cheausey. Erat h̄ic antiquitus nobile monasterium, sed concidit ea calamitate, qua Dani totam latē Atrebatum prouinciā deuastabant: Instaurata tamen poste à pars aliqua pristinę dignitatis Cheuseganę, habuitq; ut ego colligo, Canonicos, quos p̄ebendarios appellant. Tabulę donatiōnum in Rheadingensi monasterio Rogeri Decani Cheusegani mentionem faciunt. Illud liquidò constat Henricum Belloclericum Angliae regem p̄rædīs

dījs Fani Leonis, id est Leonminster, & Cheausege nouum monasterium suum, quod magnificentissime Rheadingi exerat, dotassem, misertum, ut referunt, neglectæ in illis locis religionis. A quo tempore seruiebat Cheausega Rheadingo. Nunc uillula est non alio certè clara nomine, quam quod Domino fructus uberes reddat.

Cheua uulgò kevv. Villa elegans. Aedes autē non multis ab hinc annis constructe tempore Henrici septimi à quodam pœnuarij, ut ego audiui, præfecto.

Claudia. Britanicè Cairglo. Angl. Gloucester. Claudiæ nomen celebrauit Gul. à Maildulphi curia cum dedicaret illustre opus historiæ suę de Angl. regibus Roberto Cladiano notho Henrici primi, at precipue in libro de Pōtificibus Anglicis tertio. Nennius Britannus Claudię meminit: sed adfirmat ab alio quam Claudio Cesare urbem nomen accepisse. Annales Britannorum referunt olim sedē hic fuisse episcopalē, antistitemq; habuisse Eldadum. Adornauerunt hanc urbem claris ædificijs reges multi. Præcipue Osricus subregulus Comes Claudi anę prouincię, & regibus Merciorū sanguine coniunctus, maximè Etheldredo, cui & familiaris, ut ex Chronicis Cladiani monasterij liquidò appareat. Fuit hic Osricus postea Rex Transhabrinorum. Sed Danica tempestas cœnobium Osrici fœde trastauit, uirginesq; Deo sacras fugauit. Sunt qui scribant hoc factum flagrante bello ciuili inter Egbertum Regem Visisaxonum, & Mercios. Successere in uirginum locum Canonici. Tandem expulsis

sis illis, inducti per Canutum regem, consultore
Wolsteno episcopo Vigorniensi, monachi. Sed de
Claudia fusius in libris de Ciuili historia, siue de an-
tiquitate Britannica dicemus.

Cissa inter Saxones nobilis pater Inæ regis Visi-
saxonum, & erector Abbandunensis cœnobij.

Couæ, duæ arces munitissimæ à loco in quo sitæ
sunt sic dictæ. Una orientis, altera occidentis titulo
elucet. Stant autem in ipsis Neoportus faucibus,
quæ aditus in Vectam insulam. Est in hoc æstu ca-
strum antiquum à Britannis Cairbro dictum. Cair
enim Britannicè castrum, aut urbem muris cinctam.
Bro autem æstu maris significat. Unde & Penbro id
est caput estuarij, urbs notissima Demetarū, que nunc
Penbroc. Sylvester Giraldus in Itinerario suo Pen-
bro interpretatur caput maritimum. Huius castri
ius omne ab aduentu Nortomannorum erat penes
Rigidios, sic enim interpretor Redde Gallicum no-
men, & Reddeur est rigiditas. Aptius est proprium
nomen in ius quam in us terminare, alioqui dixisse
Rigidus. Inter Rigidios, quos uulcus scriptorum
Reduerios, & Riparios corruptè appellat, Richar-
dus Henrici. 2. consobrinus connumeratur. At alter
prénomine Balduinus in primis illustris fuit, quem
Vectæ comitem fuisse testantur multi rerum Angli-
carum scriptores. Hunc ego esse puto Balduinum
de Betona, sic forsitan à natali solo dictum. Comitē
Vecte, qui beneficio Richardi Regis in uxorem du-
xit filiam, & heredem Gulielmi Comitis Albæmar-
læ, ac Holdeirnessiæ: quo titulo multum ei accessis-
set ad dignitatis cumulum, si prolem de ea suscepis-
set

set. Duxerat ante Balduinus Vectanus in uxorem Ioannam filiam, & heredem Gulielmi Vernonij Comitis Deuoniae: quo coniugio auctus est altero Comitis honore. Mortuo Balduino, eius uxor filia Gulielmi Grossi Comitis Albemarlæ secundò nupsit Magnouillano, uulgò Mâdeuille. Tertiò eriam nupsit Gul. de Fortibus, qui Skippoduni castellū à Gul. Grosso socero suo magnifice inceptum, magnificeius absoluiebat. Ditio Albemarle, Vectæ, et Deuoniae ad hos Fortios peruenit, & honos uterq; in Isabella Fortia cessauit. Rex Eadueardus, si rectè messmini, tertius precibus, et precio ita per interpretes cū Isabella egit, ut hęc uiuens ius omne suū de Vecta insula illi perpetuō remitteret. Hoc pacto Vecta peruenit in possessionem Principis.

Curia. Saxonice Byri. Sic enim uocant breuitatis studio, Alias appellatur lingua uernacula sanct Eadmundes byri, id est Fanī Eadmundi curia. Habet hoc oppidum antiquius nomē. Dicebatur enim Latinē Bedericia, Saxonice Bederichesvvorth. At postquam reliquiae Eadmundi regis Ostroanglorū à Danis interfecti Aquilæduni, uulgò Hoxton, sed corruptè pro Eglesdune, 33. annis quieuisserent, translatæ sunt Bedericiam consensu Ostroanglorum, tā quam ad locum celebriorem. Fama refert nomen Eadmundi multis ibi inclaruisse miraculis. Anno autem D. 925. et secundo Ethelstani regis collegiū sacerdotū Bedericię institutū est, sacrum uidelicet Eadmundo. Nec longo post tempore Canonici Prebendarij ibidem instituti, ac oppidum Eadmundi titulo nominatum. At Canutus Danus Anglorum

E. iii. impe

imperio potitus consilio Ailvini episcopi Vilmetensis, alias Helmeham, Canicos expulit, ac monachos substituit. Deuenerat ante hæc tempora Bedericia oppidum in usum Canonorum liberalitate Eadmundi regis patris Eadgari. Post aduentum Gulielmi Nortomanni in Angliam, Heruæus ædificatus Fani Eadmundi oppidum muro cinxit, unde & statim magnificentiora urbi ædificia addita.

Quid ego h̄ic pluribus collaudo Curiam uerbis? Vnum hoc tantum addam, solem non uidere urbem situ elegantiorem: Sic molli delicata pendet in cliuo, & riuulus ad orientē defluit, aut cœnobium illustrius, siue quis dotationem, seu amplitudinē, aut magnificentiam incomparabilem æquis rationibus expendat. Diceres planè cœnobium urbem esse: tot portæ, partim etiam æreæ, tot turres, et templum, quo nullum magnificentius, cui & alia tria egregio opere nitentia uno, & eodem cœmeterio sita subseruiunt. Amniculus, de quo superius, medijs monasterij septis illabitur, dupli ci ponte arcuati operis peruius.

D.

Dela Saxonice, ut ego arbitor Dale. Locus est in litore Cātiano inter Dorin, & Rutupinū urbes Romanis cognitissimas, ubi solū humile, & subsidens descendantibus è nauibus facilem in insulam aditum præbet: Fama publica est in promontorio Cantiano Iulium Cæsarem à portus Durensis aditu prohibitum, h̄ic in terram loco oportuno descendisse unà cum copijs suis, & castra in spatio illa planicie, cui nunc nomen Barendunia, posuisse

suisse . Necq; his dissimilia referunt chronica quæ
ego aliquando legi de rebus Dori gestis.

Deiri gens notissima rerum Saxoniarum scrip-
toribus, quorum leuiter meminit Samuel homo
Britannus, Beda autem fuse .14. cap. 2. libri Angli-
cæ historiæ, & alibi. Incolebant latam regionem ab
Abri flu. ripis ad ripas Tysse. Bernicij uero de quis-
bus & Beda etiam cap. præcedenti scribit, sedes
habuerunt à Tyssa ad Tuesim flu. & ultrà Vtra-
que gens principio imperij Saxonum in Britannia
suum Regem retinuit . At temporum interuallo
utrumq; regnum in unum coaluit . Deiros credi-
derim à ferarum syluis ubi uitam ducebant appella-
tos. Θ̄s Græcum est, fera Latinum, unde Saxones
damas, & ceruos Deire patrio appellabant uoca-
bulo, hac tamen scribendi lege, ut Θ Græcū in D.
uerteret, transfixa prima literæ parte uirgula, quam
& Thorn sua nominabant lingua, quod uirgula spi-
nulæ exhiberet speciem. Beda sylue Deirorum lis-
bro quinto historiæ suæ capit. 2. his uerbis memis-
nit: Berthunus abbas monasterij, quod uocatur De-
revvald, id est Deirorum sylua. Hactenus Beda.
Hic locus hodie celeberrimus est, & à fibris aqua-
ticis illis Fibrilega Latina compositione appellari
potest, quamquam indoctū uulgs oppidū Beuerley
uocat, clarum uidelicet Ioannis olim archiepis-
copi Isurouicanī, siue Eboracensis consuetudi-
ne, sed clarius Ethelstani regis de Scottis trium-
phis, ac liberalitate, quam vel hodie deprædi-
dicant. Illud non est silentio prætereundum, quod
ea Deiriæ pars, quæ subsidet, & Hullo flu. ab ostijs

re-

reflui Abri, alias Humbri, tanquam extrema meta
disccluditur, uulgò Holdernesse uocatur, quod Latine
sic redditur, cauæ Deirię peninsula. Terra enim
ibi se extendit in mare, id quod cum sit Cherronesus
dicitur. Non tamen ita se extendit, ut propriè Cher-
ronesus dici possit. Libellus qui inscribitur, at incer-
to autore, de antiquitate Deirorum, hęc refert: Caua
Deira respectu altioris inter mare, & Humbrum, Et
quia extēditur instar nasi, additur hęc syllaba Nese,
& dicitur uulgo Holdernes. Mihi quidem non arri-
det hic nasus. Sequar igitur priorem interpretationem.
Quę uero sequuntur ad hunc modum in eodē
libello aliquantò lucidiora sunt. Deirvalde locus
nemorosus, id est sylua Deirorum. Hęc postea à Bes-
uerlac, quasi loeus, uel lacus castorum dictus à casto-
ribus, quibus Hulla aqua uicina abundabat. Hacte-
nus antiquatum scriptor. At ego ut castores, et los-
cum facile admitto, ita lacum reiçio, & amplector
priorem Fibrilegę cōcinnationem: nisi quis Fibro-
legam Gręcam compositionem pretulerit. Saxones
scribebant Beuerlege. Recentiores in huiusmodi
terminationibus commutauerunt plerunque lege
in, ley. Hoc loco, principio monasteriū erat uirorū,
& uirginū egregiè à regibus donatū, sed bellis Da-
nicis cōflagrauit. Eathelstenus postea Scottorū des-
hellator collegium Canonicorum ibidem instituit,
& liberalitate ampla institutum insigniuit, asyli im-
munitate addita.

Derentus flu. Angl. Derente. corruptè, duabus li-
teris medijs sublatis, Derte. Coniectura est quorun-
dam & probabili hunc flu. olim appellatum fuisse.

Dox

Dorguin, alias Dorguēt Britānico uocabulo, quod
Latinē aquam lucidam, & perspicuam significat.
Facilis mihi quidem uidetur lapsus à Dorvvente in
Derente. Oritur hic flu. Titesegę, quę Regnorum
in finibus sita est villa. Spectabilis autem est Craij,
& Derenti confluentia in ipso Derenti uado. Origo
Craij cernitur Dorpenduni uulgò Orpington: quod
nomen Britannicum Aquę caput montanę Latinē
exprimit, quasi ipsos fontes, et originem flu. significans.
Loca non obscura alluit, & tandem Derenti
uadū uic ū celeb̄ē attingens, Derenti petit alueum;
quo loco uiatoribus penè peruius est. Nup mōstus
cœnobium uirginū Doruenta cingebat, opus Ead-
ueardi à Gulielmo Magno regis Anglię eius appellati-
onis tertij. Nunc lētissimus palatiolum Henrici
octauiregis, opus undecunq; splendidum, admira-
tur, amat, colit. Paulo inferius Doruenta pleno al-
ueo Tamesim fluuiorum regem eſtum marinum pa-
tientem ingreditur.

Deua, Britan, Cair leon ar dour Devv. id est caſ-
trum Legionis super Deuam flu. Ar Devv à Britan-
nis consultè additum, ut flu. titulo distinguerent à
Cair leon arvviske, quam urbem Romani Iſcam ap-
pellabāt, & Iscelegiam. Antoninus scriptor Latinus
hāc urbem Deuam à flu. appellat. Beda. 2. cap. 2. libr.
historię Anglicanę urbē Cairlegion appellat, secu-
tus Britannos. At saxones aliud indidēre nomen,
uidelicet Legeceſter à legionum castro, ut appetat
ex Rogeri Houedeni historia. Admiror interim quę
autoritas eo deduxerit Gulielmū à Maſdulphi cu-
ria, ut libro de episcopis Angli. 4. scriberet Legio-

num urbem inde dictam, quod emeriti milites Iulianarum legionum illic consederint. Ego uero palam pronuncio nec legiones Iulij, nec ipsum Iulium eodem peruenisse. De Deua flu. fusiis hic scriberem, nisi nuper in libello, cui titulus Genethliacum in gratiam Eadueardi Principis edito accuratè pinxitsem Tegeum lacum, Penliniq; ornamentum magnum, à quo defluit, ac præterea cursum illius omnem ad ipsa usque ostia. De antiquitate, & magnificentia huius urbis scripsere quidem multi, at fusissime Ranulphus Hygedenus, & Henricus Braeshauus monachi Castrenses: ille in historia, cui titulus Polychronicon: hic in uita D. Vverborgæ uirginis. Sentit magnam hec ciuitas cladem tyrannide Ethelfredi Nortabrinorum Regis, at maiorem longè persecuzione Danica, qua tantum non funditus concidit. Ethelfleda filia Ealfridi Magni, et coniunx Ethelredi Comitis Merciorum, quam Henricus Huntundensis eleganti carmine uel ad sydera tollit, urbem & reparauit, & exauxit. Leofricus Merciorum Comes uirtutum nobilissimus, tum optimus Deuæ gloriam insigniter promouebat. Idem fecit & Lopus Comes gente Nortmannus. Tandem Petrus quidam coronidem magnificentię addidit eo transferens Lichefeda sedem episcopatus, Gulielmo Magno Anglis imperante.

Doris, siue Durus urbs fama celeberrima in ipso promontorio Cantiano, quam nostra etas Douer appellat, unde ad Morinos transitus, at, ut ego conicio, non breuissimus. Est autem breuissimus, ut rerum nauticarum peritissimi pronuntiant, ab Hithino por-

tu

tu, qui uulgò Hiue, ad Gessoriacum urbem Morinorum, nunc Bononiam, quamuis alij aliter somnient, indubie dictam. Sed nec interim Bononię nomē recens admodum. Ammianus Marcellinus, qui Cesarum res gestas scripsit, huius meminit, sed Bonnam, ni codex mendosus, subinde appellauit. Doris originem traxit ab ὕλῳ Græco uocabulo. Britanni etenim, detruncata ypsilon litera, aquam sua lingua Dor, subinde et Doure, auctis duabus literulis, uocabant. Neque aliud quicquam est Douer, si R. suo loco reponas. At an fluuiolus qui urbem allambit, Dori, siue Duri nomen antiquitus retinuerit, non temere affirmo. Illud adfirmare possum, bonam partem urbiū Cantij à Dour Britannico uocabulo nomenclaturam accepisse. Sunt argumento, & quidem manifesto, Durobreuū, quod nunc Hrofecester, Durouernum uulgò Cantevvarebyri, id est Cantiorum curia, & Doris urbs quæ modo Douer dicitur. Tradunt annales Dorensis cœnobij Aruiragum Britannorum Regē arcem penè inexpugnabilem prope urbē in montis crepidine posuisse. De hoc rege sic scribit Iuuenal is poëta satyra quinta, dum Neroni fœdè adulatur.

Regem aliquem capies, aut de temone Britanno
Excidet Aruiragus.

Erat tunc temporis Dori portus nauibus percommodus instar lunæ, cornibus in orbem pene concretis. Sed tempus edax rerum, procellæ, uenti denique fluctuum refluxorum uiolentia, ita utrinque ueteris portus cornua concusserunt, ut ablatis illis apertum littus uel urbis mœnia attingat. Hinc fit

F.ii. ut

ut ingens calculatorum uis estus impulsu aggeratur.
Incredibile quidem dictu, quantum thesauri, ex-
hausetit Henricus Octauus Rex potentissimus, dum
studet stationem, & portum cōmodum classi suae
hīc constituere. Si quis uero nūc contuleret portū
hīc olim nō fuisse, Antonini Itinerariū nō cōtēnēdū
illi obijcerem. Illic enim portus Dubris, nomine ta-
men corrupto, meminit. Nec interim Rutupinū aut
Limenicū portum silentio obscurauit. Vnde collis-
go hos tantū treis portus apud Cantios antiquitus
fuisse celebreis. Referunt & idē annales Lucium re-
gem Britannorū Christianū, ecclesiā Seruatori suo
in Durensi Castro cōsecrassē. Eadbaldus Cantiorū
Princeps Ethelberti Magni filius, cōfilio Laurentij
archiepiscopi Durouernensis, Canonicorū in eodē
castro collegiū instituit, quos postea Vitredus Rex
Cantiorū aliò transtulit, uidelicet in uicinā urbem,
Fano Martini magnifico opere in eos usus exstruc-
cto, quod uel hodie desolatum insignē præ se fert,
uel foro medio, antiquitatem. Sed manum de tabu-
la. Alibi de his rebus fusius dicemus.

P. 3
160
Dorobreuū, alias Durobreuum, cuius mētio est
semel, atque iterum apud Antoninū, urbs sita est in
ripa Vage fluminis, qui modò Medevvege dicitur,
media penē uia, quā itur à Londino Dorouernum.
Saxones hāc postea à Hrof, uiro quodam primario,
et urbis Domino, Hrofcester appellabant. Huius
quoque appellationis Beda. cap. 3. libri. 3. historiæ
Anglicæ meminit. Nomen etiam Hrofi adhuc uis-
uit in quadam Cantiorum familia. Paulinus epis-
pus Durobreuensis fuit, & secundus, si recte com-
puto

puto, Ithamarus, cuius cum literas, tum uitam collaudat Beda. ¹³ cap. 3. libri historię suę. Multas hęc pertulit urbs calamitates, et belli, et incēdij. Ethelredus Rex Anglię infensus Cātijs, urbē uarjūs adflicxit modis, et Canonicos Fani Andreæ fugauit, qui tamē poste à suo iuri restituti sunt. Gundulphus Cado mēsis, episcopus Rofensis Canonicos expulit, ac monachos monachus induxit, ut appareat ex Eadmeri historia. Lugebat longo tēpore Rofa pōte autrupto, aut nō confecto. Robertus Collinus, qui uulgo Knolles Giallomastix ille, miseratus uerbis solitudinē, magnis ausis violentissimū Vagā fluminis gurgitē uicit, iactis noui pontis fundamentis.

Dorouernū alias Durouernū Ptolemyo Daruenū emporiū totius Cantij illius, teste Cesare, humannissimi emporiū longe frequentissimū, & Romano rū aliquādo in Britanniā uenientiū palatiū, à Duro flu. uicino, qui nunc Sturus dicitur, quātū colligere possū, nomē accepit, seruauitq; inter eruditos. Syluester Gyraldus Menevēsis hęc refert. 2. Distinctio nū libro: Dorobernia à Dour Britānico uocabulo, quod aquā significat, quoniā aquis abundat. Hactenus ille. Sed uulgas poste à urbē Cantevvarbyri, id est Cātiorū curiā, appellauit. Britāni, Romaniq; hīc tēplū posuerūt Christo Sertatorī sacrū, cuius gloria Saxonibus pagānis latē Cantium occupantibus defloruit, & poste à Ethelberto Rege ad Christum, Augustino Romano concionante, conuerso, redefloruit. Calamitates non paucas bello Regulorum Anglię intestino passa est hęc ciuitas. At ea longe maxima fuit, cum Dani, regnante Ethelredo Principe infortunatissimo, urbe capta, omnia ui,

F. ii. cede

cede, flammis confunderent. Osbernus Præcentor Durouernensis in elegantissimo libello de uita Ealphegi archiepiscopi Cantiorum, huius nefandę cladis abunde meminit. Houedenus etiam historiographus hanc tragœdiam tam apertè, & lucide ob oculos lectoris ponit, ut hinc cuiuis pio facile lachrimas excutiat. Lāfrancus Ligur beneficio Gulielmi Magni archiepiscopus urbem Cantiorum, & Fanū Seruatoris utcunque restituit. At interim pars magna mœnium diruta iacebat. Simon Sudocurianus archiepiscopus homo pius, at impiè à seditionis securi percussus, maximis sumptibus mœnia, quę partim occidentem, partim boream spectant refecit. Cætera huius urbis cum monumenta, tum facta illustria ab eius alumnis scriptoribus fidelissimis, uidelicet Eadmero, & Geruasio, monachis Fani Seruatoris, ac Thoma Spottæo, & Gulielmo Thornæo Fani Augustiniani monachis sunt quærenda.

Dunolmēsis à Dunolmo urbe nō obscura deducitur. Nomē autē loco antiquitus inditū fuisse puto à Dune, & Holme. Constat enim Dune Britannicē montem significare. Holm uero eminentis loci, interdū & syluosi, & aquis circūsepti uerticem, aut eminentiam exprimit. Exemplo sunt Holmehurste, id est locus editus syluam ferens. Axholme superioris Lindię insula. Stepeholme, & Flatholme insulae Abrini maris. Vrbs hæc penè tota fluuio cincta est, quem Ptolemæus primi nominis geographus Vedram appellat. At ætate nostra Verus dictus, olim etiā et Vvirus, & Murus, nisi antiqua Bedæ exemplaria corrupta. Veri flu. ab origine cursum, & ipsis

& ipsis fontibus accurate prescribere presentis non
est instituti. Tantum significabo bicornem esse ori-
ginem, ex Burna, & Skello amniculis, nec Veri no-
men esse cognitum antequam cornua uno conflus-
ant alueo: id autem fit plus minus. 20. passuum milli-
bus occidentem uersus ab Achelandia, quod orien-
tem uersus defluit, insignis ibidē Vinduglessi, ali-
as Vandeles, confluentia. Deinde Dunolmū urbē
4. passuum millibus distantē receptis aliquot amnibus
allabit, peninsulāq; facit. Postremō decurrēs spatio
plus minus. 8. miliariū mare petit eo loco, cui Veri
ostium nomē. Hic fuit monasteriū Petri quod toties à
Beda laudari meruit, unā cū Ceolfrido abbatē uiro
incōparabili. Origo Dunolmēsis urbis, & episcopa-
tus nō tam antiqua est, quā uulgus eruditorum exi-
stimat. Operæ premium igitur erit dignitatem epis-
copalis sedis ab ouo repetere, et huc recta, sed brevi
oratione perducere: id quod commodissimè faciā
beneficio historiæ ab incerto autore de rebus Dun-
olmensium tanta cura, & fide scriptæ, ut una illa
meritò quidem dici possit thesaurus ingens Trans-
abrinę antiquitatis. Tanta, tam uaria, tamq; recondi-
ta in ea rerum memorabilium cognitio. Exemplar
uerò commigravit à Dunia in Cantium. Credides-
tim certè bonam operis partem à Simeone Dunol-
mensi Præcentore, uiro suo seculo eleganter crus-
dito, fuisse scriptam. Huius ego aliquando historiā
ab hac diuersam de rebus gestis Anglorum legi,
quam & inchoauit cōmodē à morte Bedę perstrin-
gens illustria facta & Anglorum, & Danorum, spa-
tio quadringentorum, & uiginti nouem annorum,

ac

ac quatuor mensium: cui et alij uiginti quinque anni
appendebant, autore Ioanne Hagustaldensi. Hic
mihi non placet Rogerius Houedenus, uir alioqui
laudandus, qui scrinia Simeonis, suppresso eius no=mine,
strenue compilauit; & aliena pro suis gloriæ
audulus, supposuit. Sedes episcopalís Northabri=norum, principiò constituta est ab Osualdo rege
Christianissimo in quadam insula Lindisfarna no=mine,
quæ ab ostijs Tuesis, ubi nunc Abreuiicū, urbs
bello clarissima, plus minus octo passuum millibus
distat, & æstu recedente pedibus aditur. Lindis flu=uiolus ex Glini ualle, si recte memini, ortum habēs
huc properat per Hagredunum castellum, & sabu=lo, absente æstu, supernatans, è regione insulæ, cui
nomen dat, Oceanum petit. Non hīc celabo studio
sum lectorem, me aliquando deprehendisse ex uete
ri codice bibliothecæ Vente. Si menorum hanc in
sulam à Britannis Inis Medecaute fuisse dictam, cu=ius nominis, & Gildā testem citat, alterum, ut uide=tur, ab illo, qui publicè circunfertur. Quin et Ponti=cus Virunnius, qui epitomen Britannicæ historiæ
ex Gallofrido Monemutensi decerpit, recitat uer=siculos ex Gilde Cambreïde, cui & Lilius Gyraldus
subscribit. Nostra ètas locum diuerso appellat uoca**bulo**, nempe sacram insulam, Anglice Halig Eilane=de, à reliquijs sanctissimorum uirorum ibi quiescen=tium. Aidanus homo Scottus primus fuit huius lo=ci antistes. Quis facile crederet quantum prædio=rum donatione Principum, huic sedi accreuerit:
Ingruentibus longo post tempore Danis piratis,
& oram pelagi orientalem immisericorditer deua=stan

stantibus, non potuit Sacra insula impias manus effugere. Spoliata igitur solitudinem patiebatur ingentem, de qua Flaccus Albinus, qui & Alcuinus, Eboracensis, vir illis temporibus longe eruditissimus, utpote preceptor Caroli magni, & academiæ Parisiorum instaurator, in libro epistolarum suarum semel, atq[ue] iterum, precipue uero ad Higebaldum scribit. Hac clade coacti sacræ insulæ ministri, unâ cum Eardulpho episcopo, sedem, que iam. 141. annis inuiolata floruerat, tandem reliquere, Anno à Christo nato. 875. Tum uero uel totum septennium cum reliquijs Cutheberti Lindissarnensis episcopi longe sanctissimi in certis discurrebant sedibus: tandem q[ue] Cragum Brigantum, ubi tunc temporis monasterio Ium erat, peruererunt. Est uicus fama notissimus septem passuum millibus distans à Monachopoli, alias Nouo castello, et quinque à Dunolmo, cui nomen à Cono fluvio preterlabente, & mox in Verū defluente, inditum est. Saxones hanc sua lingua uocabant Conecestre, de qua clarissima mentio tum apud Simeonem, tum etiam Houedenum scriptores rerum gestarū illustreis. At uulgus, detruncato nunc uocabulo, uico Castri nomen imposuerunt. Hunc locum Eardulphus sedem sibi, suisq[ue] constituit. Ecce rursus ingruut Dani, cum Conocastrenses interuallum quietis nacti, nihil minus expectarent. Fit fuga altera, secumq[ue] deferunt chara D. Cutheberti pignora Ripodunum usque. Sed, pace post quatuor menses redditâ, Alduinus episcopus cogitabat Conocastrum unâ cum suis repetere.
Inter eundem oraculo admonitus corpus Cutheberti

berti Dunolmum perduxit. Hic locus, et quidem oportunus est, originem Dunolmi altius repetere. Fiet: sed chronicon Dunolmense pro me loquetur, quod fidem lectori, potius quam eloquentiam promittit. Quanquam et utrumque: Dunelmum locum quidem natura munitum, sed non facile habitabile, inuenit Alduinus ep̄us. Nam desissima undique sylua totum occupauerat. Tantum in medio planities erat non grandis, quam arando, & seminando exco lere consueuerant: ubi episcopus Alduinus non parvam postea ecclesiam erexit, sicut in sequentibus patebit. Praefatus igitur antistes totius populi auxilio, & Vtredi Comitis Northabruni adiutorio, totā extirpans syluam succidit, ipsum locum breui habitabilem fecit. Denique à flu. Coquedam usque ad Teyssam uniuersa populi multitudo tam ad opus, quam ad construendam postea ecclesiam prompto animo accessit, et donec perficeretur, deuota insistere non cessauit. Hæc Chronicon Dunolmense, & plura, quæ studio breuitatis omitto, Constituta hīc sedes episcopal, quæ etiamnum floret. Castellum quoque à Gulielmo notho Anglorū Rege Dunelmi posatum, ut incursionum uim episcopus repelleret. Creuit templum, immēsum quantū. Creuit & urbs, iamque Dunostallo floret episcopo uiro uniuscunque eruditissimo.

Durotriges gens nota, ut ex Ptolemeo liquet. Nomē autem non multum recedit à uernacula appellatione, qua uel hodie utuntur Angli: uidelicet Dorseteshire menne. O autē in prima dictionis syllaba mutatur purgatæ auris iudicio, in V, ut mollius, & ap-

& aptius sonet, id quod inuenio uetustissimorū exemplariū indicio in Dorouerno, & Dorobreuo, de quibus superius memini, factū. Doro uidetur quidam hiulcū, & penē stridulū personare. Sed omitto hæc leuia. Durotriges à Duro flu. non incelebri nomen acceperūt. Ipsa quoq; regio quā incolūt Duria dicta ab eodē flu. Afferius Meneuensis in suis annib; hæc refert: Et in pago, qui dicitur Britānicē Durngueir, Saxonice autem Dornseta. Hęc obiter. Nūc Duri flu. originē, & cursum breuiter explicabo. Oritur Sturoduni ē sex fontibus boream uersus, quorū tres cōspicui sunt in roborario Sturodunēsi, septo uideiicet ferarū amœno. Reliqui tres ebullire uidentur, non admodum distantes à prioribus, extra septum tamen. Hi fontes insignia nunc sunt nobilis Sturoduni. Illud interim notandū, quod Saxones plerunque mutabant Dour Britānicū in Stour. Id quod tum in hoc fluuij nomine, tū etiā in eo, qui Durouernū Cantiorū alluit factū: quo loco si à plebe rogaueris, quod fluuiio nomē sit, Stour, nō Dour respondebunt. Durus à Sturoduno uico cursum decem passuū millibus accelerans, Regiū pontē penerat. Hinc, sesquimiliari superato, Sturodunū oppidū, cognomēto Monasterij insigne, aspicit. Inferius aliquāto Aquēuadēsem pontē, qui uulgo Eiford, alluit. Tum properat Blācofordā, ubi emporiū. Deinde & Vindugladiā nobile oppidum, alias Tvvine burne attingens: hinc pontē Julianū, hinc Alaunis cū insigne.¹² arcubus gurgite rapido cōcutit. Sexto ulterius lapide, Iuerianū pōtē pforat. Postremo, confecto duorum milliariorū cursu, Interamnam, a-

G, ii. Iias

Ilias Fanum Christi, irrigat, ubi Auonæ flu. iunctus,
Oceanum suum petit.

E.

Ealphegius archiepiscopus Durouernensis nobilissima natus ex familia. Iuuenis uitam agebat monasticam Deirofyluæ, alias Deirhuste: quod cœnobium in ipso Sabrinæ margine situm erat, non longe à Theoci curia, uulgò Theokesbyri. Deinde & Baduni, ac Vête Simenorū episcopi titulo iam insignis. Postremò Durouerni in archiepiscopū cōsecratus est. Ealphegi uitā scripsit Osbernus monachus Durouernensis, uir suo tempore eloquentia ualens incredibili. Ealphegi etiam meminit Gulielmus à Maildulphi curia in opere de uitis episcoporum. Houedenus refert Ealphegum in expugnatione Durouerni à Danis anno D. 1011. captū fuisse, et paucò post, quia precium nō dederat, ab eisdem crudelissimè trucidatum fuisse. Inter quos Trummius, unus reliquis crudelior, securicula mortiferum uulnus eius capiti inflxit. Funus Londinum ad Fanum Pauli delatum est: deinde Durouernum.

Erchenualdus episcoporum Londinensium ab aduentu D. Augustini ad Saxones numero quartus, filius erat, ut ego didici à scriptore nō ignobili, Offæ regis Ostroanglorum, qui nunc Volce. Etymon nominis, ut ego coniecturam facio, ab herinaceo, & sylua cōcreuit. Herinaceus Anglice Erchin. vvalde uero syluam significat. Vvolde una tantum mutata literula planities nemoris indiga est: unde & Voldia, campus spatiostissimus Cladianæ prouincię, qui ouium caulis celeberrima, dicta est. De Erchenualdo

ualdo plura in Cerui insula scripsimus.

Ethelredus rex Anglie filius clarissimi Eadgaris, & Ealfrithæ. Hic in baptisme fontem ueteris pro fluuio foedauit, teste Gul. à Maildulphi curia libro de uita Dūstani Cant. archiepiscopi secundo. Vnde diuinabant multi futurum illum uecordem, sordidum, & parum rei pub. utilem. Nec uana fuit diuinatione. Eius etenim socordia regnum Anglorum nobis iissimum in Dani potestatem peruenit: Quanquam Eadueardus eius filius illud, post imperium aliquot Danorum, recepit. Scripsere quidem multi de rebus ab Ethelredo male gestis. Nemo tamen eam partem tam fusè tractauit, quam Houedenus.

F.

Falensis portus, uulgo Falemuthe. Nomē sum pisse uidetur à Fala flu. Nam in eiusmodi uocabulis plerūque in lingua Saxonica, fluminis nomē precedit, ut vveremouth, id est Veri ostia, Tynnemouth, Vvaymouth, Cokermouth. Ego tamen aliquando audiui quendam contendentem nomē loco ex multis ostijs fuisse inditum. Vt cunq̄ sit: constat secundum hunc esse à primo totius Britanniæ portū. Cambri lubenter primas partes suo Alaunico portui, qui nunc Miluerfordicus dicitur, tribuunt. Collustrauit Falensem. Bone Deus quantum ibi fidissimè statio- nis, quantum recessuum, quantum diuortiorū, quantum cornuum. Rursus quam quieta, quam secura sunt illic omnia. Non poterat facile lusisse natura maiori in portu commoditate. Aditus in porrum ex pertis, & amicis facilis, inimicis planè difficillimus. Sic premunt gemina castella portus fauces, & ostia.

G.iii. Inter

Inter utrumque stat ingens, & alta rupes Cragus nomine, & ardua medijs in fluctibus minatur hosti. Si Cragus castellum uertice portaret, terrorē, & quidē magnū, in portus ostijs nauigantibus incuteret. At interim incautis infesta satis, dum cæcis rupibus naufragiū infert. Pennorinū frequens emporium in monte situm intra portū duobus, aut amplius ab ipsis ostijs passuū millibus, mercatoribus, & nautis læsum exhibit hospitium.

Fluctus amniculus est, oriturq; in campis ad boateā Londino urbi uicinis. Vnde nomē inditum domui, quæ custodia noxiōrum, & plateę uicinę iuxta, ac portę, quā itur ad Fanū Pauli: Tantum abest, ut à Luddo rege, quē historia Britānica de predictat, porta nomē sūpscrit. Nō igitur Luddinā portā à Luddo, sed à Fluctu, siue fluento Fluctuensem, aut Flumentanam appellabimus.

Fons Brigide, à Fano Brigidae uicino nomē desūpsit. Loci, me puerō, fama exigua fuit. Creuit primum hospitio Voluesij, qui in flagrantissima apud Principem gratia erat. Tum cœpit Henricus octavus Regū nitela, dirutis plebeię note ædibus, magnificentissimè ibidem ædificare, ac Cæsarem noui palatiū hospitio accipere.

G:

Germani gens bellicosa, & rerum cōmutatione uniuerso orbi nota. Societas mercatorū Germanicorū, quę modo ad Pantheō enitet, tēpore imperij Eadueardi Vindelesorani prima illustris notę incrementa tulit. Fama est Theutones, & Germanos cū gratos, tēutiles admodum fuisse Eadueardo, cum bello

bello Gallum hostem antiquū profligaret, et Iccium
portum ui caperet. Princeps memor beneficij tam
oportunè collati, uectigal, quod pendere solebant,
minuebat. Et deinde societatem immunitate qua-
dam, & libertate donauit, quam illi uel hodie re-
tinent.

Granta Britanicē Cairgrante. Saxonice Grante
cestre, & uocabulo recentiori Grantebrycge, cor-
rupte autem mutata G.in C. & ablata R.litera Can-
tebrige, & rursus mutata N.in M.& sublata T.Cā=brige. Nennius Britanicæ scriptor historiæ Gran-
te meminit in catalogo urbium Brirannicarum. Idē
fecit Henricus Venantodunensis, alias Huntendu-
nensis, in suo de urbibus elencho: Ut interim omis-
tam Aluredi Fibrolegani non contemnendū in hac
parte testimonium. Bedas 17 capite 4 libri historiæ
Anglosaxonum: quo loco de Sexburga Etheldridę
sorore, olim regina Cantiorum, at tunc Præside An-
guillariani, siue Eligensis monasterij, loquitur, talia
cōmemorat: Iussitq; quosdā ē fratribus quærere la-
pidem, de quo locellum in hoc facere possent. Qui
ascensa naui, ipsa enim Elig regio undique aquis, ac
paludib; est circūdata, neque lapides maiores ha-
bet, uenerunt ad ciuitatulam quandam desolatam,
non procul inde sitam, quæ lingua Anglorū Grans-
tecester uocatur, et mox inuenerunt iuxta muros ci-
uitatis locellū de marmore albo pulcherrimē factū,
operculo quoque similis lapidis aptissimē tectum.
Hactenus Bedas. Felix antiquæ scriptor memoriæ
in libro de uita D.Guthelaci Crulandensis anachos-
retæ, quem Ealfyvaldo regi orientalium Anglorū
à Reods

à Reodualdo octavo, ab Vffa decimo, consecravit,
Grontę his uerbis mentionem facit: Est in mediter-
raneorum Anglorum Britannię partibus immense
magnitudinis palus, quę à Grontę fluminis ripis ina-
cipiens, haud procul à castello, quod dicunt nomi-
ne Grontę, nunc carectis, interdum nigris fuscis ua-
poris laticibus, nec non insularum nemoribus inter-
uenientibus, & flexuosis riparum anfractibus, ab au-
stro in aquilonem mari tenuis longissimo tractu pro-
tenditur. Hæc Felix. Abbo Floriacensis in uita E=
admundi martyris non dissimilia in descriptione re-
gionis Giruorum narrat. Gulielmus Rameseganus
monachus Crulandensis, poëta tam barbaro sèculo
clarus, de Gronta sic scribit in uita D. Guthelaci.
Est apud Angligenas à Granta flumine longo
Orbe per anfractus stagnosos, & fluuialeis
Circumfusa palus, orientalisq; propinqua
Littoribus pelagi: sese distendit ab austro
In longum uersus aquilonem, gurgite tetro
Morbosos pisces uegetans, & arundine densa
Verborum strepitus, quasi quedam uerba, susurrās.
Ex his facile liquet nomen accepisse Grantanā ur-
hem à Granta flumine: Cuius si quis originē, & cur-
sū cognoscere cupit, quę sequuntur attentē per-
legat: Fontes hahet ē lacu Neoportuensi, qui Neo-
portui oppidulo Ostrosaxonum, unde nomen ac-
cepit, adiacet. Confecto inde duorum milliarium cur-
su, relicta longiusculè ad dexterā Vallidena empo-
rio celebri, uiculum, & cœnobiū eiusdem nominis, olim
sepulchrū Magnouillanorum, & Bohunorum Co-
mitum Ostrosaxonum, præterlabitur. Hinc ad quar-
tum

tum lapidem, Hichelendunum, nuper uirginibus sa-
crum, alluit. Tum uero, confecto aliquot milliū pa-
suū defluxu, Baberensem dextrorsum in se recis-
pit amnem, ac non longo post interuallo sinistror-
sum Barendunensem. Mox uicinus antiquæ Grātę,
Burnam fluuiolum descendantem à ruinis castri sui
nominis, olim sedis Picotorum Vicariorum Gran-
tanię Comitum, & Piperellorum, ulnis suis ample-
ctitur. Ab antiqua Granta, iam uilla rustica, ad Gran-
tanum pontem, oppidum nundinarum frequentia,
& academie celebritate cognitissimum, pergit.

Postremò Castrodunū uillam fama clarā alluit gur-
gite nauiculifero, ac mox recepto Duro, alias Sturo
amniculo, ad cuius pontem nundinæ totius Britan-
nię celeberrimę, Isidem quindecim passuum milli-
bus, ut sunt aquarum meandri, distantem petit. Per-
cognito iam Granta fluminis cursu, non erit erudi-
to iniucundum lectori cognoscere etiam, quæ fata
ueteris, & incrementa nouæ Granta fuerint: utque
academia, quę ibi longè florentissima est, exordiū
sumpserit. Subseruam igitur, sed compendio, stu-
diosorum uotis. Granta antiqua quidem illa con-
cussa bellis Saxoniciis, & ciuibus uel fugatis, uel in-
terfectis indies magis, magisq; ad ruinam inclina-
bat: id quod uel ex decimo septimo cap. libri quarti
historiæ Bedæ apparet, nam desolatam suo fuisse
tempore scribit. Noua autem quę nunc Granianus
pons dicitur Saxones conditores habuit. At cuius
hoc factū regis imperio ex historia, quod ego sciā,
nulla liquidò cōstat. Constat autē Sigeherium regē
orientalium Anglorum, cuius dictionis et tunc Grā-

H. ta fuit

ta fuit, ac Felicem Burgundionem, episcopum Dunouicanum nouæ urbi fauisse. Consensus etiā scriptorum illis attribuit gloriā gymnasij ibidē, aūspice Christo, instituti. Nam antea cautum fuerat Gregoriano edicto, ne Angli gymnasia celebrarēt propter Arrianam, & Pelagianam h̄eresim, ac quosdam Britannorum errores. Habebant tamen in monasterijs celebrioribus scholas. Theodorus, & Adrianus doccebant Durouerni Cantiorum. Maildulphus Bladuni, quod oppidum nunc Maildulphi curia, Angl. Maildulphesoyri, & ibidē Aldelmus, uir regij generis, prelegebat. Bosillus, Ostophorus, ac alij in Sinu phario studiū bonarū promouebat artiū. Flaccus Albinus, qui & Alcuinus, Isuouici bonas profitebatur literas. Acca idem prestitit Hagustalduni. Beda uero Girouici, & in Vēdræ flu. ostijs, ut alios omissam multos, Beda. 15. cap. 2. libri Anglosaxonicae historiæ Sigebertum Regem ab eruditione ita collaudat: Sigebert uir per omnia Christianissimus, ac doctissimus, qui, uiuente ad huc fratre, cum exularet in Gallia, fidei sacramentis imbutus est. Idem etiam. 17. cap. tertij libri eiusdem historiæ hæc refert: Mox ea, quæ in Gallijs bene disposita uidit, imitari cupiens, instituit scholam, in qua pueri erudirentur, iuuante episcopo Felice, quem de Cantia accepserat, eisq; pedagogos, ac magistros iuxta morem Cātuariorum præbente. Ex hoc Bedæ loco colligunt scriptores, Grantanam academiam originem Sigeberti, cuius nos uitam scripsimus, & Felicis pietate sumpsisse. Illud planè constat, Grantaniam uniuersam fuisse ditionis regum orientalium Anglorum. Extat Grantæ Giriorum in archiuis historiola incerti.

certi autoris, & fidei longè incertioris. Hinc appa-
ret Gurguntium, nescio quem, regem Britannorum
dedisse Cantebro Hispano, qui Athenis studuerat,
orientalem Britannię partem, eumq; poste à urbem
super Cante flu. construxisse, ac academiam ibidem
instituisse, quę a Grantano Comite eius filio nomē
sumpsit. Addocet hęc eadē Anaximandrū, & Anax-
agorā Gręcos, Grantā uenisse studiorū gratia. Cens-
tum sunt ibi pr̄terea eiudem farinę fabule. Profes-
tō nihil legi unquam uanius, sed neq; stultius, aut
stupidius. Missas ergo facio has antiquitatis deli-
cias. Ut nihil unquam certius de origine Grantanę
scholę legerim, quam quod ex Beda, & alijs de Sige-
berto rege colligunt: Ita crediderim ab eius prima
institutione incremēta cœpisse. Quapropter cū an-
nis ab hinc septem Grantam studiorum mcorū pa-
rentem reuissim non ingratus alūnus, hoc epigrā-
mate urbem antiquati, & glorię suę restitui.

Olim Granta fuit titulis urbs inclyta multis,

Vicino á fluuī nomine nomen habens.

Saxones hanc belli deturbauere procellis.

Sed noua pro ueteri non procul inde sita est,

Quam Felix monachus Sigherti iussa secutus

Artibus illustrē reddidit, atque scholis,

Hęc ego perquirens, gentis monumenta Britānę

Afferui in laudem Granta diserta tuam.

Dani, ut ex Mariano, & Houedeno liquet, ducibus

Gothruno, Oscētino, & Anuēdio, Grantam, cū iam

in hybernis ibi fuissent, deuastabant, anno quarto im-

perij Ealfridi regis Visisaxonum. Cladem at recu-

perauit illam. Orū est ciuile bellum, & Henricus

tertius rex Anglie Anguillariā insulam obseßurus,

H. ii. quam

quam Henricus Hastengius una cum suis ui, ut re= fert Thomas Vicanius, occupauerat. Grantam cum exercitu uenit, ut chronica testatur Barnouellensia Fit insultus. Insulani Henricianos repellunt. Rex ipse interea muniebat Grantā fossa, & portis: & mu ro iam tum, si per tempus licuisset, cinxisset. Gilbertus Claranus, absente Rege, Londinū occupat. Tū, relicta Granta, nouę rex prospexit calamitati. Insula ni hoc percognito Grantā ueniūt, quam miserè spoliatam incendunt. Quo etiam tempore diplomata antiquissima academię conflagrabant. Quin Grātē gloriam accuratius, in opusculo, quod de academīs Britannicis sum propediem æditurus, collaus dabo.

Greua, uulgò Greuesende, Latinē Prætorius lis mes. Greue etenim Saxonice prætorem significat. Vnde Portegreue, Præfектus portus. Burgegreue prætor, uel præfектus oppidi.

Gulielmus Giffardus epūs Ventæ Simenorū, qui nunc Auonij, palatiū, ut ego accepi, in ripa Tamesis meridiana condidit, ac Canonicis Marianis uicinis suis patronus impendiō bonus fauebat. Hic Thonoduni Murotrigum, alias Taunton, Canonis corum collegium instituit, Denique cum insignis pietatis officium societati, quæ Guauerlegæ coalecerat, præstitisset, obiit, & ibidem sepultus est.

Guinesia, quę multis annis Comitis titulo floruit, prouincię Morinorū pars nō minima, Anglū, ab im perio Eadueardi tertij, Dñm agnouit. Vnde autem nomen traxerit, quāuis certò adfirmare non audeā, adducor tamen cōiectura, uocabulum Guidonis insulam

sulam Latinè sonare. Mœnia urbis ante multos annos diruta, sed castrum in usus bellicos integrū permansit: cuius & Henricus octauus robur mirifice nuper auxit, & oppidum uallo, fossaç muniuit.

Gunteri filius, Anglicè Guntersunne, contracte Gunfunne. Iuuenis cum Turcicis piratis pugnauit, & uicit. Aetate maturus cum Gallis naumachia cōflicxit, & spolijs potitus, trophæa in nauium coronis uictor posuit.

H.

Henlega. Henelege, alias Henley, oppidum, & forum celebre Isiacorū. Nomen Latinè uersum, antiquus locus est. Ferunt olim pontem arcuati operis eo fuisse loco, ubi nunc ligneus, cuius fundamenta, decrescēte fluminis gurgite, in æstate etiamnum uidētur. Henlega Molendinarios patronos, et dominos olim agnouit: deinde & Hungrefordos: nostra autē memoria Hastēgios Comites Venātodunēses.

Hullus flu. uulgò Hulle. Aestum Humbri res fluentis uiolentia patitur. Ex tribus oritur fontibus, quorum qui maximus non longè à Drifelda, pago sexdecim millibus p. ssuū à Regioduno distante, ebullit. Est equidē parua Drifelda ueteri clara monumēto Ealfridi literatissimi regis Northabrinorū egregiè à Beda laudati. Secundus Ostroburnæ oritur. Tertius Emmesuelæ erumpit. Coēunt autē tria brachia ad Drifeldā, & uno alueo ferūtur. Tūc Hullus prata Fibrolegæ uicina irrigat. Fibrolegani fluminis cōmoditatē sentiētes, olim, facta fossa, partim ad se deduxerunt. Vnde nauiculas Regiodunū iam ducunt, & reducunt. Hullus à prædicto loco

H. iii, festis

festinatione quadam Regiodunum petit, & paulo
inferius in Abrinū æstum præceps deuoluitur. Hic
ad coronidem aliquid subiçiam. Historia Britanni-
ca, quæ uulgò circumfertur, Humbri fluminis memi-
nit. Et fama ex historia nata docet nomen flu. indis-
tum à nescio quo Humbro rege, de quo uates qui-
dam hos uersiculos scripsit.

Dum fugit, obstat ei flumen, submergitur illic,

Deçp suo tribuit nomine nomen aquæ.

Beda etiam, & chorus omnis Saxonorum scrip-
torum Humbri nomen familiare habet. Sed ubi in-
terim oritur Humber? Constat Humbrum eum esse
æstum, quò Isurus flu. cuius nomen ex Iside, & Vro
coalescit, pleno delabitur alueo: quò etiam Dunus,
& Terentus confluunt. Humbri planè fictitium no-
men est. Sed nec flumen aliquod in ea regione hu-
iusmodi nominis, ut neçp alibi, quod ego sciam in
Britannia. Est tamen in postrema syllaba corrupti
nominis, uidelicet ber, quod coniecturā non faciat
leuem, Aber Britanicum in Humber degenerasse.
Ptolomæus ubi recenset nomina fluuiorum Britan-
niæ, qui se in mare orientale exonerant, Abi flu. me-
minit. Crediderim certè Abri, non Abi, in antiquis
Ptolomæi exemplaribus scriptum: quanquam faci-
lis ille quidē lapsus homini extero, & Græco peres-
grinæ lingue prorsus ignaro. Saxones fluminū ostia
uulgari hoc uocabulo scilicet Muthe, quod Latinè
os significat, denotabat. Eskemouth. Teignemuth.
Derentemuth manifesto sunt exemplo. Britani etiā
ostia fluminum proprio designabat nomine: in hoc
tamen à cōpositione Saxonū lege quadā sua discre-
pantes

pantes, quod ostiorum appellationem fluuiorum non
minibus præponant. Hoc abundè liquet in Aberda-
ron, in aber Auon, in aber Tiu, atq; id genus alijs
multis. Est autem id propriè Aber Britannis, quod
Muthe Saxonibus, quod ostia numero multitudinis
Latinis, quod στόμα denique Græcis. Cogor igitur,
iudicio quodam, ulnis complecti medijs Aber Bri-
tannicū rectè cognitum, receptumq; alibi, & Hume-
brū perpetuò repudiare. Excutiāt rē exquisitè eru-
diti, & tandem dubio procul intellexerint Aber ge-
nuinum ostijs fluuiorum nomen, in Humber deges-
nerasse. Hoc idē etiam, ut ingenuè id dicam, quod
sentio, factum puto in Sabrina flumine, cui credula
Cambricorum scriptorum simplicitas ab Habrina
puella ibidem demersa nomen indidit, ut ex his li-
quet uersibus.

In fluuium præcipitatur Abren.

Nomen Abren fluui de uirgine, nomē eidem

Nomine corrupto deinde Sabrina datur.

Ego neminē hīc cogo ut meę subscribat sententiae.
Hoc interim, uotis multis cādidis expetiuerim, ut,
repertis frugibus, nō āplius glādiū amore teneātur

Hundesdena, uulgò Hunsden, èdes inter Catyeu
chlanos, qui nunc Hertofordenses, splendidissimæ.

Est autem nomen à lingua deriuatum Saxonica.

Hunde, Latinè uenaticus canis. Dene, uallis. Locus
erat ditionis, si satis memini, Bohunorū, & Berneri-
orum: deinde etiam & Hauuertorum. Turris in ipso
èdium aditu sanè spectabilis. Thomas Hauuertus
dux Icenorum eius altitudinem suspectam habens,
ne ruinam pateretur fastigiorum grauissima pon-
dera

dera detraxit. Turris uero humilior facta etiamnū decus suum retinet. Postremò Henricus octauus Rex Angl, unicum huius seculi in architectura lumen, facta cum Iceno permutatione, ueterē structuram expoliuit, & nouam, opus undecunq; conspicuum, addidit.

Hurst à sylua nomen accepit, nec aliunde se iascat, quam à minaci castello. Ante autē quam illud caput extulisset, impunē ueniebant piratæ in portū Auonensem, & sinus in eo omneis impunē excutebant. Peruentum est paucis hinc annis ab hoste uel ad ipsa urbis Auonduni, si dijs placet, mœnia. Is nauem ex controuersia onerariam magnam quidem, & preciosis mercibus refertam, abduxit, inuitis ciuibus.

Non tulit hanc labem magni mens Principis alta.

Quin Hurstam statuit uindicis ipse loco.
Hic, quoniam in Auonduni mentionē incidimus, libet candidum lectorem erroris admonere, qui frequentiusculè occurrit in quorundā historijs, qui res gestas Britanniæ scripserunt. Confirmant enim, at nimium temerè, portum, qui Auondunū prospicit, Hammonis olim uocatum fuisse nomine. Tum præterea, ne desit errori ueri species aliqua, ducem nescio quem Hammonem somniat eo loco pugnauisse, portuiq; appellationem dedisse. Portum Hammonis hic prorsus repudio, at Auonis facile admitto: admissurus etiam, ut portus Ammonis aptè significet Sabulouicum, uulgò Sandevviche.

Hurstlega Saxonice Hurstelege, uulgò Hurley. Recentiores uerterunt lege, quod locum Latinè significat

significat, in le, & Iey. Sonat autem Hurstelege La-
tinè sylvestrem locum. Erat ditionis Visimonaste-
riensis, unde ueniebant monachi, tanquam ad colo-
niam, atque hoc quidem factum ab aduentu Nor-
tomannorum. Nam ante Hurstelegæ leue nomen
erat.

Hunfridus filius Henrici Quarti, frater Henrici
Quinti, patruus Henrici Sexti regum Angliæ, Dux
Claudiaæ, Comes Penbroci, et Cubicularius præte-
reà Angliæ supremus, excoluit cum iuuenis, tum
etiam senex uitutem, ut qui maximè. Hinc clarus do-
mi, militiæq; et bonis omnibus gratissimus. Amauit
præter cætera politas literas, quibus etiam impediò
inuigilauit. Vidi ego libellum de rebus astronomi-
cis ab eo non infeliciter scriptum. Comparauerat e-
tiam sibi ingentem planè ueterum librorum thesa-
rum. Meccenas ille quidem doctorū omnium, quos
illis temporibus, uel Anglia, uel Gallia, uel Italia
protulit. Testes sunt libri, quos Ioannes Frumenta-
rius abba Fani Albani, & Capgreuus Augustiniæ
nus, ut alios Anglos omittam, ei dedicauerunt. Te-
stes prætereà exemplaria antiquissima quidem illa
numero. 129, quæ academiæ ad Isidis uadum sitæ,
inchoata ibidem longè pulcherrimi operis biblios-
theca, liberaliter contulit. Id partim præstitit bene-
ficio bibliothecæ Albanae, partim amicorum opera
libros ad eum ex Gallia, & Italia usque missitantiū.
De baltheo aureo, gemmis exornato, quod acade-
mię dedit, non uacat in præsentia pluribus agere:
Fauebat Aretino Italo, idq; impensè, illius cum e-
loquentiam, tum iudicium acerrimum merito mag-

ni faciens. Quo nomine per epistolas pollicitus est
Aretinus se consecraturum illi libros Ethicorū Ari-
stotelis philosophorum Principis, quos tum Latini-
nos fecerat: id quod, quādoquidē promiserat, re cā-
didē, pr̄estitit. Postea à captus spe maioris pr̄adē emit-
tēdos curauit Pont. Ro. nomine. Petrus Cādidas,
uir nescio eloquētia, an eruditione superior, non tu-
lit Claudiano illustri uiro fucum ab Aretino ho-
muncione factum esse. Arrepto igitur calamo Are-
tinum non solum ingratitudinis, uerum etiam per-
fidiæ quoque arguit. Et ne Hunfridus de literatis
tam bene meritus inglorius esse uideretur, transtulit
in Latium Politiae Platonicæ libros, ac, addita lu-
culenta pr̄afatione, opus undecunque tersum, ele-
gans, splendidum Hunfrido suo dedicauit. Plura
de hoc tam claro Duce dicemus libro tertio de uiris
illustribus. Hoc enim opus magna diligentia, cura,
& labore congesimus, atque adeò iam in tomos
quatuor digessimus, ne Britanniae nostræ, fama tot
eruditorum, & elegantium scriptorum deperiret.
Quotus enim quisque est hac nostra ætate, uel in-
ter eruditos, qui rectè norit quos literarum flores
Britanniae hortus protulerit. Certè ut ingratitudinis
notam multi in hac parte eluant, nunquam profectò
desidiæ maculam abstergent. Hunfridus Curiæ
Eadmundi in publico cōuentu, ²⁵ anno regni Henri
ei sexti miserrime imperfectus erat eo loco, quo Xe-
nodoxium Seruatori sacrum est. Polus Dux Sudo-
volcarum, homo inuidiosissimus, atq; idem sordidis-
simus, carnificis parte= agebat. Is autem adh̄erebat
lateri Henrici Sexti regis pīj, at non perinde rerum
humanarum experientis, & Gallo fauens, à quo for-
sitā

Sicut pecunia corruptus erat, ita cum Principe egit,
ut impetraret ab eo Andegaulam Gallo restituēdā
permutationis nomine, tanquā χρύσεα ἀντί χαλκεῖον
Et quo minus hæc permutatio procederet, solus
Hunfridus obstitit, miseratus tum simplicitatem ne
potis, tum pub. cōmodum. Sudouolcus hoc uidens
fretusq; nobilitate, popularibus suis, & fide seruo-
rum, erat enim in umbilico ditionis suæ, insidijs cru-
orem innocentis, patrię hostis, fundendum curauit:
Legi aliquando Hunfridum cōficto crimine maies-
statis imminutæ apprehensum fuisse à Bellomonta-
no Comite Vicario, ac Equitum Angl. Præfecto, cō-
functo Duce Boccano iniquo facti teste. Hinc fama
refert eū mœrore perīsse, in Xenodochio Seruatori
sacro. Refert hæc eadem suffocatū fuisse cum ui cul-
citram plumeam inuoluentium. Ab eo tempore sen-
sim decreuit Anglorum felicitas. Deus ipse tanti
sceleris tandem ultor erat. Pessima interiūt pessimus
Polus morte, detrūcato in littore Dorensi capite.
Poli genus omne concidit. Hūfridi fama, eruditio,
fides, gloria etiam florent, perpetuoq; florebunt.

Hydropolis, vulgo Dorcestre, urbs ad Tamam
flū. sita: olim quidem Romanis nota, ut liquidō, non
modo ex monumentis terra erutis, uerum etiam ex
numismatibus, apparet. Hic si quis me roget cur ur-
bi Gr̄cum nomen attribuam, huic ego respōdebo
non potuisse nomen aut aptius, aut significantius,
facile inueniri, quod decorū uocabuli ad plenū ex-
plicaret. Hydor Gr̄cum bellè exprimit illud con-
tractum Dor Britannicum. Cestre siue Castre à La-
tina descendit origine. Attamē Saxones nō hoc uo-
cabulū locis tātū castris municis, uerū etiā et ciuita-

tibus: quanquam alterum hoc minus proprium attri-
buebant. Certè quantum ego ex idiomate Britanno-
rū deprehendo, non habet uocabulum, quo signifi-
catur urbem appellēt, Aliqui dicunt Dinas ciuita-
tem significare, at rationem nominis nullam red-
dunt. Alij dicunt Cair urbem esse, cum sit interim et
castorum, et locorum omnium saxorum robore cir-
cumseptorum communis appellatio, descendens, ut
ego arbitror, ab Hebræo fonte. Alcaire urbs fama
apud Egyptios notissima est. Saxones dicunt se
habere suum Stede, siue State. At ego hoc nomen
locis frequenter non admodum celeribus inditum
scio, ut in Polstede. Nevvstede. Hamstede: at ciuita-
tibus nostris uel raro, uel nunquam. Πόλις Gr̄cum
est, idem refert, quod ciuitas. Nihil igitur periculi si
Gr̄eca Gr̄cis coherent. Certè rectius hoc quam
Latina Gr̄cis miscere, id quod manifeste in Dorce-
ster appetet. Birinus, de quo superius scripsimus, li-
beralitate Cunegils regis Visifaxonum Dorchester
tunc opibus, & iustis spatijs ciuitatem florentem in
sedem episcopalem accepit.

Longo post tempore, regnante Gulielmo Magno,
Remigius episcopus sedem Lindum transtulit.
Alexander uero Lindianus uidens Durocastri deso-
lata esse omnia, collegium Canonicorum Augusti-
nianorum ibi instituit.

I.

Iberiensis fama celeberrima, sic dicti ab Ibero-
flu. qui apud Cantabros oritur: unde & Iberia, quæ
nunc Hispania. Ex Iberis ingens turba commigra-
uit in insulam quandā occidentis, cui nomen posteā
dedit

dedit. Nostra ètas non Iberiam uocat, sed Hiberniam
am uocabulo aliquanto recentiori. Poëtè mentionē
faciunt & Iuernæ, & Iernæ, quæ uerba, ut ego in-
terpretor, Hiberniam, de qua nunc tracto, denotāt.
Syluester Giraldus, uir suo sèculo inter literatos nō
parui precij, scripsit topographiam totius Hiberniæ,
quam, comes Ioannis, poste à regis Angliae, & uidit,
& peragrauit. Ille quidem distinctione operis tertia
docet Heberum, nisi corruptè scriptum sit pro Hi-
bero, & Hermionem fratres insulæ imperium inter
se diuisisse. Addit præterea borealem partem cessis
se Hebero, australi uero Hermioni;

Itius portus, alias Iccius, & Icius de quo Cæsar in
commentarijs, nunc Calice. De portu ut non dubi-
to, ita facile non possum adduci ut credā hunc esse
locū, quem Latini autores Gessoriacum appellant.
Beatus Rhenanus liquidò probat ex antiquissima
charta militari Gessoriacum eam esse urbem, quæ
nunc Bononia dicitur. Vnde breuissimus est in Bri-
tanniam traiectus: Id quod periti rei nauticæ adfir-
mant. Quanquam nuper accepi à Dori ad portum
Icium breuissimum esse transitum, quod tamen nō
temere adfirmo. Legi aliquando Anglum quēdam
tempore Henrici secundi delatum in Itium portū
locum curiosè collustrasse, recedentemq; dixisse,
futurum aliquando, ut illinc flagellum enasceretur,
quod uel perpetuum Gallos urgeret. Paulus Aemi-
lius unicum eloquentiæ Romanæ nostro sèculo de-
cuss, cuius floribus, quantum ad res Gallicas perti-
net, Polydorus historiam adornauit suā, scribit sep-
timo historiæ Gallicæ libro Philippum Bononiæ Co-

mitem Itium muniuisse. Eadueardus à Gulielmo
Magno eius appellationis tertius longa obsidione
urbem expugnauit, expugnatā auxit, auctam de in-
tegro muniuit, & munitum conseruauit. At Henrī
cū Octauus unus instar multorum tantum muniti-
onis, tantum splendidæ structure, tantum apparatus
militaris urbi contulit, ut gloriam Regum omniū,
qui illic dominati sunt, superauerit, & multis quidē
nominibus.

Iscā flu. uulgō Eske. Oritur in Scotia, delabiturq; in
æstum Soluathianū, alias Sulvvath. Vadū, ad quod
nuper pugnatū est inter Anglos & Scottos, Sandi-
fica appellatur. Perpetuò meminerint Scotti sangu-
nis sui eo loco effusi, & turbę nobiliū virorū capte.

Isis flu. Britannicē Ise. Saxonice Ouse. Tres sunt
in mediterranea Anglię parte huius appellationis
celeberrimi flu. quorū qui primus Isidis uadū, uul-
gō Oxford, sed corruptè pro Ouseforde. Alter ues-
tò Boccinum nobile oppidum, alias Bukkenham,
cui nomē à damis masculis inditum, alluit. Tertius
coniugio Vri nobilis Isurouicū, quod & Eboracum
alluit. Sunt & alij in Britannia fluuioli eiusdem no-
minis, quos breuitatis studio in præsentia omitto, cō-
tentus tantū prædictorum originē cōpendio quodā
repetere. Isis fluuiorū rex oritur in Cotesuoldia spa-
ciosa admodum Claudianę gentis planitię plus mi-
nus mille passibus ab oppidulo, cui nomen Tetocu-
ria, alias Tetbyri nec longius à Fossana uia, ut inter
alios multos testatur Maildunēsis quidā monachus,
qui Eulogiū historiarū scripsit. Scio aliter sētire, et
scribere Polydorū virū multis nominib⁹ clarissimū,

Nam

Nam originē flu. attribuit parti limitanę, quā Co-
tesuoldia Vincelocomū penē attingit. At nihil mi-
nus, quam nominis loci meminit. Noui Pennocum
agrum Hailesianę ditionis, amniculiq; fontem ui-
cinum. Sed ortus Isidis eo planē non est loco. Gau-
debant Hailesienses suum agrum nobilem Isidis ori-
gine reddere. Ego quidē ingentē numerū scriptorū
tractatiū res Britānicas diligenter excussi. Inuentus
tandē un⁹, aut alter obscurę notę scriptor, qui Poly-
doro in hac parte subscriberet. Vtinā Polydorus tā
oculatus fuisset testis in rebus Britannicis, quam in-
terim est tersus, nitidus, elegans. Næ ille tū exegis-
set opus immortalitate planē dignissimū: modo &
eadem opera cognitionem utriusque lingue, uide-
licet Britanicę, & Saxonę tanquam ad coronidē
adiecisset. At ille interim laudandus plurimum, qui
domi sedens, & numeroſo ueterum autorum de re-
bus in Britannia gestis scribentium pr̄efidio desti-
tutus, pr̄estitit in tanta angustia, quanta potuit aliis
quisquam maxima. Hęc ego de Polydoro modestē
satis, ut arbitror, & candidē retuli, quem interim a-
pertē de me mali loqui, et sentire certò scio, id quod
susq; deq; fero. Nec enim quicquam est cur Ita-
lum censorem antiquitatis, glorie, maiestatis Britan-
nicę iniquissimum metuam. Dies tandem lumē te-
nebris afferet, & ueritas erecta suo pr̄enitebit fasti-
gio, etiam si Vrbinas, uel ad rauim usque reclami-
tet. Sed ad Isidis cursum redeo. Hic flu. paucis à
fontibus progressus miliaribus Coui Berchelegani
amnem in se recipit. Sic auctus cursum continuat,
ac Corinum fluuiolum antiqua fama clarum, à quo

Cori-

Corinium urbs Dobunorum prima, alias Churne cester, corruptè Cirencester, corruptius Cicestre, dicta est. Tum pleno petit alueo Crecoladam, non insignem olim, ut uulgus indoctum somniat, Græcanicis scholis. Inferius paulò allambit Aquedunum, uulgò Aeiton, castellum nobilissimi Stipiticij, alias Zouche. Deinde etiam & Lechenladam, ac continuo Ioannitium pōtem, locum inter prata humilem, & aquarum copia pressam intersecat. Hinc Rodes cotanum pontem, auicularum nidum notissimum, penetrat, Nouumq; pontem, ac Insulam, alias Egne sham, & Einesham, ab Ealmero Coriniorum Princepe olim illustratam. Postremò diuortium patitur, ac in cornua diuisus, hac Botelegam, et Hinchesegā, traiectu celebres, petit: illac Deilocum, alias Godes stovv, rursus in brachia fractus, quę paulò inferius, facta insula, cōēunt, ambit, & sui nominis insulas, ac urbem literarum cognitione super ethera notam in uisit. Credas data opera sic in insulis lusisse Isidem, ut loci cum amœnitate, tum celebritate urbis capit, cursum, alioqui rapidum, spectandi gratia, remo raretur, Confluxus autem brachiorum cernitur loco palustri non longē admodum ab Isidis uado dissipato. Quod reliquum est defluxus, Cygnus me tacente Isiacus querentibus, ut est totus candidus, ac facilis, abunde ac lucide ostendit.

Nunc alterius Isidis decursum breui oratione perstringā. Oritur prope Stenum ubi olim uilla Muralegi, deinde Brañ, & Sanneti, ac defluit Brachilegā, quondam nobile Auonę mediterraneę oppidum, quod Latinę Filicetum sonat. Hinc prepete lapsu Boccinum

Boccinum, uulgo Buckenham, unde & regio uicinæ
na Boccinia, peruenit. Nec contentus nomen alicuius
fluminis coniugio mutare, Stratofordam Steniscam,
Neoportum Paganellicum, ac Budefordam
antiquum fama emporium petit, ac omnem citus
prouinciam ab eo dictam penetrat, quo usque peruen-
tum sit ad Ernulphi curiam, alias Einesbyri, forum
non infrequens, quod nunc Fanum Neoti appellat-
ur, situm uero in ipso limine Venantoduniaæ, alias
Huneduneshire. Deinde iam profundus, & uagus
Gumicastrum antiqua nobile fama, & monumentis
insigne Romanorum, Venantodunum etiam, à qua
urbe, latè circuicacens regio, nomen accepit, ac Sle-
pam, quæ et Fanum Iuonis Persæ, allabit: hinc dext-
rum latus Anguillarianæ insulæ, alias Elig, auctus
Granta flumine: hinc sinistrum Auona tumidus re-
cepto implicat. Tum uero in cornua diuiditur Fen-
nicolas perlustrans. Denique cornibus fere omni-
bus ad unum rursus alueum recurrentibus. Linum
celebre emporium mercatorum terra, mariq[ue] adue-
nientium perpetuo beat officio, ac tandem Oceano
se committit.

Restat tertij Isidis cursus ab ipsis fontibus ad o-
stia deducendus. Quare opere præcium erit primum
Vriflu. sinuosos meandros describere, ut postea
nomine, & alueo iuncti, uterque suis eniteat colori-
bus. Vrus extima parte Richomontianæ prouincie
ole Brigantum Occidentem uersus oritur. Nomen
autem loco, ut quidam prædicant Muscomaria, ut
autem alij uolunt Coterinus mons, quorum opinio-
ni ego quoq[ue] accedo. Defluit per ignobileis pontes

K. Bainū

Bainum, & Aiscaranum, ac aliquanto inferius Ven
tolacēsem pontē arcubus insignem alluit, deuiusq;
statim Mediolam olim castellum Radulphi filij
Ranulphi relinquens, Vriuallem locum sui nomi-
nis uicinum petit, pontemq; Childegramensem.
Hinc per Massamensem pontem, Tanfeldam olim
Marmioniorum castellum, & Nortobrigum impe-
tu quodam delabitur, Ripodunum in Schelli ripa si-
tum rauco salutans murmure. Tum uero Vicanum
pontem paulo inferius situm penetrat, ac Isuriū, prē-
Iato Isidis nomine, uenit. Ptolemeus ubi de Brigant-
um urbibus loquitur, inter alias Isuriū meminit. An-
toninus etiam Isuriā Brigantum celebrat in Itine-
ratio suo. Cōcidit autē eo tempore, quo Danica uis
totam ferè Angliam ferro, & flamma deuastabat.
Nunc seges est, & uilla rustica ubilsurium fuit. Ru-
dera murorum, & numismata Romanorum hīc fre-
quentiusculē ab aratis eruuntur. Nomen loco nūc
Aldeburge, quod uetus oppidum significat. Pons
Burgēsis ad Tudeladum amnem celebris cōfictū,
quo, teste Gulielmo Pachenduno illustri scriptore,
captus est Thomas Comes Mediolanensis, ab Al-
deburo non longē distat. In campis huic admodū
uicinis extāt quatuor Pyramides ex solido saxo, Ro-
manorū, ut quidam indicant, trophya. Stant autē ad
ieuam uię V etelingianæ, siue ut alibi lego Eathelin-
gianæ, ut nomen à nobilitate sumat, uersus occiden-
tem, quā itur à Burgensi ponte Luguballiam. Hīc
unum est, quod me implicat arcto nodo. Nā sunt ex
indigenis qui prorsus adfirment Isidem, aliquāto in-
ferius Burgensi ponte, Vrum in se recipere, quod
mihi

mihi quidem nō sit uerisimile, cū antiquitus Isuriū, ut manifestè ex uocabulo colligere licet, utriusque fluminis nomen præferat. Minora uero flumina maiorū nomina subinde cōcipere, nō tā in Isuro, quām in Tamesi liquet. At à defluxu flu. per Burgensem pontem longissimo iam tempore Vri nomen, dum plebs breuitati studet, omnino sublatū perijt, & Isis prima dictionis compositæ pars integra mansit: ita tamen ut pro Ise, uulgò Ouse appelletur. At si quis penitus excusserit etymon huius nominis Yorkevvike, quod contractè Yorke, intelliget quidem illud nomen ab Isurevvik, retēta prima litera, abiecta uero secunda, & tertia in o mutata, sumpsisse. Neq; ego tamen interim Eboracum tollo, cuius iam frequens apud ueteres mentio. Suo per me quisque uatur iudicio, ita ut & mihi meum relinquant librum. Vnuam hoc constat Græcos, & Latinos peregrinę linguae uoces, dum suę linguae decoro, & cōpositioni student, prodigiōsè corrupisse. Quin nūc quod reliquū est cursus Isidis expediam. A Burgen si ponte defluit Monachodunū, ubi in se recipit Nidum flu. Hinc properat Eboracum reginam Britan nię aquilonaris urbem, ubi oriētem uersus Fossam amnem Calaterij nemoris alumnum placido accipit alueo. Tum uero nauiger, & Guerfa flu. dextrorum auctus, Cauodam nobile archiepiscooi Eboracensis castellū alluit. Deniq; Vrosullo, castello nū per Perciorū tū elegātissimo, tum splendidissimo sinistra longiusculè relicto, Doruenta fluuio superbus comite, ad Abrū, alias Humbrum netū illi, Duno prætereā, & Terēto fluminibus celeberrimis hospitiū petit; unde uia ad Oceanum recta.

K.ii. Isidis

Isidis insulæ. Anglice Ousenege, et Ouseney. Hi
mediamnes loci penè inglorij ante aduentū Roberti
Oilij Nortomani, cuius ditionis tota Isiacorum pro-
uincia, beneficio Gulielmi Magni, fuit. Ille autē eò,
tanquam in secessum amoenissimum, à castello suo
uicino frequentiusculè transibat. Erat autem Rober-
to frater Nigellus nomine, de quo fama nō admodū
multa refert. At eius filius Robertus nepos, & heres
Roberti primi, qui sine liberis obiit, uir maximi pre-
cij erat, cuius uxor Editha Forna fœmina incompa-
rabilis Isidis insulas magni meritò fecit. Contigit
aliquando, ut Picarum chorus arborem insidens E-
ditham in insulis spatiantem consono quasi strepitū
salutaret, quod cum frequenter, & uni illi fecisset,
augurio tacta Radulphum Canonicum Fani Fredi
uidæ consulit. Ille magnum in augurio pondus in-
esse respondet, ac heroinam sollicitè rogat, ut tem-
plum ibidem Seruatori consecraret. Illa hoc idem à
marito petit, & impetrat. Hinc fundamenta cœno-
bij iacta, quod tandem creuit in immensum. Tho-
mas Vicanus in annalibus suis hoc factum adfir-
mat anno D. 1129. Sic fama, sic gloria, sic honos ins-
ulis partus. Multa debet igitur Oilij insulæ Isiacæ.

Isiacus possessuum ab Iside aptissimè deriuatū.
quo nomine non ineleganter appellabit aliquis ac
colam propter Isidis uadum habitantem. Defuit iā
longo tempore aptum, elegans, & Latinum genti
uocabulum. Fas igitur sit mihi per cädorem, & grā-
tiam eruditōrum, eam à bonis literis optimè audī-
entem Isiacos, nomine in hac parte nouo, at interim
apto, & significanti posteritati cōmendare.

Isidis

Isidis uadum Saxonice Ouseforde, & Ouseford, corrupte Oxforde. Hic forsitan obgannient scioli omnis antiquitatis, & politæ literaturæ ignari me corruptorem esse ueteris lingue Saxonice, quā illi interim qualis fuerit ignorat prorsus. Per me uel ad rauum usque oblatrent canum stupidam imitantes rabiem, qui Lunam nitide elucentem, et nihil tale curantem, assidua insectantur uociferatione. Nō equidem scribo huiusmodi tenebrionibus, cōtentus interim paucis, at cādidis, eruditis, denique iudicio ualentibus placuisse. De Isidis uadi origine, multi multa prædicant: inter que, historia cīcūfertur affirmans hanc urbem olim ab amœnitate situs Bello situm dictam fuisse. Ioannes Rossus Verouicanus, accolā Guidonici cliui hinc edoctus, hoc idem affirmat. Ciues urbem suam quām illustrissimā reddere cupientes Vortigerium Britannum, conditorem nescio, an instauratōrē, urbis de prædicat. At qua id faciant autoritate, luculentam non reddūt rationē. Historia rerum memorabilium, quām academia Isiaca religiosè seruat, aperte pronunciat scholas fama antiquitus insigneis à Grecolada, quæ rectius Crecolada, Lechelada, & Lathelada fuisse Bello situm translatas. At quo tempore, quo autore, qua causa id factum sit, silentium planè ingens. Secutus est & Rossus Verouicanus, uir maioris longè diligentie, quām iudicij, hanc qualecunque de scholarū translatione opinionem. Crecoladenses accolæ ripæ Isiæ conseruant nescio quos uersiculos obscuros in Fano Sampsonis, hanc originem asserenteis, quorū nisi me fallit memoria, hic primus est.

K.iii. Postquam

Postquam Pallas humi furiēs prostrauit Athenas.
Reliqui uero exciderunt mihi, sed dispendio penē
nullo. Isiacæ academiae historia prorsus nullā facit
de Ealfrido mentionē. Sunt tamen alij scriptores, &
fidei approbatæ, qui institutionem scholarum Isia-
carum manifestè illi ascribant. Videtur hoc etiam
Afferius Meneuensis recte suppresso Isidis uadi no-
mine, significasse. Sed is nec Gr̄colade, nec Leche-
lade, nec Lathelade uocabulorū merē Saxonicorū,
ut neque transmigrationis meminit, ne per umbram
quidem. Quin ipsa uerba autoris apponam, ubi de
educatione filiorum Ealfridi regis Visisaxonū lo-
quitur: Eathelueardus omnibus iunior, ludis litera-
rijs diuino consilio, & admirabili Regis prudentia,
cum omnibus penē totius regionis nobilibus infan-
tibus, ac etiam multis ignobilibus, sub diligentī ma-
gistrorum cura traditus est. In qua schola utriusq;
lingue libri Latinæ scilicet, ac Saxonice assidue le-
gebantur. Scriptioni quoq; uocabant, ita ut ante-
quam humanis artibus uires haberet, uenatoriæ sci-
licet, & cæteris artibus, quæ nobilibus conueniunt,
in liberalibus artibus studiosi, & ingeniosi uideren-
tur. Et alibi, ubi de diuisione fortunarum Ealfridi
agit, hæc scribit: Tertiam partē scholę, quam ex mul-
tis propriæ suę gentis nobilibus pueris, & ignobi-
libus studiosissimè congregauerat, dedit. Rossus
Verouicanus in libello de Academijs affirmat prin-
cipiò tantū fuisse treis scholas in Isidis uado, quarū
prima gr̄maticis, secunda philosophis, tertia theo-
logis consecrata est. Haraldus Leuipes Danus An-
glię rex infestus tum ciuib⁹, tum eruditis Isidis ua-
dum

dum incolentibus, quod Danos nobiles fugienteis
ad Fani Fredisuidę pyramidē, consilio Eadrici pro-
ditoris scelestissimi occidissent, armatū militem eō
misit, qui urbem strenuē diriperet, & collegia bonis
artibus dedicata confringeret, scholasticis hinc, il-
linc mœtu fugientibus. Chronica Fani Fredisvidę
referunt Isidis uadū, regnāte Eathelredo, insignem
accepisse cladem. Robertus Polenius uir ad bonas
literas natus studiorum in Isidis uado resuscitauit,
post cladē acceptam, alacritatem, tempore Henrici
Belloclericī regis Anglię. Hinc Polenius Romanā
urbē petiit, ubi & Cancellarij dignitate functus est.
Non possum liquidò pronunciare an Isidis uadum
muro fuerit cinctum ante imperiū Gulielmi nothi
regis Anglię. Illud constat Robertum Oilium, eius
appellationis primum, castrum, quod olim fortissi-
mum fuit, in ripis Isidis uel à fundamentis construx-
isse, anno à Christo nato 1071. teste Thoma Vicanio
siedi optimę scriptore. Nos ista, dum antiquitatē
studemus, in gratiam Isidis uadi, memorię sacras
sanctę consecrauimus. Exhibebimus autē de his fu-
siora, et lucidiora in libro de origine, & incremēto
bonarū in Britānia literarū, & libro de Academijs.

L.

Limenus flu. Britannicē Limene. Refert hoc no-
mē originē Græcā, quod pleno defluens alueo por-
tum efficiat. Est enim portus, littus, sinus maris Gr̄
cis λίμνη. Eadbertus rex Cātiorū Limeni meminīt
in quadā donatione factā anno D. 741. Chronica Fa-
ni Neoti de Limeno sic loquuntur. Limenus fluuius
currit de syria magna, que uocatur Andreæs-

vvalde

vvalde. Habet autem ea in longitudine ab oriente
in occidentem miliatia.^{120.} & eò amplius, in latitu-
tudine autem triginta. Graius in opere cui titulus
Scalechronicon Andreedesvvalde meminit, & Sige-
berti regis Visisaxonum ab upilione ibidem inter-
fecti. Henricus Venantodunensis quarto libro histo-
riæ de regibus Anglorum hęc refert, ubi de Danis,
fretus autoritate Mariani, agit: Postea rediit in An-
gliā ille magnus exercitus cum omnibus rebus suis
ad portum Limene cum 250. nauibus, qui portus est
in orientali parte Cantiæ, iuxta magnum nemus An-
drēdesflege, quod centum & uiginti miliaria in lon-
gitudine, triginta in latitudine continet. Egressi ue-
rō construxerunt castrum apud Apletre. Hactenus
Venantodunensis. Saxonibus id Apletre est, quod
Latinis malus nota arbor. Et quoniam in mentionē
Andredesvvalde, cuius apud Marianum clara est
memoria, incidimus, lubet hīc obiter significare
Henricum Venantodunensem Andredescastri ur-
bis, ut ait, olim celeberrimæ, at ab Ealla primo rege
Sudosaxonum funditus euersę, nō sine honoris prę-
fatione magna, primo historię suę libro, meminisse.
Nomen Limeni nostris prorsus incognitum tempo-
ribus. Constat tamen eum fuisse fluuum, quem ho-
die Rotherum uocant. Oritur autē in Argasio mō-
te, non procul ab Aquædunensi saltu, alias Vvater-
don, loco Sudosaxonibus notissimo. Vnde labitur
uicinum in campum, cui nomen indit, uidelicet Ro-
therfelde. Hinc Vicanum, alias Hichingham, petit,
ac Robertinū pontē. De hoc uico recentiores qui-
dam scribunt de nomine nil dubitātes. At mea cō-
iectura

iectura est Rotheri pontem in Roberti pontem degenerasse. A ponte Rotherino recta decurrit Bodizamum, olim Dalenrigij, postea Leuchenoriorū castellum. Deinde Nouiodunū pagum, & Oxinegā, ubi traiectus, alluit. Postremò Apletream uasto defertur gurgite, ac mox aperto mari se committit.

Limodomus uulgò Limehouse, cui nomen à reinditum.

Lomithis, id est sinus luteus, siue Lamithis, vulgo Lamehithe, notissimus Tamesinæ ripæ locus, de quo nihil antiquius legi, quam quod Canutus Fortis rex Angliæ hic inter conuiua, & pocula, ut refert Henricus Venantodunensis libro sexto historiæ suæ, diem obiuerit supremum. In confessio est archiepiscopos à tempore aduentus Nortomannorum in Angliam, hic sedem habuisse. Balduinus, & Hubertus archiepiscopi nobile fanum Lamithi extexerunt, decreuerantq; Præbendarios, ut uocant, ibidem statuere. Durouernenses monachi hoc ægræ ferentes cum Ro. pont. de Fano diruendo egerunt. Postremò, monachis uictoribus, ruinam locus passus est, & quidem magnam. Palatium archiepiscoporum iam ad senium deuengerat. Ecce presto est Ioānes Moridunus, & absterso senio omni, florem, ac iuuentutem, renouato, & aucto operi magnifice reddit. Hic ego iuuenis studio eloquentiæ, et bona rum literarum totus cōflagrans Thomam Houertū Principis Icenorum filium Latinè loqui industria, qua potui maxima, perdocui.

Luguballia. Britanicè Cairuel, corruptè Cairlile. Hæc urbs ad Vetelingianam uiam sita est, allui

L turq;

turq; à borea Aquæduno, & à meridie Calodeua flu
minibus non ignotæ famæ, quorum confluentias pe
ctabilis paulo inferius urbe. At unde urbi nomē in
ditū à nullo hactenus discere potui. Coniecturam
interim meam non grauabor publicam facere. Sus
picor fluum, qui nunc Aquædon, alias Eidon, o
lim dictum fuisse Logum, siue Lugum. Ballia à ual
le V. litera in B. facile mutata, originem sūpsit. Sunt
& qui scribant uallia, nō ballia. Familiare quidē est
indigenis Aquilonaribus ualles præposito fluminis
nomine appellare, ut Glendale, Veredale, Tiveda
le, Alandale, Rhidale. Sic enim Luguballia Lugi
uallis erit. Nisi quis rectius appellationem ortam
putet à Lough patrio uocabulo, quod lacum, aut
stagnum significat. Abundat enim aquis Luguball
iæ situs. Ptolemaeus Luguballiæ corrupto nomine
Lucopibiæ meminit, uideturq; eam genti Nouan
tum attribuere. Meminit etiam huius urbis Antoni
nus in suo Itinerario. Quo tempore Beda floruit in
precio hæc urbs quidem fuit: nam et eius mentio
nem. 27. cap. libri. 4. historiæ suę facit. In libello quo
que, quę de Cutheberti uita carmine, et prosa scrip
fit, honorificè de Luguballia hęc prædicat: Ecfris
dus rex ad Luguballia ciuitatē, quæ à populo An
glorū corrupte Luel uocatur, uenit ut alloqueretur
reginam, quę ibidem in monasterio suę sororis euē
tum belli expectare disposuit. Postera autē die de
ducentibus eū ciuibus prodijt, ut uideret mœnia ci
uitatis, fontēq; in ea miro quodā Romanorū opere
extructum. Hęc ille. Concidit autem Luguballia ca
lamitate Danici belli, et deserta mœrebat totos du
centos

centos, & eo amplius, annos. Aluredus Fibroleganus historiographus suo seculo clarus scribit hanc urbem instauratam fuisse sexto anno imperij Gulielmi Ruci regis Anglie. Predicat hoc idem Houedenus. Adiicit Venantodunus, Gulielmum Rufum regem colonos ab austro huc misisse. Nec defunt qui scribant Flandros quosdā diluuio suis sedibus pulsos, ab Anglo, tanquam colonos, huc missos, qui & posteā, ne quid cum Scottis commune haberent, Penbroucum translati sunt ut Rossos rebelleis perdomarent: id quod fecerūt, teste Syluestro Giraldo.

M.

Mauditi castrum, uulgò saincte Mavves. Erat autem Mauditus ex Hibernia ortus, & ut ferunt, episcopus. Vixit parcè, ac duriter, sanctitatis nomine clarus, non longè à Falensi portu, ubi nunc uilla piscatoria, & fanum illius nomini consecratum. Incole ostentant in cœmeterio fano adiacenti cathedrā ex solido saxo, qua frequenter sedebat, fōrēq; superstitione celebrem. Forma castri in ipsis portus faucibus pene orbicularis est, & situ subsidet, ut serpentes erei certius irrūpenteis feriant hostes. Trefrius qui structurę castri præfuit, uir ad bonas artes, & humilitatem natus, tum præterea amicus, & summus quidem meus, à me flagitauit, ut latè quadratis saxis insignia Henrici octauii nūquā satis laudati, & Eadue ardi Principis incōparabilis, ferētibus, paucos opportune uersiculos affigerē, quib⁹ altè insculptis poste ritas nobile tāti Regis opus meritis extolleret præconijs. Feci quod uoluit. Tali autē amico quicquā p̄negare plane religio fuisset. Accipe cādide lector inscriptionū notas. Prima sic habet. Henricus oct.

L. ii. rex

Rex Angliæ, Franciæ, & Hiberniæ invictissimus
me posuit præsidium rei publicæ, terrorē hostibus

Secunda inscriptio.

Semper honos Henrice tuus, laudesq; manebunt.

Tertia.

Imperio Henrici naues submittite uela.

Quarta.

Gaudeat Eduardo Duce nunc Cornubia felix.

Quinta.

Exprimat Eduardus fama, factisq; parentem.

Hæc nos in Henrici octavi Regis incompara-
bilis gloriā æternitati consecrauimus.

Mediamnis, uulgò Medemenham monasterio-
Ium Bernardinorum, quod Isiburnam Bedanfordas-
nam, alias Ouseburne, parentem agnoscebat.

Mons acutus, uulgò Montegu, nomen loci apud
Gallos celebris: unde & nobilissima eiusdem appellatio-
nis apud Anglos familia originem duxit. Ri-
chardus Burdegalensis Rex Angliæ gloriam Mon-
tis acuti, alioqui claram, clariorem reddidit, Seueris-
ani Comitis titulo adiecto, anno eius imperij. 21.

Mons diues, Gallicè Richemont, urbs famæ cō-
spicuæ, à qua & regioni, quam possidet nomen.
Brigantes olim hīc sedes habuere, utpote cultores
totius Isuriæ, uulgò Yorkeshir, cuius et hēc pars fuit,
ut plurimum montana, at interim quā ualles subsi-
dent fœcūda utcūq; fluuijsq; irrigua, uidelicet Vro,
Suala, & Couero. Gulielmus nothus rex Angliæ, dū
Eboracum ciuitatem eius imperio non audientem
obsidet, Alanum nepotem suum Comitem Britan-
niæ cōtinentis, Matilde regina exorante, huiusmo-
di il-

di illustrauit donatione: Ego Gulielmus cognomi-
ne Bastardus rex Anglie do, & concedo tibi nepoti
meo Alano Britanniæ Comiti, & hæredibus tuis in
perpetuum omnis uillas, & terras, quæ nuper fue-
runt Comitis Eadvini in Eborashira, cum feodis
militum, & alijs libertatibus, & consuetudinibus, ita
liberè, & honorifice, sicut idem Eadvinus ea tenu-
it. Data in obsidione corā ciuitate Eboraci. Capta,
spoliata, & incensa urbe Brigantum domina, ac gen-
te in potestatē Gulielmi redacta, Alanus uir maximi-
animi studens prouinciam acceptā solide sibi conser-
uare, castrum, iuxta Gillingham uillam suam, fortis-
simum extruxit, quo se muniret contra impetus nō
modo Anglorum fortunis spoliatorum, uerum etiā
insultus Danorum. Operi autem absoluto Riches-
montis nomen quodam consilio inditum est, uel à
loci magnificentia, uel à castro Britanniæ cōtinens-
tis aliquo eiusdem appellationis. Rodolphus Dice-
tensis in historia sua meminit Richemontis castelli
Armorice regionis. Ego cū annis ab hinc aliquot,
auidis hoc castrum oculis collustrarem, uideremq;
ambitum urbis intra mœnia ipsa exiguum esse, cœ-
pi cogitare urbem sensim creuisse in extima castrī
area, quod tamen non refero tanquam cognitum.
Nunc ut splendor, & gloria Comitum Richomont-
anorum fusius eniteant, operæ premium duco eorū
ab origine stirpem repetere, & serie quadam ad sæ-
cula recentiora perducere. Eudo Comes Britanniæ
cōtinentis Gallofridi filius tres genuit filios Alanū
Rufum, alias Fregaunt, Alanum Nigrum, & Ste-
phanum, qui singulatim, eo mortuo, Britanniæ pre-

L.iii. fuerunt

fuerunt, & Richomontanię . Vterque Alanus sine
liberis perijt. Stephanus uero filium Alanum no-
mine genuit. Hic autem Conanum hæredem reli-
quit, cui nupsit Margareta Gulielmi Scottorum re-
gis filia, peperitq; ei Constantiam, posteà coniugio
Gallofridi filij Henrici secundi regis Angl. felicē.
Genuit Gallofridus Arturium, quem Ioannes rex
Angl. eius patruus ob mœtum, ne Angliæ regnum
iure suo peteret, insidijs, ut quidam scribunt interfi-
ciendum curauit. Constantia secundò nupsit cuidā
Rodolpho, à quo adulterij crimine infamis diuortio
mulctata est. Hinc tertio nupsit Guidoni Tearcho,
& ex eo peperit Adeliciam, quæ Petrum Malocles-
ricum in coniugem accepit, & ei peperit Ioannem.
Ioannes filius Ioannis Comes Richomontanię acce-
pit in uxorem Beatricem filiam Henrici tertij regis
Anglię, quæ maritum Arturio, Petro, & Ioanne pa-
rentem fecit. At Ioannes pater ultimus erat Richo-
montanię Comes ex stirpe Alanica, cuius si quem
iuuat antiquitatem, quę Eudonis imperio præcessit
cognoscere, legat Gulielmum Gemeticencem re-
rum Nortomannicarum illustratorem. Recentiores
Richomontanię Comites omitto breuitatis studio,
hac lege tamen, ut illos in memoriam redigam in o-
pere quod de nobilitate Britannica, dījs uitam mihi
fortunantibus , in Procerum gratiam propediem
scripturus sum, & æditurus . Intereā Richomonta-
nię uale dicam.

Morini, gens Gallicæ Belgicæ, quorum urbs ce-
leberrima Teruana erat, quam ego potius Treuen-
tam nominarem à Tre, quod oppidum ueteri Gal-
lorum

Iorum lingua significat, & quin quod album, illustrē, & splendidum sonat. Morinorum meminit Cesar in commentarijs suis. Meminit eorundem Gratius poëta in libro de uenatione, de quo Ouidius. Aptacq; uenanti Gratius arma daret.

Mortuus lacus. uulgò Mortelake, uilla lōgo qui dem tēpore archiepiscoporū Durouernēsiū, at nūc Regis, p̄mutatione fūdi facta, uilla eximiè splēdida.

N.

Nauticus sinus, Saxonice Reatherhith, locus oīim nautis tantū hospitium prēbens. At nunc, quia urbi uicinus est, cœpit nitidis superbire uillis, & fordes nauticas quasi contemnere. Sunt qui adfirmant Henricum eius appellationis quartum Anglorum regē hīc delitusse, ut medicorū opera in lepra, qua fœdē aspersus fuerat, curanda uteretur.

Neoportus, siue Nouus portus. Anglice Nevvporte, statio carinis satis fida, ubi etiā & cōmodus in Vectam insulam aditus. In Neoportu emporium est, & unicum totius Vectæ, quod & eodem censemur nomine. Attamen, ut ego aliquando accepi, Medena oppido antiquum nomen erat.

Nouantes, de quibus Ptolemæus, oram littoris Britānicī occidētalē accolēbat, ea parte, quā nunc Eugouallia Scottomastix illa floret, & Cādida casa, quę nunc Fanū Niniani, Galluinorum sedes primaria caput attollit. Non possum hīc certè satis admirari, quid sibi uoluerit Hector Boethius Scotticæ scriptor historiæ, cum Galluiniam sedem Brigantum fuisse contra communem tum Gr̄corum, tū Latinorū omniū consensū affirmet. Eiusdē farine et illud Hectoris est, quo loco Dobunos, de quibus

Pto,

Ptolemæus mentionem facit, eam fuisse gentem scribit, quam nostra çtas uulgò Darbeshiremenne appellat. Notum est Corinium eam fuisse urbem, quam Saxones Churnecestre uocabant, & nostra çtas corruptè Cirencestre, & Cicestre. Sedes etiam Dobunotum primaria ibi olim fuit, ubi nuuc pars Claudianę ad Coteuoldianum campum, prouincię. Sunt & alię eiusdem notę in Hectore maculę, quas uulgas lectorum tanquam stellulas suscipit.

Nullis secunda, nouū ab excellentia operis nomen inditum loco uernacula lingua Nonesuche dicto. Hic magnificenterissimus Henricus Octauius tam eleganteis, tam uenustas, tam denique splendidas exercit edes, ut quocūque prudens floride architectus estimator oculos conuerterit suos, has dixerit inter ceteras quascunque facile palmam ferre. Quantita illuc Romanę antiquitatis emulatio? Quantū speciosę picture? quantum auri? quantū denique omnis generis ornamentorum? Diceres cœlum esse stellis interpolatum. Floreat eternum Princeps, qui nullis parcit impensis, quo minus artificum ingenia, mira cula rerum, mentes, atque oculos hominū sua quādam maiestate rapientia, exhibeant.

P.

Pendinas, id est caput montis, locus adiacens Fa lensis portus ostijs occidentem uersus, ubi nunc stat castrum in loco edito, non longè ab editibus Chelis greui uiri humanissimi, qui & eiusdē Prefectus est. Cuius operis gloria, quanta quanta est, Henrici Octavi Regis propria est.

Petropolis nunc Peterburch, at nomine antiquiori

tiquiori Medeshamstet Saxonice dicebatur: cuius
& loci Beda. 6. cap. 4. libri suę historię meminit.
Erat autem in primitiua Merciorum ecclesia in ho-
nore planè maximo. Operæ premium ergo originem
monasterij olim undecunque clarissimi, uel ab ouo
repetere. Qua parte non grauabor Hugonem Albū
rerum Petroburgi gestarum luculentū planè scrip-
torem in suscepti operis euocare partē. Fidem ille
lector faciet. Ego uero quod ille fusē scripsit in cō-
pendiolū redigam. Auona siue Auena fluuius, qui
uulgò Nene pro Auene sublata A. capitali litera, &
V. sequenti in N. uersa, Petroburgum alluit, in cuius
aluei medio uorago quædam incognitæ profū-
ditatis. Quo etiam & loco fons ebullit, cui nomen
Medesvelle. Cum uero Saxones in ripa fonti ui-
cina ædes posuissent ueteri nomini nouum uideli-
cet Hamsted coniunctū est, atque ita coaluit Medes-
vvelhamstede, quod nomen longo posteā seruauit
tempore, detruncata tantum breuitatis studio ses-
quipedalis vocabuli syllaba media, ita ut pro Me-
desvvellehamstede pronunciarēt Medeshamstede.
Ham uero domum. Stat, siue stet ciuitatem Latinę
significat. Collucet autem in ipsis penè Giriorum
paludibus. Giriorum meminit Beda. Paludes inco-
lebant. Nomen Giriorum nostro obscurum sæcu-
lo. Dicuntur hac ætate Fennicolę. Appellationē ac
cepere Giruň à Gyr Saxonico uocabulo, quod La-
tinę paludosum, & altè luculētum locum significat.
Hactenus de loci nomine. Nunc reliqua strictim di-
cemus. Penda rex Merciorum, siue Mediterraneo-
rum Anglorum reliquit treis filios Peadam, Vvol-
M. pherum

pherum, & Ethelredū, quorum singuli ex monstro
regno Merciorum præsuerunt, id quod confirmat
Gotcelinus Bertinianus in uita Milburgę virginis.
Vvolpherus detestatus impietatem, qua non dum
Christianus Vvolphadū, & Rufinū filios suos Chri-
sto à Ceadda initiatos, consilio Verbodi ē medio su-
stulit, monasterij fundamenta amplissimi Medes-
hastedæ iecit, quod Deo Optimo Max. & Petro cō-
secravit, unde Petriburgus nomen loco posteā indi-
tum, ac Saxulphum religiosis præsidē ibidē statuit.
At imperfecto obijt opere. Ethelredus eius frater
unā cū sororibus suis Chineburga, et Chinesvvitha
incepto operi manum supremam addidēre. Longo
post temporis interuallo Dani gens piratica à bo-
reali littore toto miserè spoliato, in mediterraneas
Angliæ partes pergraffati sunt, ac inter infinita alia
cruelitatis exempla Medeshamstatēse monasteriū
totius Britanniæ facile primum funditus euerterū.
Hæc retum humanarū est uicissitudo. Ausim pro-
nunciare, exceptis tantum Iudæis hominū omnium
fecibus, nunquam uspiam terrarum fuisse gentem
unam, quæ maiore alteri calamitatem intulerit, quā
Dani Anglis. Clades illa miseros flagellabat spatio
ducentorum, & penè quinquaginta annorum, quam
quartam Britanniæ plagam fuisse scribit Houede-
nus in libro Annalium, ita ut præcesserit Romana,
Pictica, & Saxonica. Eadgarus tamē monarcha An-
glorum utcunque immunis erat à Danicis irrupti-
onibus. Quo tempore Ethelvoldus Philomona-
chus episcopus Ventæ Simenorū cum Principe
suo ita egit, ut ille miseratus loci desolationem, ea

rat enim tum temporis stabulum pecoris, noui monasterij fundamenta ingentia ibidem poneret. Aldulphus etiam Eadgari Archigrammateus luculentissima operi dona contulit, ductus iusta pœnitudine quod filius, quem unicum habebat, ab eo, & uxore somno, et uino grauatis, suffocatus fuisset. Factus hic postea Aldulphus primus abba Petroburgensis cœnobij instaurati, & tandem archiepiscopus Isurouicanus. Deinde Eadgarus ædificato novo oppido diploma emporij contulit. Quid multis: Eò diuitiarum, splendoris, famæ, magnificentia, denique gloriæ accreuit Petropolis, ut Chrysopolis à multis appellaretur, quod nomen Saxonice sonat Gildenburch. Vicerat iam Gulielmus Nortomannus, & imperio Angliæ potitus est. Ecce Chrysopolis, tot congestis multorum annorum spatio opibus, præda fuit Hereuardo Anglo, ac Danis Anguillariam insulam, alias Elig, ui defendentibus, & Gulielmo regi obaudientibus. Iusto mihi hoc factum uidetur Dei iudicio. Nam monachorum saltem bonorum partes fuerant tantos in elemosynam thesauros à pñjs erogatos nō sordidè sibi conseruare, uerum larga manu oportune, & in loco pauperibus distribuere. Meminerint igitur ecclesiastici, uel perpetuò, sordidum hoc exemplo admoniti. Turoldus Nortomannus beneficio Gulielmi Victoris, cuius & nepos, ut quidam scribit, erat, abba tū Petropolitanus facinoris Hereuardini admonitus, Stenoforda urbe relicta, ad suos armato milite, ut fortē decuit abbatem, cinctus

M. ii. rediit

redijt. Tum verò partim dispendio rerum monasterij, & oppidi incensi, partim etiā Anguillarianorū uicinitate uulneratus, ut pīscis ictus, sapuit, ac castello sui nominis Gallicè Montuold dicto, strenue erecto futuræ prospexit cladi. Hucusque ut plurimum ex historia Hugonis Albi. Henricus Octauus rex potentissimus splēdorem nouum Petroburgo, iam dignitate episcopi illustrato, contulit.

Petrus Rupinus, Gallicè de la roche dictus. Hic fuit Ventæ urbis Simenorū episcopus tempore Henrici tertij regis Angliæ, homo tam inuidiosus, quām qui unquam maximè fuit. Hic erexit Londini in suburbio, cui Sudouerca nomen, xenodochium. Porrò in Auonia meridiana instituit alterum xenodochium, eo loco, quo stat oppidum in ostijs Portus magni, cuius Ptolemæus meminit. Instituit etiam duo cœnobia, unum Tichefeldæ, alterū Letelege, quæ uulgò Neteley.

Placentia, Gallicè pleasaunce. Nomē palatio ab Hunfrido duce Claudio instaurato à loci amœnitate inditum, quod modò perijt, resuscitata ueteris Grenouici memoria. Has ædes Hunfrido mortuo coluit Eadueardus eius appellationis ab imperio Nortomannorum quartus. Cygnus de hac Placencia magnifice personat in mellita sua cantione.

Pontes numero plurali oppidū, ut ego coniectaram facio quod Saxones Readige, & Reading, sic enim in uetustissimis exemplaribus scriptum inuenio, sua lingua uocabant. Antoninus Pontium mentionit. Quanquam miliariorum numerus qui in Iterario elucet à pontibus Londinum, non conuenit
Readingo

Readingo. At ego experiētia didici corruptos iam
esse in Antonino numeros, et Alaunodunum uicū,
qui nunc Maidenheued, et Vxinum pontem, ac
Colunum Saxonice Colunbroke corrupte Cole=brake, recentioris memoriae esse, quam ut Pontium
referant antiquitatem. Et eo loco tantum nominat
urbes, ac celebris notæ oppida: cuiusmodi nisi Ra=dingum recta uia nullū à Cunetione, alias Marles=byri, Ladinum. Reading nomen meo quidem iu=dicio à copia, & confluxu aquarum apud Saxones
cœpit. Et huius nominis pagus est ad Limeni, alias
Rotheri fluminis, ripam, qui Cantios à Sudosaxo=nibus ex parte distinguitur. Fluuius uero Readingū intersecans Romanis Cunetio, Saxonibus Ke=net dicitur. Oritur autem in Vilugiana prouincia ad radicem tumuli terræ in usus bellicos olim
egestæ, cui nomen Selburgus. Hinc profluens, Cu=netionem celebre sui nominis oppidum, Hungre=fordam, Spinas, alias Neocuriam, ac Readingum al=luit, ac mox in Tamesim delabitur. Hæc confluens=tia aliquid facit ad nominis etymon. Idem prestat
& Cunetio, qui antequam oppidum penetraret in cor=nua propter Beram uillam splendidam se diffindit,
ac maiori alueo per pontē qui Readingi est ad me=ridiem defluit: minori uero quem sacrū amnem uo=cant, borealem oppidi partem alluit, ac mox coeun=tibus cornibus, fit unus alueus. Huc etiam accedit,
quòd & illa duo brachia rursus diuortijs quibus=dam uel in medio ludunt oppido, ac insulas planè
amœnas efficiunt. Postremo neque hoc alienum à
nominis significatione, Saxones riuum Rhe com=

M.iii. muni

muni appellatione uocant, & subinde scribūt Hrie.
Hinc R̄hegate id est riui cursus, Ouerrhe ultra riū.
Rheford riui uadum. Rhidune oppidū prope ri-
ū, Suderhe ad meridiē riui: unde & prouinciae no-
men, quæ australi Tamesis ripæ adiacet. Readingi
primus, quod ego sciam, Aſſerius Meneuensis illu-
ſtrem in Annalibus suis mētionē facit, ac sui collau-
dat Ealfridi regis V iſisaxonū uirtutē, qui Danos a-
perto marte eō in castellum fugauit. Huius castelli
nec rudera, nec aliqua certa hodie extāt inditia. At
platē Castellanæ nomen in memoria quo itur uia
publica ab hoc oppido ad Spinas occidentē uersus,
Cōstat ex historia Roberti Beccensis Henricianos
pessū didisse castellū, quod Stephanus tyrann⁹ Rea-
dingi firmauerat. Ealfritha secunda regis Edgari
uxor pœnitudine ducta, quōd priuignū Eadueardū
regem adhuc impuberē occidendū insidijs curauis-
set, monasteriū uirginibus sacrū Readingi instituit,
eo, ut fertur, loco, quojnūc Fanū Marię in precio est.
Henricus eius appellationis primus cœnobii mo-
nachorum ad orientē posuit locū sepulture suę, cui
contulit Virginū prēdia, ac latifundia tum collegij
Chausegani, tū monasterij Leonis.

Pontifices magistratus nomē à re sumēs, uidelicet
pōtibus uel cōſtruēdis, uel reficiēdis: cuius generis
ſunt prefecti duo Lōdinensi ponti, habētq; in Sudo-
uercano suburbio domū aplissimā, utpote armamē-
tariū reiū ad tantū opus pertinētiū. Rodolph⁹ à Di-
ceto in sua refert historia Petru de Colechirche fa-
ſrificulū iecisse prima fundamēta noui pōtis. Sed e-
rāt illa leuia. Quare regijs, & ciuicis accreuit poste à
opibus, Hic cādidi lectores obſtrepit moleſta ſcio-
lotum

Iorū turba, cuius & utus obscurior reliquis, homo
notioris loquētię, quām eloquētię, et μεγαφίλαυτος,
me fœdē in enumeratione arcuū Londinensis pōtis
errauisse afferit. Incuriā in qua parte meā cēsor scili-
tet acutus, idēq; rarus, cōueilit, lācinat, lacerat etiā
pro imperio, si dījs placet, suo. Cui ego tantū in prē-
sentia, alias oportunius eius intolerabilē male iudi-
cando arrogantia pressurus, & cōculcaturus, respō-
deo: Pluris ualeat oculatus testis unus, quām auriti
decē Ciuis Londinēsis sum, nec me patrię pœnitet
meq;. Speroq; aliquando futurū, ut nec illā sui qualis
cunq; pœniteat alumni. Edico tibi male concilia-
te Geta.

Nulii nota magis domus est sua, quām mihi certē
Omnia Londini sunt monumenta mei.

Fac periculū in eruēda penitiori illa antiquę urbis
nostrę celebritate. Doctior hoc nomine, nisi te disce-
re suppudeat, forsitan euaseris me autore. Quin pō-
tis causam perago? Cataractę in ponte Londinensi
viginti, quā se ab austro in boreā extendit. At arcus
ex solido saxo incuruati tantū nouendecim conspi-
ciuntur. Tabulatā illam, & planam pontis figuram
ex afferibus cōpactā, & machinis tractilibus, si usus
postulet, subleuādā, ne aditus hosti pateat, arcū nec
possum, nec uolo, sed neq; per rationē debeo certē
appellare. Sperabas, tu quidē magnū de me in hac
re triumphum. At ego à te conceptam spem omnē
illam his uerbis facile tibi præripio.

Sis licet Antæus, Polyphemus, maximus Atlas,
Laurigeros noli de me sperare triumphos.

Inunc Geta, & inter compotores tuos uiginti ar-
cus Londinensis pontis uictor deprēdica,

Polus

Polus, illustris familiæ nomen, cuius ego taſem
fuisse originem à fide dignissimis dīdici. Michael
Polus humili loco natus mercaturæ operam dedit.
Regioduni in iſpis Hulli fluminis ripis ſiti ubi no-
bile emporiū. Nauigauit autem frequenter ad ori-
entales urbes Germanorū, tantaq; dexteritate, ſuc-
cessu, felicitate quoque rationes omneis suas sub-
ducebat, ut breui diuitias ingēteis ſibi compararet.
Hinc fama inclarescere cœpit, & Richardo secun-
do Anglorum Regi non modo cognitus, uerum e-
tiam familiaris, & charus, atque adeò à cōſilijs eſſe.
Uffenfordiorū Sudouolciæ Comitum gloria, defi-
ciente hērede masculo, inclinationem patiebatur.
Richardus studens Polo quām gratiſſimus eſſe, illū
australibus p̄fecit Volcis, anno regni ſui nono,
& inter familiariſſimos habuit. Polus ubi perſenſe-
rat ſe in flagrantissima eſſe apud Principem gratia,
ſtrenue rem auxit, & indicia nobilitatis non pauca
p̄ſe tulit. Inter quę illud uel palmarium obtinuit,
quod nullum non lapidem mouerit, ut Regiodunū
ſuum quām clarissimum faceret. Conſtat oppidum
illius cum opera, tum impensis auctum inſignium
numero ēdiū. Nā tempore Eadueardi regis ab ad-
uentu Nortomannorū in Angliā tertij Regiodunū
oppidum pifcatorium erat, ſoliuſ Hulli p̄terlabē-
tis, ut ego arbitror tunc nomine gaudens. Poli ēdes
iſtar palatiū adhuc elucent Regioduni, unā cum
muris oppidi latericj, quā Fanum Marię occiden-
tem ſpectat. P̄ttereā duas alias conſpicui decoris
ēdes in oppidi umbilico, & tertiam ad Hulli ripam
poſuit. Nec ſic contentus egit cum ciuibus ut oppi-
dum

dum muro cingerent: id quod factū est. Locus ubi
lateres in muri usus cocti Tegularius adhuc dici-
tur. Postremò a rege Richardo in ciuum gratiam li-
bertatis diplomata exosculanda impetrauit. Hac-
tus fortuna propitiam se parentem Polo exhibuit,
Iam Richardi imperiū, & maiestas ciuili turbata se-
ditione sensim decrescere cœpit, unde & Polus no-
uus homo, idemq; inuidiosus unā etiam decreuit.
Princeps uolens nolens coactus est nobilium insti-
gatione publicum totius regni conuentum ad cer-
tum diem designare. Hoc consensu Verus Comes
Isiacorum, & Polus Sudouolcarū publico decreto,
tanquam corruptores Principis, exulabant. Vterq;
Lutetiam Parisiorum petiit. Richardus magno illo-
rum tenebatur desiderio. Polus mutatam sortem æ-
gerrimè ferens, obiit Lutetiæ. Verus opes eò à Po-
lo adductas inuasit: atque hæc Poli finis. Filij eius
meliora tempora nacti patris hæreditatem accepe-
runt: & non longo post tempore hæres ex asse Du-
cis insignem sibi comparauit titulum. Tandem Ead-
mundus imminutę maiestatis Hæricianæ reus, se, ac
nobilem unā familiam funditus perdidit. Quin &
hæc tragædia paulo ante à Lindiorum Comite eius
fratre natu maiori bello imperfecto, aut Terento sub-
merso, orta est, patre nesciente, & crucem filijs im-
precante.

Portunia insula, uulgò Portelāde, sita est ad me-
ridiem littoris Durotrigum non procul à Vagę flu-
ostijs, unde tenui diuiditur æstuariolo. Quà Ocea-
no alluitur in montes consurgit, at meditullio plana
est, ferax etiam frugis, graminis, ac pecoris, at arbo-

N. rum

rum prorsus indiga. Hanc æstimant circuitu septem
millaria cōficerē. At si quis lineam per ipsas insulæ
radices, quas mare alluit, circūduceret, decem milli
aria computaret. Planities insulæ ut plurimū saxosa.
Littora horrenteis rupes ostentant. Coniuncte tan
tum uno insulæ uico ædes, ubi & ecclesia. Reliquæ
sparsæ. Olim pīscationi p̄ter cetera accolæ stude
bāt, nunc uero aratro. Fūda, qua se incole exercent,
plurimū ualent, feriuntq; hostem fortiter. Henricus
Octauus impensis maximis castrū hīc posuit monu
mētū nobile, & iustū insulæ p̄sidiū. Plura de Portu
nia dicemus in libro de insulis Britāniæ adiacētibus.

Profundum uadum, Angl. Depeford, tantū uilla
pīscatorū paucis ab hīc annis, Henricus Octauus
Principum decus omnium Nauale conseruādis, &
reficiendis nauibus hīc instituit, armamentariumq;
iuxta posuit, ac nuper splendidas etiam q̄des Greno
uicanis famulas excelfo erexit fastigio.

Putenēga, locus nō alio, quod ego sciā, nomine me
morabilis, quā quōd amœnas ad ripā q̄des ostēt.

R.

Regiodunum Tamesinum, sic dictum, quod ad
Tamesini flu. ripam situm sit. Fama p̄dicat uetus
oppidum collocatum fuisse paulo inferius eo, quod
nunc cernitur, Shenā uersus loco humili, et exces
centibus aquis obnoxio, atque hīc adeò aliò trans
flatū fuisse. Ethelstanus, Eadvvinus, qui & Eadvvi
us, ac Ethelredus reges hīc imperij sui corona redi
miti sunt, testibus Henrico Venantodunensi, et Ro
gero Houedenō. Accepi olim hoc medio factum
fuisse foro, erecto altè tabulato opere, quo latè à nu
merosa plebe uiderentur: quod tamen tanquam re
cte

Ctē cognitū non affīmo.

Regius burgus Saxonice Cuningburg, corrupte
Quinborovv. Castrū hoc sitū est in littore, quā Oui-
nia, alias Shepega, insula Tamesini, et Vaganis flu. o-
stia aspicit. Instauratorē Eadueardū V indelesoranū
agnoscit, & Gulielmū Perottū Vicanū poste à Sime-
norū episcopū p̄flectū operis celebrat. Deniq̄ &
Hēricū octauū firmiora iam nactus robora extollit.

Regiodunū Hullinū à flu. p̄tererlabēte ad differē-
tiā alterius sic dictū. S̄eculis ab hinc aliquot elapsis
piscatoriū tātū fuit oppidulū, & appēdebat parœcię
Hasilleganę, unde traiect⁹ in Lindiā superiorē. Incre-
mēta urbis paulò ante in uita Poli Sudouolcę ostēdi-
mus. Tū p̄tereā Hulli flu. originē, et cursū depinx-
imus, adeo ut in p̄fetia eadē repetere supuacaneū.

Ruber cliuus uulgo Reddecliffe. Gulielmus Gui-
donis filius huius loci alūnus nouā uiculo addidit
lucē cōstructis duab⁹ elegātis notę edibus. Idē scho-
lā grāmaticā insigni quadā tū liberalitate, tū pietate
ac Hospitiū pauperū receptaculū ibidē instituit, des-
tinato uel perpetuū in tam sanctos usus p̄edio.

Regnorū meminit Ptolemeus, qui, ut ego conie-
cturā facio, Tamesini flu. australes ut plurimū ripas,
et iteriora excolebāt. Nūc regioni nomē Sudorheia
S.

Sabaudia, q̄des magnifice appellationē à Petro
Sabaudo Leonorę reginę cōiugis Hērici tertij auun-
culo acceperūt. Hēricus tertius rex hunc Richomō
tanię titulo insigniuit, et castella nobilium aliquot
ei seruanda tradidit, quę, cum aliquandiu seruasset,
declinans Anglicę nobilitatis inuidiam, regi re-
stituit. Ioannes Gandauensis Dux Mediolanensis

N ii longo

Iongo post tēpore Sabaudi ædes incoluit, in cuius cōflagrabāt mundū orta Cantiorum seditione.

Schelfega, uulgò Chelsey. Nomen autem uillæ inditum à dorso excrescentis arenæ in alueo fluminis. Morus accolæ illustris uillæ famam auxit. At postquam pertinax esse cœpit, & decretis publicis fidem abrogare, famam uillæ partam labefactauit. Sed poste à noua loco accessit gloria. Henricus Octauus regum splendor unicus, cōspicuas ædes ibidem nuper posuit.

Shenum, uulgò Sheene. Vnde autem nomē inditum, si non à splendore, non possum satis cōiectuta consequi. Angliae reges tædio urbis affecti frequentiusculè huc concessere tanquam ad secessum longè amœnissimum. Certum est Eadueardum tertium hunc locum coluisse, ibidemq; obiisse. Eundem coluit & Richardus secundus eius nepos. Contigit autem anno D. 1397. ut Anna Regina Richardi secundi uxor longè charissima diem Sheni obiret supremum. Ille uero tanta perturbatus clade loco temere mala omnia imprecatus est. Nec sic contentus, uim etiam, si dījs placet, ædibus intulit. Henricus Quintus desolationem loci undecunq; amœni nō ferēs, splēdorem illis suum reddidit. Postremò Henricus Septimus Regum omnium sui temporis cum ditissimus, tum prudentissimus bonitate soli, uenustate situs, fluminis commoditate, & uicinitate urbis ilesctus, tale ibi opus à fundamentis erexit, quale priores non uiderunt: quale etiam & huius sæculi delitiae in immensum auctæ collaudant. Princeps uero magnificētia operis mirifice delectat? Richemōtis

nos

nomine nouā regiā appellauit, quo dignitatis titu=loante acceptū regni imperium clarissimus enituit.

Sinnodunum mons editus in ipso uallis limite, cui nomen ab Albo equo, situm est. Distat enim à Caleua plus minus mille, & quingentis passibus, & fossa cingitur profunda. Referunt Atrebates fuisse illuc, Britannico imperio florente, castrum ingens, & memorabile totius prouinciæ opus. Cecidisse uero illud adfirmat eo tempore, quo Danica rabies totā latè prouinciam deuastabat. In presentia ne leuissima quidem ullius structuræ extant ibi uestigia. Coloni numismata Romanorum aratris hīc sepe eruunt. Manifestum quidem hoc signum loci hominum frēquentia olim celebris. Sunt tamen qui putent Danos hīc castrametatos fuisse, orbicularijs uallo tutes lęca causa locum cinxisse.

Sion, à Sione monte speciosissimum cœlum desig= nante appellationem accepit. Locus ille quidē ubi nunc Sion famæ tantum plebeiæ erat antequam Henrici Quinti regis inuictissimi liberalitatem sen=sisset, Brigidianæ uirgines, chorus, ut tunc temporis uidebatur, pius collegium ambiebat. Princeps ratus positurum se opus posteritati spectabile, collegium magnis instituit sumptibus. Iam debellauerat Gallos, & cœnobiola in Anglia non pauca erant, quæ tanquam appendicia, Gallorum cœnobia, unde & deriuata sunt, capita sua agnoscebant. Senserat Princeps in illis fraudē, dolumq; subesse, maleq; de eius sentire contra Gallos triūphis Quare consilio quodam suppressis illis, prædiorum quæ possidebant partē Brigidianis, partē literatorū collegijs cōtulit.

N.iii. Sudor

Sudouolca Dux australium Volcarū, nomen ab excellentia sumptum, ut Anglus pro rege Anglorū. Folke autem Saxonice id significat, quod uulgus, & plebs promiscua Latinè.

Sunningum imminet Tamesinæ ripæ, dextrorsum paulo inferius Readingo. Fuit olim pontificū sedes, & cathedra. Nouem hīc numero pontifices fuisse Seuerianæ ecclesiæ historia aperte docet. Eorum primus erat Ethelstanus. Postremus uero Hermannus. Hīc beneficio Eadueardi regis filij Ethelredi Shireburnensem natus episcopatū, utrumque coniunxit, ac unicā sedē Shireburnæ cōstituit.

T.

Tama fluuius oritur Bulburnæ in radicibus Castyeuchlanicorum mōtium, qui locus aliquot passuū millibus à Pennolega villa splendida Rodolphi Veronegi Equitis clarissimi, et amici nostri, dissipatus est. Defluit per Trengofordam villam rusticam, per ualem Eilecurianā, & Crenodunensem pontem uicinum Tamę emporio, cui nomē indit. Deinde Vete leganū pontē, & Durocastrum petit, ac mox penetrato ponte Isidem, ulnis complectitur, suumq; nomen superbus prefert. Hinc fluuij coniuncti cursum deducentes uno Tamesis nomine coalescunt.

Templū, locus militibus Hierosolymitanis olim cōsecrat⁹. Hīc multi nobiles uiri sepulti inter quos nobilissimus fuit ille Gulielmus senior Polemarchus Anglię, & Penbrochiæ Comes, cuius hoc epitaphiū in Thomę Rodeburni historia etiā extat. Sum, quem Saturnum sibi sensit Hibernia, Solem Anglia. Mercuriū Normannia. Gallia Martem,

Thornega

Thornega, Saxonice Thornege, & Thorney. Latinè spinarum insula, nunc Vestminstre. Locus erat horridus, & incultus. Sunt qui adscribant templum Thornegę D. Petro positum & consecratum, Mellito Londinensi episcopo, & cuidam ditissimo eiusdem urbis mercatori. Ego hęc aliquando legi Thornegę in pensili tabula, Sebertum regem orientalium Anglorum filium Sleddę, & Riculę filię Ethelberti Magni construxisse monasteriū Petri in Thornega anno à Christo nato. 604. Cui & subscribit Eaireodus abba Rhiquallensis in libro, quę de vita Eadueardi regis filij Ethelredi infortunati ædidit.

Trenouātū Troia noua Gallofrido. Sunt qui oppidum Nouantū interpretentur. Ilud interim ne ad umbram aliquam ueni accedit, quod Polydorus tamen affirmat, ut Trenouantum sit oppidum Britannę mediterraneę, quod uulgas contracto nunc uocabulo Tranton appellat. Constat Ptolemæo autore Trenouantes gentē fuisse maritimā ad orientē, ubi nunc Mediosaxones, & Ostrosaxones. Inter quos fuere duae illustres tantum urbes, quarū prima recētiori seculo, Romanis in Britānia imperatibus, Londinū à Cornelio Tacito dictū est, secūda uero Camudolanū, quæ rectius Colunodunum à Coluno flu. poste à Coluncester, uulgò, & corruptè Colchester. Erit mihi igitur Londinum ueteri appellatione Trenouātū, id est urbs, uel oppidū Nouātū, donec eruditissimi, & in Britānica antiquitate exercitatis simi, maturo iudicio certiora referant. Quod autem Ptolemy Lōdinū Cātij ānumerat urbibus, aut parū recte illud à cosmographis didicit, aut urbs scriptorum incuria suo luxata loco. Constat enim his, qui uel sum-

summis labris leuiter Britanniae descriptionem at-
tigerunt, Tamesim perpetuò Cantios à Nouanti-
bus disparasse. Quid Londino cū Cātiorū urbibus?
Ut concedam Londinum suum nomen uel à prin-
cipio retinuisse: An non igitur erit Trenouātum,
id est oppidum Nouantum gentis antiquissimæ
inter quos & sita est? Nihil planè obstat, cum in
confesso sit Londinū inter Nouantes, non Cantios
fuisse. Cognitum est Nouantes, eas incoluisse regi-
ones, ubi nunc Mediosaxones, & Ostrosaxones. De
hac diximus aliquanto fusius in Syllabo dictionum
antiquarum, quē adiunximus libello de natali Ead-
ueardi Principis. Hic me nūc etiā iuuat non inueni-
stos uersus cuiusdam poetæ, qui epitomen Britāniæ
ę historię scripsit, in medium producere:

Aemula Troę

Mōenibus, à Troę nomine nomen habet.
Nomen ei Noua troia datur, post & Trinouātum,
Vtpote corrupto nomine nomen habet.
Hęc est illa polis, cui tres tria dona ministrant,
Bacchus, Apollo, Ceres, pocula, carmen, ador.
Hęc est illa polis, quam Juno, Minerua, Diana,
Mercibus arce, feris, ditat, adornat, alit.

Tuēsis ciuitas antiquissima recte Ptolomæo de
nomine cognita. Hanc nostra ętas Bervvike cor-
rupte mea quidem sententia pro Abervvike uocat,
quod uocabulum sonat ostia sinus, uel fluminis. Be-
da, 12. cap. 1. libr. Anglosaxonice historię, ubi de oz-
orientali sinu Isthmi, qui Scottos ab Anglis diuidit,
loquitur, Tuēdi meminit. Fuit olim Tuēsis, atque
adeò hinc maritima omnis ora ad Perthā ubi nunc

Fanum

Fānum Ioannis urbs celebris, quam & muris cinxit
rex Eadweardus Longus Scottomastix ille, in An-
glorum ditione usque ad Ecfridi regis Berniciarū
occasum. Scottus postea Abreuicum inuasit, lōgoq;
retinuit tempore. Eadweardus Longus rex Anglię,
& Scottorum debellator urbem recuperauit, & An-
glis solicite conseruādam tradidit.

V.

Vecta, siue Vectis, Britannice Gueid, uel Guith,
Anglice Vvighte insula cum Latinis, tum Grēcis
scriptoribus cognita. In primis autem Ptolemæo,
Plinio, & Antonino. Samuel Beulani discipulus, qui
annotationes in Nennij Britanni historiam scripsit,
hæc dum Vectæ interpretationem significanter ex-
cutit, refert: Quam Britones insulam Gueid, uel
Guith uocabāt, quod nomē Latinē diuortiū dici po-
test. Forma insulæ ouo simillima. Lōga quidē est ui-
ginti passuum millia. Lata uero decem. Vtruncq;
insulæ promotorium, siue extentio usque adeò isth-
mi figuram exhibet, ut peninsulā faciat. Cōmodus
in Vectam traiectus à Portu magno ad Retham, in-
teruallum septem milliarium est. At ab Hurstano ca-
stello, quod ostijs Auonæ fluminis, & æstuario adia-
cet, ad Sharpenoram, spacium plus minus duorum
milliariorum interiacet. Rupes habet littus horren-
teis. Terra frugum fertilissima, nec syluæ indiga.
Amniculis aliquot cōmodè alluitur. Neoportus, a
Ilias Medena unicum insulæ emporium. Villæ præ-
cereā plus minus. 24. in quibus ut plurimū non uica-
tim, sed sparsim habitat. Cairbro nobile olim Rigi-
diorū, qui Gallicē Readuers, dicti, castrū in ipso penē
O. insulæ

insulæ umbilico situm est. **V**espasianus qui posteā imperator Ro. hanc primus insulam Romanis uecti galē fecit. At quid in Vecta egerit penē incertum. Disperijt nobis pars illa historię Cornelij Taciti in qua scripsit de aduentu Vespasiani in Britanniam. Quæ si nunc extaret, Vectæ antiquitas, atque adeò Britannia ipsa longè clarius eluceret. Suetonius Tranquillus in Vespaſiano hęc scribit: Insulam Ve ctem Britanniæ in deditio[n]em redegit. Henricus Huntendunensis secundo suę historię libro docet quo pacto Cerditius primus Visisaxonum rex co mitatus Kinricio filio suo bello deuictos Britannos Vecta expulerit: utq[ue] post quartum. uictoriæ annū eandem dono dederit Strufę, et Vvitgaro suis nepo tibus. Quo in loco mihi quidem uidetur Aſſerij au toritatem sequi, qui eadem significanter in Osbur gæ reginæ Visisaxonum, et matris Ealfridi regis ge nealogia exprimit. Seruierat iam diu Idolis Vecta ſuperiorum Saxonici generis audiens, con culata ui barbarorū Christiana religione, cum Ced ualla Britannus Arualdum regulum, filiosq[ue] eiusdem duos uictor ē medio tolleret, & suo insulam adiijceret imperio. Hinc Vecta Christianismum recepit, predicante euangelium Hildila, eō ab Vvilfri do episcopo Ceoleſegano, quod nomen Latinè uitū lorū marinorum insulam ſonat milfo, unā cum Be orvvino Vvilfridi episcopi nepote. Partem uero in ſulæ dedit Princeps Vvilfrido, quem impensē diligebat. Hęc Beda. 15. cap. quarti libri historię Anglo saxonum. De Vecta fusius dicemus in libro de insu lis Britanniæ adiacentibus.

Venta

Venta Belgarum. Britanicè, ut nunc loquuntur, Cair
Oder nāte badō. Vnde, licet cōiecturā facere nomē
urbī recētioribus sēculis Oderam fuisse. Additum
uerò est nante Badon, perinde ac si diceres, in ualle
Badunēsi. Nam Balnea urbs celebris memorię hinc
distant decem millibus passuū. Nante propriē signi-
ficat uallē in qua fluuius labitur. Ego igitur dicerē
nante Auon à flumine, potius, quā Badon : id quod
lucidius, & significantius esset. Odera nomen flu-
cuius & appellationis aliquot & hodie in Britānia,
ac Germania esse dignoscūtur. At Auonam flu. qui
hanc urbē alluit, nomine Oderę aliquādo dictū fuis-
sē legi planē nunquā. Est coniectura ex uno Antoni
ni loco Auonę etiā nomē urbi inditū fuisse. Sed ua-
leat coniecturę. Ptolemęum in præsentia sequar. Il-
le uerò sic scribit: Dobunis subiacent Belgæ, & ur-
bes Ischalis, Aquæ calidæ, Venta. Ex hoc loco ut-
cunq; apparet Ventā eam olim fuisse urbē, quā Sax-
ones Brightstovve posteà appellabāt. Sonat enim
Latinè illustrē locū, quę uox nō multū à Vēta ablū-
dit. Guine, siue Guēne Britanicè id significat, quod
album, quod pulchrum, quod cōspicuū Latinè. Erāt
et aliæ tres preclarissimæ ciuitates famę in Britan-
nia hoc cognomento celebres. Quarum una Vēta
Sylurum, quę nunc Cairguēt, ut ex Antonino colli-
go, erat. Hęc tota concidit. Rudera apparent in De-
metia, qua itur à Strigulia alias Chepeistovv, ad ciui-
tatem Iscanę legionis. Et quoniam in Striguliæ
mentionem incidi, lubet Nechamij de hac urbe dis-
tichon non inuenustum ex eius de Sapientia diui-
na libro desumptum promere.

Oii Intrat

Intrat, & auget aquas Sabrini fluminis Osca
Præceps, testis erit Iulia strata mihi.

Annotauerat hæc quidam in margine codicis: Stra-
ta Iulia, cuius pontem construxit Iulius, quod uulgò
Strigolium dicitur. Sic ille. Mihi tamen uix placet
annotatio. Nō me fugit Pliniū alio Sylures statuisse
loco, uidelicet ad Cāterrenū Scotiæ promōtoriū, un-
de breuiissimus in Hiberniā traiectus. Secūda est Vē-
ta Simenorū, quæ modo Vvincestre, quam & ali-
qui Bristolliæ urbi ascribunt. Tertia Venta Iceno-
rum nomine gaudebat, quā hodie appellat North-
wick, cuius nominis antiquitas etiamnū appa-
ret in flu. urbē alluente, quem uulgas Vvennesunne
uocat. Venta Belgarum initio urbs ampla non fuit.
Aucta est à Saxonibus. Postremò, ponte facto, Ru-
ber cliuus ad sinistram Auonæ ripam urbi additus,
& muro septus fortis, quo tēpore Gulielmus Comes
Claudianæ præfuit prouinciæ, & maximè Ven-
tæ suæ:

Verolamium, siue Verulamium, Saxonice Vver-
lamcestre, & Vvatelingcestre, ut scribit Henricus
Venantodunensis. i. historiæ suæ libro ubi de qua-
tuor uījs publicis tractat. Legi aliquando urbem à
uicino flu. Verlume nomen primitus accepisse. Ex
Verlume fecerunt recētiores Vere, decurtata alte-
ra uocabuli parte. Et mox Verus flu. sublata E lite-
ra, et M. prefixa fit Murus, quę appellatio uel hodie
extat, habetq; palatum sui nominis opus planē res-
giū Angl. More dictū. Vilibaldus Anglus qui Boni
facij Angli episcopi Moguntinensis uitā septingē-
tis ab hinc, et eo amplius annis, scripsit, Muri flu.
meminit

meminit. Admiror interim quid sibi uelit Gildas
Britannus, qui, nisi codex mendosus, pro Muro Ta
mesim in sua historiola, ubi de Verolamio loquitur,
supposuit. Hinc facile crediderim recentiores imbi
bisse errorem, qui uel adhuc multos possidet, uides
licet Tamesim olim alluisse Verolamiū, quod cer-
tè absurdius est, quam ut confutatione prorsus ulla
sit conuincendum. Constat antiquitus ingentem
fuisse lacum propter mœnia Verolamij, qui Offæ
regi Merciorum potentissimo uectigal pendebat.
Fluuij uero in illis Catyeuchlanorum finibus cele-
bres nulli præter Verlumū, alias Murū, Lugiam, qui
Cerui uadū nobile oppidum, et Durum, à quo Duri
uadū, uulgò Stourford, nominat uicus nō icelebris.
Cornelius Tacitus hęc de Verulamio libro, 14, hi-
storię suę refert: Eadem clades municipio Verula-
mio fuit. Vnde & Britannicę, teste Nennio in cata-
logo urbiū, Cair municip dicta est. Ptolemęus etiā
hanc urbem celebrat, attribuitq; Catyeuchlanorum
genti. Porrò & Antoninus eandem deprendicat. A-
lexander Nechamius in libro de sapientia diuina
encomiastico carmine Verolamiū percelebrat. Ste-
tit urbs fama clarissima usque ad Saxonum aduen-
tum, & aliquanto post, ut apparet ex Anonymo, qui
facta Albani historię eleganter commendauit. At
toties Saxonicis cōcussa bellis tandem subito caput
demittere cœpit, usq; adeo, ut paulo post spelunca
Iatronum uiam Vetelinganā obsidentiū esse cœpe-
rit: quo tempore Offa Merciorum rex potentia in-
ter Saxones summus Fanum nobile D. Albano in
Holmehurste, loco extra muros Verolamij eius

O.iii. martyrio

martyrio sacro, posuit. Tum urbis & ædificia, & mu-
ri minantia ruinam partim subuersa sunt in usus no-
ui tēpli, & cœnobij. Vtque officinæ cœnobij indies
auebantur, sic decrevit Verolamium. Oppidulum
quoque inceptum ad Fanum Albani multum latissi-
morum laterum, ex quibus ueteris urbis edificia to-
ta penè cōstabant, detraxit. Dehinc et Vvolsinus sex-
tus abba Fani Albani infinitam uim laterum, et sax-
orum eò abduxit, ut nouum oppidum Fani Albani
augeret. Refert Matthœus Parisius in libro de anti-
quitate Fani Albani quo pacto Ealfricus abba septi-
mus, et Ealredus eius successor, et Eadmerus nonus
Verolamij ruinas, ad se traduxerint in usus noui tē-
pli ibidem ponendi: quod opus à Paulo Cadomensi
postea absolutum est, adiuuāte Lanfranco, ut refert
Eadmerus, Cantiorum archiepiscopo. Hęc cursim
ex penetralibus antiquitatis depromsimus.

Vinchelsga oppidū in ipsis ostijs portus Lime-
ni situm, Fuit antiquior ea, quę nunc extat Vvinchel-
sga, loco quidem humili sita, & violentis fluctibus
oceani mirum in modum obnoxia. Hinc factum ut
cum accolę nec sūptibus ullis, nec ingenio calamita-
tem, quę à mari oppido imminebat, repellere cōmo-
dē possent, cogitarent tandem de cōmigratione. Edi-
tus erat locus non longo admodū interuallo distans
ab oppido. Et is cuniculos aluit, domino suo Trego-
sio nō contemnendum fructum referens. In hūc ac-
colę ueteris oppidi omnes, oculos, et mentes conie-
cerunt. Consilio Eadueardi Lōgi, qui tunc Anglis
imperabat, situm futurę urbis dato pretio coēmunt
quem

quem Chronicon Fani Albani tā belle depinxit, ut
prę oculis posuisse uideatur. Fit magnus artificum
concursus. Preficitur operi Ioannes Chirchebius
episcopus Anguillarianus Regi à thesauris. Trās-
ferūt eò ex ueteri oppido quęcūq; usus postularet.
Temporis successu, id est annis sex, uel septem ex-
creuit nouum in immensum oppidum. Additi de
hinc muri, & portę. Rex ipse inuisit locum, et operā
laudat: dumq; altiorem urbis partem foris equo in-
sidens collustraret, caballus crepitaculo uentimolę
territus regem concutit. Ille calcaribus usus equum
exasperat, unde per crepidinem unā cum equo in
uallem cecidit, desperantibus de eius uita famulis.
At ille superum gratia incolmis inuētus. Hoc ego
scriptū nuper legi in Chronicis incerti autoris, que
à Fano Albani ad Tinnense monasterium delata
sunt. Placuit noua urbs suis conditoribus. Vetus op-
pidum paulò post omnino desolatum, ac relictum
Iudibrio furentis maris. Ab illo tempore Vinchelse-
ga antequam suę originis uicesimum plenè numera-
ret annum, duplīcē passa est calamitatem, semel Frā-
corum irruptione, iterumq; Hispanorum à Pharole
ga inuadentium impetu.

Vindelesora oppidum antiquum, nobile, magni-
ficum, & situ denique tam amēnum, ut cum alio
quocunque iure optimo de palma contendat, quam
& mihi uel in ipso castrī uertice, quo sol splendi-
dius planè nihil aspicit, decērissimē gestare uidetur.
Vetus illud oppidum, ne quis ignoret, aliquanto re-
motius stabat à castro, quam nouum. Sed nec
eius

ei⁹ nomen adhuc perijt. Illud certe mihi mirum uideatur, quod, cum non paucis ab hinc seculis tanquam regia Saxonum sedes re ipsa in magno steterit prelio, cum aucupij, cum uenationis titulo, tam rara de eo fiat mentio apud ueteres historiæ scriptores. Didici à luculento quodam teste Eadueardum regem Ethelredi infortunati filium Vindelosoranum castrum celebrasse. Ab eo tempore gloria loci perpetuò floruit. Nec quisquam hinc regum fuit cuius non arriserit oculis. Longum profectò esset hic connuferare res ibi gestas. Eadueardus eius nominis ab imperio Nortomannorum in Britannia tertius, quem Gulielmus Pachendunus historiographus à loco natali Vindelosoranum appellat, nouo splendorē opido addidit, idemque ita castri gloriam uel ad ipsa maiestatis fastigia extulit, ut omnibus facilè ingenti admirationi esset. Iā uictor iugū Gallorū, & Scotorum duris ceruicibus imposuerat, et annus à Christo nato. 1364. defluxit. Ecce Princeps potentissimus, atque idem partis spolijs ditissimus animo ardebat, ut edito opere aliquo illustri, magno, memoria bili denique se, suumque nomen posteritati uel clarissimum facere. Senserat situm castri Vindelosorani, cuius alumnus erat, tam amoenū, quam quod maximè. Sed tempus edax rerum splendorem, iuxta ac robur operis incredibile quantum uitiauerat. Edito igitur conuocat ingentē artificū numerū. Turres, ac muros uetustate fatigenteis dirui iubet, & amplioribus circinatis spatij, alta noui operis fundamenta iaciēda curat, quibus posteà fastigia omni maiestatis genere eluentia fuere superimposita.

Erat

Erat Gulielmus Perottus nobilis Odoualli alumnus
à Vicanō oppidulo Auonię australis originem du-
cens, vir rerum experientissimus in flagranti tunc
temporis apud Eadueardum gratia, cui cura, et tan-
ti operis moles commissa. Tandem curriculo paus-
corum annorum castrum regium sumptibus infinitis
supremam artificum manum accipit. Erat in cas-
tro uetus templum religione sacrum, & Diuæ Ma-
riæ, ut memini, dedicatum. Hic instituerat Henricus
Belloclericus rex Anglię quinqꝫ presbyteros qui
rem diuinam curarent. Pietatem boni Principis op-
timus Princeps laudauit, secumqꝫ cogitare coepit,
quo titulo illustre opus illustrius redderet. Initio ma-
ture consilio statuit noui operis templum sacrum
D. Mariæ, et Georgio martyri. Præsidem quoque
ibidem, ac duodecim Canonicos ex ea secta, quos
præbendarios uocant, instituit: utque collegiū sui
splendor nouo, et nitido dignitatis calculo latius elu-
ceret, nobilissimam conscripsit societatem Equitū,
auream Perisceliden sinistra tibia ferentium, cui hic
uersiculus Gallicè in scriptus erat: Honi soit qui mal
y pense. Iam agebatur annus imperij Eadueardini
23. cum chorus uiginti et sex Equitum Perisceliden
ferentium honis auibus, et lēto omne designaretur.
Rex demissis chlamidibus ex tenui et molli panno
colores nunc roseos, nunc uiolaceos, purpureos u-
trosque prescripsit. Interior pars chlamidis regię ob-
ducta sindonae alba, sed byssina. Reliqui Equites sa-
cræ uestis interioreis sinus pelliculis niueis, quas
uulgò Armineos uocant, bellè exornant. Præsidis
chlames numerosa, et collucente periscelide orna-

Petisisma

tissima principio existit. Reliquorum, ut quisq; titu
lo dignitatis enituit, ita & in talari ueste præscriptū
periscelidum numerum religiose obseruabat. Cu
cullus etiam unā cum prominula appendice olim
egregio & capitis & colli ornamento cultui Equi
tum superadditus. Accessit ad splendoris coronidē
Periscelis aurea gemmis adamantinis, ueluti quibus
dā stellulis, interpolata, quod & Regiū fuit. Cæteri
autē tibiā lēuā aurea tantum periscelide cingebant.
Numerus Periscelidū in ueste longa nō comparet:
unica nūc insignis est. Color in ueste unus violace
us restat. Huius sodalitij gloria ab eo tempore in im
mensum usq; adeò excrevit, ut reges, & Cæsares Pe
riscelidis famā, decusq; ambitiosē expetuerint. Que
renti mihi sèpiuscule de Periscelidis origine, relata
sunt incerta multa, usq; adeò, ut nondū apud me con
stituerim quid potissimū admittā. Longè præstat si
lētio originē rei parū mihi constantis præterire, quā
incerta pro certis pronūciare. Profectò uerisimile
est præclarū fuisse aliquod facinus, quod nobilissi
mæ societati primordia tam augusta pepererit. Sunt
qui Periscelidem interpretentur tesserā belli designa
re. Cincturæ species ea est. Cincti milites sua obibāt
munia. At quāta interim discinctorū infamia. Exau
torati illi quidem erant. Sunt rursus qui dicāt Eadue
ardū signo Periscelidis in sortē dato hostē uicisse,
Sunt porrò qui ex Periscelidis circulo orbem uirtutū
aprimē necessariū Principibus uiris colligant. Ead
ueardus Quartus Plantagenista uictor collegium
Periscelidis mirum in modū souebat, & prædijs, ad
aucto ministrorum numero, donabat. Necq; hoc me
rito

rito finem beneuolētē imposuit. Ad occidētē tēplū ab Eadueardo tertio cōstructi nouum & ille erexit priori longē magnificentius : sed imperfecto opere obiit. Reginaldus Braius Eques magni nominis testis, & fastigīs noui templi, ut ego accepi, manū adhibuit. Quoties autem audis hoc templū collustro oculis, toties mihi uideor absolutum elegantis strūcturę opus uidere. Stabat ad huc uetus tēplū ab Eadueardo tertio positum: sed cum Henricus Septimus rex sui sāculi Phœnix unicus memoria mortis tacitus, locū sepulturę suę aptū quereret, diruto Eadueardino templo ueteri illo, nouū à fundamentis loco eodē construxit, quod & hodie uacat. Mutauerat enim de sepulchro sententiā, ac alterū, miraculū orbis uniuersi Vīsimonasterij inchoauit. Illud nō est silentio prētereundum, quod idē adiūxerit occidentalis partī areæ superioris ubi maximè castrum nitet, nō uum, et elegans quadratissimorū saxorū opus. Sed neq; eius filius Henricus Octauus flos regū, quotquot Britānia unquā uidit, minus de Vīndelesora est cōmeritus. Primis etenim regni sui annis portam maximā, qua ingressus in primā castrī areā à fūdamentis quadrato extruxit saxo. Sed quo me rapuit oratio? Quam egrē diuellor à Vīndelesora aurea quidem illa.

Viridis sinus. Saxonice Greneviche. Erat hic locus antiquitus statione nauium celebris potius, quā ullo illustrium æditum titulo. Non nullam sibi olim peperit famam ex castris, quę Dani in supercilio uicini montis posuēre. Huius rei gestae clara apud Henricū Venātodunensē in Suēnone his uerbis mētio est: Turchillus uero similiter iussit dari uictū, &

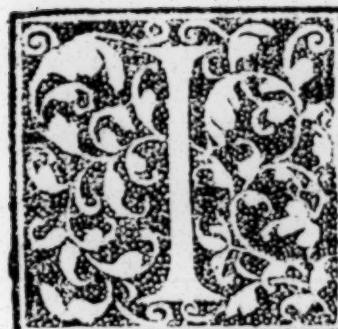
P.ii. censum

censum exercitui, qui erat in Grenevike. Possem
hic multa et ea clarissima in medium de loci celebri-
tate adferre. At in præsentia hæc sufficerint: quādo
quidem Cygnus accurate alias Regiam, quam suba-
limem habet, suis coloribus omnibus depinxerit.

Volucrum domus. Saxonice Fulenham, uulgo
Fulham. Afferius Meneuensis scribit

Danorum turmas hac ripa in hyber-
nis fuisse. Fuit hæc uilla multis
ab hinc annis, atque adeò
nunc est hospitio Lon-
dinensis episcopi
notissima,

PERORATIO AD CANDIDOS LECTORES.

AM Pr̄stiti quod sum pollicitus,
et commentarij qualescumq; mei in
Cygneam cantionem prodeunt, o-
pusculum ex penetralibus recandi
tæ, & sacrosanctæ antiquitatis religi-
osè erutum, et diligentia, cura, fide
quanta potui planè maxima in lucidum ordinem re-
dactum. Qua parte si quid de meliore nota sedulus
exhibui, quod oculos eruditorum splendore aliquo
affecerit, et affectos aliquandiu illecebris non ma-
gnis quidē illis, sed honestis detinuerit, aut si quid
mediocris eloquentiæ profluxit, quod purgatas de
mulserit aures, id quod à me aliquando factū uix
sanè crediderim, deniq; si in toto quicquam opere
ostendi quod candido lectori arriserit, id ego omne
lubens non ostentationi sed bonis ingenij, musisq;
dedico, et hac me persuasione imbuo, futurū nun-
quā ut selectus literatorum chorus expeditam in
me alacritatem, aut studiū honestum erga doctas ar-
tes omnis desideret, etiam si eloquentia, & eximia
rerum cognitione interim destituar. Catullus inter
felices connumeratus poëtas quo animos iuuenum
magna, & ardua tentantiū excitaret, confirmaretq;,
sic cecinit,

Rebus & in magnis est uoluisse satis.

Hanc ego uoluntatem non modo amplector, & ex-
oscular, uerum etiam accessione noua, eaq; luculen-
ta exornare studeo, ut qui quam olim dilexerim, nūc

P. iii. modis

modis plane omnibus deamem. Quid quod & uo-
luntas tam oportuna causam strenue defendit me-
am? Censores oblatrant iniquissimi me prouinciam
uiribus longe maiorem meis subiisse, Cygneamq;
cationem praedican s^ep^e numero a doctissimis
cum Latinis, tum Gr^ecis collaudatam, sed a patris
centatam, idque tenuiter, si quis rei tum magnitudi-
nem, tum gloriam aequa lance expendat. Agnosco
quam angusta sic supellex nostra. Materiam fateor
iure quodam suo Vergilianam in carmine non mo-
do gratiam, sed & maiestatem quoque poscere. Nec
me sanè latet hoc argumentum et fontes Ouidianos
illos ab illimi origine pure defluentes uehementer
etiam atq; etiam optare. Ego qui utrumque uiderim
& per literas eterna uiuentem fama, et eloquij incre-
dibili suauitate perfusū, eorum glorię facile assurrexi,
utpote cultor supplex, rectius quam felix imitator.
Salutatis de more illis, ad Phaleucum me statim con-
tuli. Presto quidem erant hinc Catullus, hinc Pon-
tanus clarissima inter sui saeculi poetas lumina, qui-
bus ego me pro tempore totum sollicitè commenda-
ui, ac postremò raptus qua nescio planè cupiditate
collaudandi tum fortia Henrici Octavi Regis in-
comparabilis nunquam emoritura facta, tum uirtu-
tes prenitentes, Cygnum Phaleucinis canentem mo-
dulis in medium protuli, & commentarios, ita ut in
prefatione suū pollicitus, addidi, hoc consilio ne de-
fraudarem patriam de me tam bene semper meren-
tem, cognitione uera antiquitatis Britannicæ, & glo-
ria suorum maiorum, quorum res geste si in satis me-
mores, & elegates scriptores feliciter incidissent, ne
tum pro iusta claritate uelut hesperi inter minora e-
lux-

Luxissent lumina. Fauete candidi lectores tam l^etis,
& honestis auspicijs. Sic ego diligentiam uobis inte-
grē promitto meam, & uestram per libros editos
singularem benevolentiam, humanitatem, amorem
deniq^{ue} posteritati si non utiliter, certe interim alacri-
ter erectus commendabo. Valete bonarum artium
cultores felicissimi.

Errata in Cygnea cantione.

Notule incisionū subinde suis locis luxatę, & subla-
tę, Idē & factū in uoculationibus. In A. 3 facie. 2. li. 8.
lege pluma duxisse. In C. 1. facie. 1. linea. 2. lege que-
is. In C. 3. fa. 1. li. 2. lege. Nereidū. In E. 2. facie. 2. linea
16. lege annos. In E. 3. facie. 2. linea. 6. lege uos.

Errata in commentarijs.

In A. 2. fa. 1. li. 21. cōsilio quodā licētia mixto muta-
tissimas dixi. participio in nominis formam cōuerso
In A. 3. fa. 1. lege Osbernus. In B. 3. fa. 2. li. 19. lege prę-
diolū. Ibidē lege preciū. In C. 2. fa. 1. li. 27. lege Antęū
Ibidē fa. 2. li. 28. lege Britanniā. In C. 4. fa. 1. li. ultima
le. Scæua. In D. 1. fa. 1. li. 30. le. minus. In D. 3. fa. 1. li. 17
lege in ipsa eadē. Ibidem li. 27. lege Maximū. In D. 4
fa. 2. li. 15. lege censetur. In E. 1. facie. 2. linea 19. lege
Erchenualdi. In F. 1. facie. 2. linea. 24. lege transferēs
ā. In G. 2. facie. 2. linea. 22. lege Augustini. In H. 3. fa. 1
linea. 10. lege Henley. In I. 1. facie. 2. linea. 30. lege par-
tes. In I. 4. facie. 1. linea. 22. lege male. In K. 1. facie. 1.
linea. 24. lege operæ preciū. In M. 1. facie. 1. linea. 28.
lege lutulētum: et fa. 2. li. 21. lege fēces. In N. 1. fac. 1.
linea. 23. lege tragœdia. In N. 4. facie. 2. li. 7. lege sitū.
In P. 3. fac. 1. li. 21. le. Propertius. Ibidem li. 15. lege, in
magnis & uoluisse sat est.

